

**Slutføringen av normaliseringen mellom USA og
Folkerepublikken Kina:**

*Hvorfor var det såpass utfordrende for de to landene å etablere
diplomatiske forbindelser i 1979, og hvor utslagsgivende var USAs
president Jimmy Carter for utfallet av forhandlingene?*

Av Stian Andreassen

Masteroppgave ved Instituttet for arkeologi, konservering og
historiske studier (IAKH) ved det humanistiske fakultet

UNIVERSITETET I OSLO

Våren 2017

Slutføringen av normaliseringen mellom USA og Folkerepublikken Kina:

Hvorfor var det såpass utfordrende for de to landene å etablere diplomatiske forbindelser i 1979, og hvor utslagsgivende var USAs president Jimmy Carter for utfallet av forhandlingene?

Zbigniew Brzezinski arrangerte middag for Deng Xiaoping den 28. Januar 1979 hjemme hos seg selv.¹

¹ White House staff Photographers "Zbigniew Brzezinski hosts a dinner for Chinese Vice Premier Deng Xiaoping" National Archives Catalog, <https://catalog.archives.gov/id/183125> Besøkt 6.3.17.

© Stian Andreassen

2017

Slutføringen av normaliseringen mellom USA og Kina:

Hvorfor var det såpass utfordrende for de to landene å etablere diplomatiske forbindelser i 1979, og hvor utslagsgivende var USAs president Jimmy Carter for utfallet av forhandlingene?

Stian Andreassen

<http://www.duo.uio.no>

Trykk: Reprosentralen, Universitetet i Oslo

Forord

Jeg vil takke min veileder Olav Njølstad for sine konstruktive innspill og kommentarer. Hans faglig bidrag har formet substansen i oppgaven, og inspirert -og veiledet meg til progresjon - og fremgang under de frustrerende skrivesperrene.

Jeg vil takke mine medstudenter på Blindern for den moralske støtten vi gjensidig har dratt nytte av. For deres likeså mørke og dystre perioder hvor det faktisk følte godt at man ikke var alene i villrede. Jeg vil takke de relevante formidlerne på UiO for deres bidrag til utviklingen av den neste generasjonen med historikere, og jeg vil takke de ansatte på Nobelinstituttet for deres velkomne mottagelse og den hjelpen jeg har sanket ved behov. Atmosfæren i Nobelinstituttets ærerike bygningsmasse, stimulerer frem vilje og kreativitet til å fremme og formidle kunnskap i sin skriftlige form og som absolutt hjalp da ordene ikke ville plante seg på «papiret». Jeg føler også for å takke betjeningen til EspressoHouse ved Nasjonalteatret for mange timers bruk av deres lokale uten å handle noe annet enn kafe. Her ved en av mine «faste» plasser fullførte jeg førsteutkastet av oppgaven.

Jeg lener meg nå tilbake og ser fremover mot de neste utfordringene som kommer til å oppta fokuset i mitt daglige virke. Jeg er sikker på at erfaringen jeg trekker med meg fra bachelor - og masterstudiet har styrket mitt kunnskapsnivå; uansett hvilken kurs jeg enn staker fremover.

Til slutt ønsker jeg å takke min familie for deres praktiske og oppmuntrende støtte under studieperioden.

Oslo, 3. Mai 2017

Navn og forkortelser

USA:

- Carter administrasjonen (administrasjonen): Samlebenevnelse på Jimmy Carters regjering og rådgivere i Det Hvide Hus
- Cyrus Vance: Utenriksminister i USA mellom 1977 og 1980
- Det Hvide Hus: Benyttes som samlebetegnelse på Carters utøvende apparat.
- Jimmy Carter: President i USA mellom 1977 og 1981
- Michele Oksenberg: Statsviter og «Kinakjenner» i NSC. En del av stabben til Brzezinski.
- Leonard Woodcock: Den amerikanske liasionskontakten i Beijing
- Liasjonskontakt: I likhet med ambassadør, men utfører uoffisielle diplomatiske oppgaver.
- National Security Council (NSC): Sikkerhetsrådet til Carter
- Presidential Directives (PD): Carters beslutning av PRM
- Presidential Review Memoranda (PRM): Kartlegger mulig problemområder for videre analyse.
- Strategic Arms Limitation Talks II (SALT II): Var ytterligere forhandlinger om nedrustning av interkontinentale missiler og atomvåpen.
- Washington: Benyttes også som samlebetegnelse for både den lovgivende og den utøvende instansen. Kongressen og presidenten
- Zbigniew Brzezinski: Sikkerhetsrådgiver og fast medlem av sikkerhetsrådet

Kina:

- Beijing: Benyttes i enkelte sammenhenger også som samlebetegnelse for den utøvende myndighet i Folkerepublikken
- Chiang kai shek: Leder av Guomindang også kalt nasjonalistene.
- Deng Xiaoping: Visestatsminister i Folkerepublikken mellom 1976 og 1978. Øverste leder, såkalt; «paramount leader» fra 1978 og til sin død i 1996.
- Folkerepublikken Kina (Folkerepublikken): Etablert 1949 ettersom Chiang kai shek flyktet med ca. 2.5 millioner sympatisører i til Taiwan
- Guomindang: Partinavnet til regimet på Taiwan
- Hua Guofeng: Formann og Maos valgte etterfølger. Ble utmanøvrert av Deng i 1978.
- Kinas Kommunistiske Parti (KKP): Det regjerende partiet i Folkerepublikken
- Republikken Kina (Taiwan): Opprettet i 1911 etter den kinesiske revolusjonen og var navnet på hele Kina. Forble det offisielle navnet på frem til 1.1.1979, men var mellom 1949 og 1979 i realiteten synonymt med regimet på Taiwan.
- Shanghaikommunikéet: Var en skriftlig målsetting med gjensidig forståelse mellom Richard Nixon og Mao Zedong om å utvikle diplomatiske forbindelser mellom Folkerepublikken og USA.

Innholdsfortegnelse

Innledning	1
Problemstillinger og avgrensinger	1
Rådende tolkninger og kildegrunnlag	2
Struktur og metoder	7
Historisk kontekst og bakgrunn	8
Nixon administrasjonen	10
Kongressen	13
Folkerepublikken Kina	14
James Earl «Jimmy» Carter	15
Kapittel 1: Januar 1977 til september 1977	15
Jimmy Carters politiske strategi	16
Presidentens utenrikspolitiske rådgivere	17
Sikkerhetsrådgiver Zbigniew Brzezinski	17
Utenriksminister Cyrus Vance	19
Visepresident Walter Mondale	20
Liasjonskontakt Leonard Woodcock	20
Sikkerhetsrådets funksjoner	21
Januar til september	21
20. Januar. 1977. Status Quo	22
April til midten av juni. Strategien formes	27
Midten av Juni til August. Strategien vedtas	33
August. Vance besøker Beijing	38
Oppsummert	44
Kapittel 2: September 1977 til mai 1978	45
September 1977. Utviklingstrekk etter besøket i Beijing	46
Oksenberg analyserer strategien videre	47
Indikasjoner på Folkerepublikkens respons	49
Brzezinski og Deng posisjonerer sine roller	50
Etterretningsanalyse beskriver rivalisering i Folkerepublikkens ledelse	51
Fra januar til april 1978	52
Utvikling i den amerikanske kinapolitikken	53
Carter beslutter å sende Brzezinski til Beijing	58
Brzezinski reiser til Beijing	60
Dag 1 av forhandlingene	60
Dag 2 av forhandlingene	61
Dag 3 av forhandlingene og Brzezinskis oppsummering	63
Oppsummert	65
Kapittel 3: Juni 1978 til desember 1978	65
Juni. Woodcock innleder forhandlingene	65
Møte mellom Vance og Huang Hua	66
Brzezinski kommenterer Vance sin anbefaling til Carter	69
Han Hsu responderer på indikasjonene om våpensalg til Taiwan	69
Utover sommeren: Brzezinski dominerer den amerikanske kinapolitikken	71
Brzezinski fremlegger strategiutkast	71
Planlegging av Woodcocks kommende samtale	72

Oksenbergs analyser	74
Høsten	75
Forhandlingene utvides med fagdelegasjoner	75
Carter bekrefter overfor Chai Zemin sin intensjon om å normalisere	75
Beijings respons	77
Menneskerettigheter i Folkerepublikken	78
Taiwans aksept for normaliseringen gjennom kjøp av våpen	79
November: Presidential Directive 43 og Dengs risikable manøvreringer	80
1. -og 2. november	80
Presidential Directive/NSC 43	81
Deng kjemper seg til topp	82
Desember: Normaliseringen fullføres	84
Woodcocks samtale med fungerende utenriksminister Han Nien-Lung	84
Samtaler om bilaterale avtaler innen teknologi og vitenskap	86
Den avsluttende fasen	87
Oppsummert	90
Oppsummering og konklusjon	91
Litteraturliste	97

Innledning

Begrepet normalisering brukes i utenrikspolitisk sammenheng om endring i form av avspenning mellom stater, eller om gjenopprettelse av diplomatiske forbindelse.

Den nyvalgte president Richard Nixon benyttet spliden mellom Folkerepublikken Kina og Sovjetunionen som kulminerte med grensetrefninger i 1969 til å etablere kontakt med ledelsen i den kommunistiske staten. I 1972 besøkte Nixon Beijing og den «offisielle» åpningen av normaliseringen var i gang. I ettertiden har Nixon uttrykket at det var nettopp besøket i Beijing som var høydepunktet i hans karriere.²

Likevel etablerte ikke Nixon og Mao Zedong på vegne av USA og Folkerepublikken permanente diplomatiske forbindelser. Det ble heller ikke Nixons etterkommer, visepresident Gerald Ford som overtok presidentembetet i etterkant av Nixons fratredelse som følge av den massive oppmerksomheten om overvåking av politiske rivaler, også kjent som Watergateskandalen. Derimot var det president Jimmy Carter, Fords etterfølger som fullførte normaliseringsprosessen og proklamerte de avtalte forbindelsen til det amerikanske folket den 15. Desember 1978.

Jeg ønsker gjennom masteroppgaven å fokusere på slutføringen av normaliseringen under Carter-administrasjonen. Den vil studere håndteringen av kinapolitikken til Carter, samt behandle de utfordringene som administrasjonen møtte underveis. Det var ikke bare kineserne som det måtte forhandles med, men i aller høyeste grad den amerikanske kongressen. Oppgaven baserer seg på primærkilder og støttes av varierende litteratur. I særlig grad kommer jeg til å følge to teorier som beskriver Carters involvering på to forskjellige måter. Den ene hvor Carter «flyter» på rådgiverens anbefalinger, mens den andre beskriver Carter som langt mer delaktig i utformingen av sin egen utenrikspolitikk.

Problemstillinger og avgrensinger

Hvorfor var det så krevende å utvikle permanente diplomatiske forbindelser mellom USA og Folkerepublikken, og i hvilken grad var Jimmy Carter utslagsgivende på normaliseringen.

Problemstillinger:

² MacMillian, Margaret. *Nixon and Mao*. Random House: New York, 2007: s, xxi. : Hanhimäki, Jussi. *The Flawed Architect – Henry Kissinger and American Foreign Policy*. Oxford: Oxford University Press. 2004: s, 106

1. I hvilken grad ble Carter påvirket av sine rådgivere til å fatte konklusjonene han gjorde.
2. I hvilken grad påvirket den såkalte taiwanlobbyen den amerikanske kongressen.
3. I hvilken grad påvirket representanter av Folkerepublikken amerikanske nøkkelpersoner.
4. Hvorfor brukte Carter 2 år på å fullføre normaliseringen?
5. Kan det argumenteres for at Carter manglet handlekraft og det etablerte seg et maktvakum, hvor hans nærmeste rådgivere orkestret politikken?

For å forstå prosessen er det nødvendig å sette seg inn i kjernen av problematikken og den mekanismen som krevdes for å skape utviklingen i retning av normalisering, altså gjenopptagelse av tidligere diplomatiske forbindelser. Den markante hindringen mellom USA og Folkerepublikken omhandlet øya Taiwan som benyttet navnet Republikken Kina og hevdet sin suverenitet over hele Kina. For kommunistpartiets ledelse i Beijing var Taiwan en opprørske provins som tilhørte moderlandet, mens den offisielle holdningen i Washington støttet beslutningstakere på Taiwan. Jeg skriver mer om bakgrunnen til den tilspisete situasjonen i delkapittelet om historisk kontekst og bakgrunn.

De konkrete problemstillingene er valgt for kunne underbygge tilstrekkelige teser for å svare på hovedproblemstillingen.

For å opprettholde fokuset på tematikken det derfor av nødvendighet å avgrense problemområdene og avgrense det relevante. For å skape et godt nok grunnlag må teksten fortelle om hindringene som de amerikanske administrasjonene møtte og hvordan Carter løste dette. Carters personlige engasjement er av interesse siden det eksisterer sekundærkilder som hevder at Carter holdt en bevist strategi omtrent hele veien, mens andre kilder skildrer Carters valg som noe usikre og påvirket av rådgiverens oppfatninger.

Rådende tolkninger og kildegrunnlag

Forskningsstatus for tema fremstiller normaliseringen som en prosess som ble avsluttet under Carter administrasjonen og kan trolig anses å være en av Carters suksessfulle utenrikspolitiske verker. Selve forhandlingene er det egentlig ikke skrevet så mye om, og havner noe i bakgrunn av de negative oppfatningene om Carters utenrikspolitikk. Det virker

som at det eksisterer et paradigme blant fagfolk som bekrefter Carters mislykkede innsatts innenfor dette området. Som igjen kan tolkes somsvaret på hvorfor hoveddelen av litteraturen vedrørende hans utenrikspolitikk speiler de områdene som anses mislykkede. Det kan til dels forklare det tilsynelatende smale utvalget av analyser om Carters rolle under forhandlingene og hvordan de foregikk. En forenklet faktor kan tenkes at prosessen foregikk sømløst uten de store anstrengelsene.

Så hvordan skal jeg da velge kilder og litteratur, og hvorfor benytte de som jeg så velger, det er tross alt kildene som forteller historien:

Innenfor litteraturen finner jeg to forfattere som skiller seg ut med skildringer av normaliseringsprosessen og mekanismen som foreligger i bakgrunn. Den første er Patrick Taylor som var den tidligere sjefskorrespondenten i New York Times. Han publiserte i 1999 en bok om flere amerikanske presidents relasjon til Folkerepublikken: *A great wall - six presidents and China: an investigative history*.³ Taylor forsøker ikke bare å beskrive slutføringen av normaliseringsprosessen, men også forbindelsen mellom de amerikanske presidenten -og ledelsen i Kina i moderne tid. Boken er dermed temmelig omfattende, og for min del er det naturligvis kapittelet om Jimmy Carter som er interessant, selv om at Richard Nixons presidentperiode også er av absolutt betydning. For å starte med det negative med Taylor, virker hans bakgrunn som journalist å fargelegge tekstens substans til tider. Detaljrikdommen er påfallende, og kan nesten virke kunstig. Sjargongen preges av journalistikken, -og referansebruken er noe mangelfullt. Likevel vil jeg ikke utelate teksten heller, siden kronologiene dekkes opp fra andre kilder og litterære tekster som jeg også benytter. Blant annet *Keeping faith* av Jimmy Carter, *Power and Principle* av sikkerhetsrådgiveren til Carter Zbigniew Brzezinski og *Hard choices* av den første utenriksministeren til Carter, Cyrus Vance. Bøkene ble publisert i henholdsvis 1982 og 1983 fungerer tidsmessig som nære skildringer av de respektive aktørenes tanker og handlinger. Den relevante koblingen til Taylor sin bok er at mange av hans påstander bekreftes i disse bøkene. Men ikke alle, og det er kanskje de som Taylor bygger sine «nye» teser på. Taylor hevder blant annet at det foregikk en intern maktkamp mellom Brzezinski og Vance sin statssekretær i utenriksdepartementet med ansvar for Asia og Stillehavet, Richard Holbrooke. Denne personlige rivaliseringen var basert på Holbrookes tilsynelatende forsøk på å skvise ut Brzezinski allerede i forkant av Carters utnevnelse. Taylor fyller relativt tett opp

³ Wikipedia "Patrick Tyler" Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Patrick_Tyler Besøkt 11.10.16.

forhandlingene og tillegger teksten en levende beskrivelse av hvordan dette foregikk. Ved siden av knivingen mellom Holbrooke og Brzezinski er Taylor ganske klar på at han også oppfatter Carter som en utydelig og usikker leder som ombestemmer seg fra tid til annen, og ikke helt greier å følge opp en konsekvent tilnærming til Folkerepublikken. Han konkluderer med at normaliseringen ble gjennomført av flere årsaker, men at den utslagsgivende drivfaktoren ikke forelå hos Carter, men heller kombinasjonene av Brzezinski og sjefsforhandleren i forhandlingsdelegasjonen, Leonard Woodcock som selv var med på å påvirke Carter i retning av å fullføre normaliseringen. Jeg benytter meg derfor av Taylors litteratur av to årsaker. Først og fremst fordi det er såpass lite om selve normaliseringen, i forhold til andre aspekter ved Carter, og for det andre fordi elementer fra teksten støttes opp fra annen litteratur og ikke minst digitaliserte kilder. Jeg vil allerede på dette stadiet påpeke at primærkildene ikke beskriver rivaliseringen mellom Brzezinski og Holbrooke, og derfor velger jeg å nedprioritere de beskrivelsene.

Den andre forfatteren som forsøker å gå i dybden på prosessen, er Bai Ren Jihuā professor ved Peking University, Enrico Fardella. Fardellas fagfelt innebærer den kalde krigen, Asia, og det kommunistiske Kina. Han har skrevet to artikler om utviklingen av normaliseringen mellom USA og Folkerepublikken og har en annen vinkling på mekanismen enn det Taylor har. Den tydeligste endringen er at Fardella anser Carters rolle som langt mer aktiv og besluttsom fremfor Taylors skissering av Carter svakere sider. Det begge forfatterne derimot er enig om er Brzezinskis betydning for normaliseringen. Fardella plasserer riktignok Brzezinskis taktikkeri på lik linje med Kissinger og poengterer hans strategiske kapasitet som mesterlig. For Fardella er det rent lite ved prosessen som egentlig er lagt til tilfeldighetene. I kulissene av hendelser som foregår på den globale arenaen dirigerer Brzezinski i samsvar med Carter den amerikanske utenrikspolitikken slik den passer deres egne interesser best. Kort oppsummert mener Fardella at Brzezinski evnet å lese de aktuelle situasjonene og tilpasset seg etter beste evne. Hovedlinjene til Fardella vil i oppgaven formidles slik at Brzezinski tolket den indre situasjonen i Folkerepublikken, samt hvordan ledelsen i kommunistpartiet responderte på de ytre forholdene. Dermed var normaliseringen mellom USA og Folkerepublikken, slik Brzezinski oppfattet det, i større interesse for Folkerepublikken selv. Og da i særlig grad visestatsministeren Deng Xiaoping, som ledet de reformvennlige strømningene og gjennom 1978 hadde bygget opp nok støtte til å faktisk være den øverste lederen i det kommunistiske partiet. Fardella vever normaliseringen inn i den globale konteksten der relasjoner på regionalt og globalt nivå fungerer som bakteppe og

tilrettela for de endringene som potensielt lot seg gjennomføre under bestemte forutsetninger. Min oppfatning av Fardella, er at han tolket Carter til å tilpasset det «politiske spillet» overfor sine rivaler og støttespillere. At Carters delvis usikre kinapolitikk var et budskap til «taiwanlobbyen» for å holde de i ro.

Jeg har ingen hensikt om å etterligne noen av forfatterne, men jeg kommer til å benytte deres tekster som støttelitteratur der jeg finner det fornuftig og debatterer de mot hverandre i sammenheng med annen litteratur. Der jeg fremmer egne påstander, vil jeg argumentere for grunnlagene til å gjøre dette. Annen litteratur av relevans er henholdsvis bøkene til Carter, Brzezinski og Vance. De kan ikke benyttes ukritisk, i og med at enkeltaktørene kan ha vinklet hendelser i deres egen favør, men likevel kan bøkene belyse interessante fenomener. Enten i form av skrevne påstander eller det som kanskje er enda mer interessant; i form av uskrevne påstander.

Jeg skal gi en kort oppsummering og starter med Brzezinski sin bok *Power and Principle* fra 1983. Her hevder Brzezinski at Carter ikke stolte på at lekkasjer kunne oppstå fra verken kongressen, forsvarsdepartementet, utenriksdepartementet eller Det Hvide Hus.⁴ Og derfor måtte forhandlingsstrategiene etterhvert forholde seg til et minimum av individer, som snekret sammen strategien for normaliseringen. Innenfor denne samlingen av rådgivere besto det ulike oppfatninger av normaliseringen med utenriksminister Cyrus Vance og presidentens sikkerhetsrådgiver Zbigniew Brzezinski som talsmann for hver sin fraksjon. Brzezinski formulerer sitt forholdt til normaliseringen som i utgangspunktet ambivalent, og han heller anså strategisk samarbeid som mer realistisk.⁵ Etter hvert endret han oppfatning og tilførte personlig fokus på normaliseringen, som deretter ble hans nøkkeloppgave der Brzezinski benyttet seg av de faste morgenmøtene med Carter til å proklamere sine synspunkt.⁶ Brzezinski avslutter kapitlet ved å fortelle at Carter skal ha fortalt den 17. desember 1978 at han var takknemlig for at Brzezinski dyttet han i retning av normalisering, og at Brzezinski var den drivende kraften bak prosessen.⁷

Cyrus Vance som var av en annen oppfatning overfor normaliseringen enn den Brzezinski hadde, eller utviklet, skriver i *Hard Choices* at mens han var opptatt av forholdet mellom

⁴ Brzezinski, Zbigniew. *Power and Principle - Memoirs of the National Security Adviser 1977-1981*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 1983: 224

⁵ *ibid.* s. 197-198

⁶ *ibid.* s. 196 og s. 200

⁷ *ibid.* s. 233

USA og Sovjetunionen og den pågående videreutviklingen av de eksisterende forhandlingene om reduksjon av våpensystemer, Strategic Arms Limitation Talk II, (SALT II). Så var det enkelte av rådgiverne som var mindre opptatt av en progresjon rundt SALT II framfor å signalisere internasjonale aktiviteter som kunne skade forhandlingene mellom USA og Sovjet.⁸ Vance henviser her til Brzezinskis sine synspunkt som ikke samsvarte helt med Vance sine. Bøkene ble og fortsatt er deres kanal for å markedsføre de ideene og oppfatningene som de anså som viktige. For eksempel omtaler han visepresident Walter Mondales reise til Beijing i August 1979 som vesentlige viktigere enn den Brzezinski hadde i mai 1978. Og slik jeg tolker litteraturen og kildene, så var Brzezinskis Beijing-tur, vendepunktet i forhandlingene. Hvorfor Vance neglisjerer dette, kan indikere irritasjon overfor Brzezinski, og dermed bekrefte overfor leserne at hans bok bør leses kritisk i likhet med de andre utgivelsene.. I løpet av de neste kapitlene vil jeg drøfte og redegjøre for disse synspunktene.

Jimmy Carter skrev også en bok om sitt engasjement i presidentembetet; *Keeping faith*. Av interessante opplysninger påstår Carter blant annet at den taiwanesisk lobbyvirksomheten var sterk i USA og særlig i Kongressen. Det var nesten slik at lobbyistene formet den amerikanske politikken på dette feltet i den fjerne Østen. Carter påstår at hans familie og naboer under primærvalget mottok en rekke invitasjoner til Taipei som var betalt av Taiwan. De som så reiste ble oppvartet med gratis mat, drikke og gaver hvor hensikten var å bygge opp støttespillere som kunne påvirke Carter og utfallet av hans Kinapolitikk.⁹ En fellesnevner som fremtrer hos både Vance og Brzezinski er deres tilsynelatende voldsomme skryt av Carters politiske håndtering. Carter selv beskriver en turbulent og krevende hverdag hvor han ikke bare måtte jobbe mot utenlandske statsledere, men også mot amerikanske politikere på hjemmebane.

Carter utga også sine dagbok-notater fra presidentperioden 1977-1981, i 2010; *The White House Diary*. Hvor en selv kan lese de notatene som han refererte til gjentatte ganger i *Keeping faith*. Blant disse reproduserte notatene fremkommer en rekke opplysninger som støtter opp påstander fra både Taylor og Fardella, og øvrig litteratur. Blant annet Brzezinski sin påstand om at Carter forsøkte bevist å holde forhandlingen utenfor utenriksdepartementet.¹⁰ I utgangspunktet kan det hevdes at notater, skrevet av aktøren, er

⁸ Vance, Cyrus. *Hard Choices*. New York: Simon and Schuster. 1983: 28

⁹ Carter, Jimmy. *Keeping Faith*. London: Collins. 1982: 187-188

¹⁰ Carter, Jimmy. *White House Diary*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2010: 53

primærkilder. Og sett med Rankes beskrivende historieskildring foreligger slike kilder så nære hendelsesforløpet som mulig. Det potensielle problemet med de aktuelle notatene er at disse ble utgitt over 30 år etter at de ble skrevet. Carter kan ha endret på mer enn formuleringen, og dermed satt seg selv i et noe annerledes lys. Han har riktignok skrevet kommentarer i kursiv for å skille mellom det som skal være autentiske notater og det som er av nyere dato. Likevel finner jeg formuleringer i den «autentiske» delen som ikke stammer fra samtiden: «The EU is doing a good job for its members...»¹¹ Noe annet jeg reager på er mangelen på informasjon. Om jeg sammenligner med meklingen mellom den egyptiske presidenten Anwar Sadat og den israelske statsministeren Menachem Begin, hvor Carter virket å engasjere seg på et helt annet nivå enn normaliseringen mellom USA og Folkerepublikken. Så har han dekket de hendelsene med langt flere notater enn det som er gjort av forhandlingene med KKP.

I tillegg til litteraturen som er nevnt overfor, vil jeg også benytte artikler som omhandler Carters utenrikspolitikk og indirekte kinapolitikken, publisert i fagtidsskrifter fra 80-tallet til 2000-tallet. Av kilder eksisterer det scannet og digitaliserte dagbokjournaler som er offentliggjort på nettsiden til *Jimmy Carter Presidential Library & Museum* og det amerikanske utenriksdepartementets *Office of the Historian*. *Jimmy Carter Presidential Library & Museum* har blant annet loggførte «daily diaries» fra hele presidentperioden, dette er den daglige loggen på hvem Carter kommuniserer med. Og selv om at de ikke gjenforteller detaljer fra samtaler så bekrefter de at samtalene har funnet sted. *Office of the Historian*'s digitaliserte publikasjoner av innsamlede dokumenter og lydopptak, er kategorisert tematisk og kronologisk. Her kan man lese gjennom dokumenterte samtaler og dermed utfylle loggen som er tilgjengelig på nettsiden til Jimmy Carter bibliotek.

Struktur og metoder

Oppgaven jeg skriver er samtidshistorie hvor formålet er å belyse normaliseringen fra Carters ståsted og problemene som måtte overkommes. Jeg er også fristet til å si at oppgaven vil basere seg på Carters beslutningsevne og dermed kategoriseres blant de intensjonelle forklaringstypene, men i takt med at oppgaven redegjør og drøfter hendelsesforløpet. Både kronologisk og tematisk, fremtrer Carters intensjoner som usikre. En av forfatterne til støttelitteraturen konkluderer faktisk med at Carter i aller høyeste grad var involvert i

¹¹ *ibid.* s. 97

strategien som var langt mer kompleks og omfattende enn det som ellers skrives om tematikken. Jeg kommer også til å presentere en artikkel om Carters moralpolitikk av statsviteren og professor ved Drake University, David Skidmore som underbygger Carters komplekse politiske tankegods.¹²

Slik støttelitteraturen deler seg i spørsmålet om Carters personlige engasjement i saken, vil de tematiske vinklingene kunne sammenlignes mot hverandre og debatteres. Det er liten tvil om Brzezinskis betydning, men er det faktisk mulig å konkludere Carter personlige engasjement? I og med at han delegerte oppgaver og ansvarsområder til de respektive departementene og deres byråkrater. For slik jeg tolker litteratur og kildegrunlaget er det argumenter for at Carter var bevisst og aktiv med i utformingen av strategien bak normaliseringen. Det eksisterte rett og slett en plan som innebar at Carter skulle virke unnvikende og usikker. Det andre argumentet er ikke like positiv overfor Carter, og hevder snarere at Carters usikkerhet skapte presedens blant hans nærmeste rådgivere om at deres ideer var de rette og legitimerte en oppfatning om at Carter måtte overtales.

Strukturelt vil oppgaven bestå av innledning, 4 kapitler og oppsummering med konklusjon. Jeg skal benytte innledningen til å redegjøre kronologisk og tematisk for bakgrunnen til at Carter avsluttet normaliseringen den 1. Januar 1979. Skildre utfordringene som lå bak forhandlingene, samt gjennomgå de rådende teoriene om prosessen. Kapittel 1: Omhandler tankene som nøkkelpersoner i Carter administrasjonen hadde i forkant av presidentperioden, og de første 9 månedene av presidentskapet. Januar 77 til september 1977. Kapittel 2: Fortsetter fra september 77 til mai 78. Kapittel 3: Mai 78 til desember 78.

Jeg benytter meg av forkortelsen KKP for Kinas Kommunistiske Parti når jeg omtaler partiet eller det kinesiske maktapparatet. I likhet velger jeg å benytte meg av administrasjonen når jeg beskriver den politiske utformingen av Carter og sitt kabinett og rådgivere.

Historisk kontekst og bakgrunn

Jimmy Carter var i all hovedsak en president som ønsket å endre på verdenssamfunnets syn på amerikansk politikk og ikke minst den realpolitiske innflytelsen tidligere utenriksminister Henry Kissinger hadde på utenrikspolitikken. En av grunnene til at Carter ble valgt var nettopp på grunn av den avstanden han tok fra Nixon-Kissingers realpolitikk under

¹² Drake University "David Skidmore" Drake University, <http://www.drake.edu/polsci/facultystaff/davidskidmore/> Besøkt 13.10.16.

valgkampen. Eller i følge Taylor; nærmest som en liten hån til Kissinger «the deal that Kissinger could not close...»¹³

I motsetning til forhandlingene med Israel og Egypt, i skikkelse av Egypts president Anwar Sadat og Israels statsminister Menachem Begin indikerer kildene som at Carter ikke var den drivende faktor i normaliseringsprosessen. I kursiv hevder riktignok Carter at han, Brzezinski, Mondale og Vance i forkant av presidentinnsettelsen hadde avtalt en oppdeling av regioner som de skulle personlig fokusere på. Carter: Vest-Europa og Midtøsten. Vance: Soviet og Japan. Andrew Young: Afrika. Rosalynn Carter: Latin-Amerika og Brzezinski utviklet en verdifull kontakt med Kina.¹⁴

For å spissformulere realpolitikken til Nixon-Kissinger mener jeg i denne konteksten at Nixon og Ford administrasjonen ledet en utenrikspolitikk hvor virkemiddelet besto av velkalkulerte lovnader eller trusler der det var nødvendig for å oppnå effekt, den såkalte piskene eller gulroten. Og både under Nixon og etterfølgeren Ford foregikk det hemmelige avtaler som undergravet de offisielle holdningene, og Carter anså dette som nedverdiggende både for det amerikanske folket og verdenssamfunnet forøvrig. Likevel, foregikk den avsluttende og kritiske delen av forhandlingene med representanter for Folkerepublikken skjult bak lukkede dører. Jeg kommer nærmere inn på dette litt senere i teksten. Jeg tenker med dette delkapitlet å redegjøre for den historiske konteksten som Carter levde under da han overtok presidentembetet.

Det blir ikke mulig å måle graden av erfaring og impulser som bygger opp under de beslutningene som presidenten må ta. Men, det gir klarer indikasjoner på hvor forberedt en kan være på de realitetene som møter den eventuelle aktøren som trer inn i presidentembetet. At Carters politiske referanse var formet av lokalpolitikken i Georgia, så betyr ikke det nødvendigvis at han egentlig var klar over hvordan politikken ble ført i Kongressen eller Det Hvite Hus, hans visjoner var dermed avgjørende for å kunne bygge opp politiske målsetninger som han og stabben måtte jobbe imot. Den presidenten, Carter møtte i presidentvalgkampanjen i 1976, var en president i trøbbel. Ford slet med omdømmesvik etter å ha overtatt presidentembetet fra president Nixon i kraft av å være visepresident. Ford omtalte seg selv som en utenrikspolitisk internasjonalist og advarte i 1975 mot

¹³ Tyler, Patrick. *A great wall - six presidents and China: an investigative history*. New York: A Century Foundation Book. PublicAffairs. 1999: 241

¹⁴ Carter, *White House Diary*: 13

isolasjonistiske trekk i den amerikanske kongressen.¹⁵ Dette kan komme som en reaksjon på Fords vanskelige vei som nyinnsatt president. I følge historikeren John Robert Greene var det i 1974 tydelig at det var kongressen og ikke Ford-administrasjonene som styrte utenrikspolitikken.¹⁶

Og for å trekke linjene lengre tilbake i tid, og tilbake til aktørene som manet vei for den såkalte åpningen av normaliseringen, Nixon og hans sikkerhetsrådgiver på den tiden; Henry Kissinger.

Nixon administrasjonen

Da Nixon meldte seg på presidentkampanjen i 1968 var ikke dette første gang hans ambisjoner strakk helt til toppen av det amerikanske politiske hierarkiet. Nixon forsøkte seg også i 1960 mot senator John F. Kennedy og tapte. Muligens som følge av at Kennedy ble oppfattet av seerne under de tv-sendte debattene som tryggere og roligere, men derimot vant Nixon valget i 1968 og overtok presidentembetet den 20. Januar 1969.¹⁷

Gjennom slutten av 60-tallet var Nixon og Kissinger enig i at det ikke var ideelt å fortsette isolasjonen av Folkerepublikken, men forutsetningen for at USA kunne endre sin holdning overfor Folkerepublikken måtte de selv måtte endre sin holdning overfor verden.

Folkerepublikken kunne om forutsetningene var til stede, trekkes inn i den internasjonale varmen som en progressiv stormakt og ikke som et fyrtårn for verdensrevolusjon.¹⁸ I forkant av Nixons inntredelse i presidentembetet hadde han allerede bestemt seg for å bli en utenrikspolitisk president og markere seg selv og USA på den globale arenaen.¹⁹

Utfordringene han fokuserte først og fremst på var å oppnå resultater i Vietnam, men også Midtøsten og Kina var viktige satsingsområder. Strategien til Nixon og Kissinger innebåret å redusere Vietnamkonflikten til et mindre problem og heller konsentrere seg om de globale relasjonene. I deres tankegang som delte den realpolitiske oppfatningen av utenrikspolitikk ble det for enkelt å fortsette fremgangsmåten om maktbalansen som et nullsumspill, det var

¹⁵ Mieczkowski, Yanek. Gerald Ford and the Challenges of the 1970s. Lexington: The University Press of Kentucky. 2005, ss. 273-274

¹⁶ Hanhimäki, *The Flawed Architect*: 381

¹⁷ Greg Botelho "The day politics and TV changed forever" CNN, <http://edition.cnn.com/2016/02/29/politics/jfk-nixon-debate/index.html> Besøkt 17.10.16. : The White house "Richard M. Nixon" The White House, <https://www.whitehouse.gov/1600/presidents/richardnixon> Besøkt 17.10.16.

¹⁸ Gaddis, *Strategies of containment*: 293

¹⁹ Hanhimäki, *The Flawed Architect*: 17

heller helheten av regnestykket som var viktig.²⁰ Og verktøykassen ved forhandlingene inneholdt både lokkemidler og trusler der det så passet seg best.

I forbindelse med tilnærmingen til den kommunistiske ledelsen i Folkerepublikken som i utgangspunktet anså kapitalistiske USA som erkefienden, var forholdet relativt kaldt. Derimot hadde det forekommet visse politiske endringer blant de to kommunistiske landene, Sovjetunionen og Folkerepublikken som tilspisset deres relasjon og førte USA inn i kategorien av et mindre onde fremfor Sovjetunionen. Nixon og Kissinger tolket hendelsene som en mulighet til å bedre forholdet med Mao og Folkerepublikken og gjennom bakkanaler til KKP forsøkte Kissinger å etablere kontakt.²¹ Som så ble opprettet i oktober 1970 ved at amerikanerne mottok signaler fra Pakistan og Romania om Folkerepublikkenes interesse for endring i diplomatiet. Den pakistanske presidenten ble lovet amerikansk velvilje i konflikten med India, mot at han videreformidlet Nixons ønske om dialog med den kommunistiske ledelsen i Beijing.²²

Henry Kissinger etablerte samtaler med ledelsen i kommunistpartiet sommeren 1971. Sammen med tre andre medlemmer av presidentens sikkerhetsråd, National Security Council, NSC, besøkte Kissinger Beijing og hadde den 9. Juli 1971 det første hemmelige møtet med Zhou Enlai i forberedelsen for at Nixon kunne avlegge statsbesøk til Beijing.²³ Knappe 8 måneder etter det første møtet, besøkte også Nixon, Beijing, i perioden 21. til 28. Februar 1972. Både Nixon og Kissinger var i møter med formann Mao Zedong, og i det første av de så var ikke Mao ledsaget av noen andre enn tolken.²⁴ Slike tilfeller, hvor statsledere kommuniserer uten rådgivere i nærheten indikerer at maktinnflytelsen hos statslederen er betydelig. Mao var på denne tiden i en alder av 78 år og svært førende innenfor partipolitikken.²⁵ I følge forfatteren av *Nixon and Mao*, Margaret MacMillian manglet den første samtalen mellom Nixon og Mao diplomatisk substans. Mao var tilsynelatende mer interessert i å prate om fortid i filosofisk betydning, fremfor internasjonal politikk.²⁶ For omverden var Nixons møte i Beijing nærmest som et lite jordskjelv midt i den kalde krigen.

²⁰ Gaddis, John Lewis. *Strategies of containment - a critical appraisal of American national security policy during the Cold War*. Oxford: Oxford University Press. 2005. 274 : Hanhimäki, *The Flawed Architect*: 31

²¹ Hanhimäki, *The Flawed Architect*: 106

²² *ibid.* s. 108

²³ Lord, Winston. "Memorandum for Henry Kissinger" National Security Archive, 9. Juli. 1971: 1 s, <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB66/ch-34.pdf>. Besøkt 18.10.16.

²⁴ MacMillian, *Nixon and Mao*: xvi.

²⁵ Wikipedia "Mao Zedong" Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Mao_Zedong Besøkt 18.10.16.

²⁶ MacMillian, *Nixon and Mao*: xvi-xvii

Nixons åpning av normaliseringen i Beijing viste at det tydeligvis ikke eksisterte én solid kommunistblokk som var samlet imot vesten.²⁷

Så hvilke ringvirkninger fikk den nye relasjonen mellom USA og Folkerepublikken? Den andre hovedaktøren under den kalde krigen, Sovjetunionen, er absolutt relevant å se på når det kommer til strategiske endringer fra USA.

For Nixons og Kissinger var det klare strategiske fordeler ved å etablere en kontaktlinje, og potensielle samarbeidsavtaler med den befolkningsmessige giganten langs den sør-østlige flanken for Sovjet. En annen faktor som Nixon fortalte media i juli 1971, var at det eksisterte fem økonomiske stormakter som ville fastsette fremtiden: USA, Soviet, Vest-Europa, Japan og Kina. Nixon mente dermed at faren for krig steg etter hvert som en stat ble betydeligere sterkere enn sine motstandere. Ergo ville en tryggere verden eksistere gjennom flere sterke stormakter som balanserte hverandre i harmoni og ikke i en kaotisk alle mot alle tilstand.²⁸ Og i følge Kissinger var samarbeid mellom de økonomiske stormaktene og de militære/økonomiske supermaktene selve definisjonen på détente, altså en multipolar verden.²⁹

I kald krig sammenheng er détente et nøkkelbegrep og en essensiell del av Nixon-administrasjonenes utenrikspolitikk. Betydningen er avledet fra fransk og betyr; avspenning. Ikkespredningsavtalen fra 1968 var et tegn på vilje til overenskomst mellom supermaktene, og Nixon jobbet videre i denne atmosfæren som resulterte i dialog om strategisk våpenkontroll, de såkalte SALT-forhandlingene. I 1972 førte samtalen til begrensninger i forsvaret mot raketangrep, den såkalte Antiballistic Missile Treaty, forkortet ABM.³⁰ Kissinger mente også at atmosfæren av détente vil endre den kalde krigen og fremme en velvillig holdning til dissens i Sovjetunionen. Så sant forutsetningen for videre utvikling var basert på interne strukturelle endringer i det sovjetiske samfunnet.³¹

I tillegg til progresjon innenfor nedrustningsavtaler jobbet Nixon også med mindre lovlydige metoder. De potensielle overvåkningene av politiske opponenter ble kjent for omverden gjennom Washington Post i 1972, etter at fem menn ble arrestert for innbrudd på

²⁷ *ibid.* s. xvii

²⁸ Gaddis, *Strategies of containment*: 278

²⁹ *ibid.* s. 281

³⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Détente and Arms Control, 1969–1979" U.S. Department of State, Office of the Historian. <https://history.state.gov/milestones/1969-1976/detente> Besøkt 19.10.16.

³¹ Gaddis, *Strategies of containment*: 290

hovedkvarterets til demokratenes nasjonale komité i Watergate bygningen. Episoden vokste i omfang og to år senere, den 9. August 1974 trakk Nixon seg fra presidentembetet som den første presidenten gjennom den amerikanske historien, på grunn av Watergateskandalen.³² Likevel valgte visepresident Gerald Ford å benåde Nixon den 8. September av hensyn til Nixons tilsynelatende fallende helse og hans familie. «Theirs is an American tragedy in which we all have played a part. It could go on and on and on, or someone must write 'The End' to it. I have concluded that only I can do that.» (Gerald Ford).³³ Deretter underskrev Ford benådningen som presidenten i kraft av grunnlovens artikkel II, § 2, har myndighet til å gjøre. Nixon ble med dette fraskrevet alle potensielle tiltalepunkter som kunne fremkomme fra hans første og andre presidentperiode.³⁴

Nixon benektet for påstandene av maktmisbruk og politisk overvåkning av demokratene helt frem til sin død i 1994, og den samme kursen fortsatte minnested som åpnet i 1990; Richard M. Nixon Presidential Library i California.³⁵

Kongressen

Innad atmosfæren av makt og innflytelse tjener kongressmedlemmene sine valgkretser og delstater, men det var og er trolig ikke det hele bildet. Den kan argumenteres for at den såkalte «taiwanlobbyen» med senator Barry Goldwater som ledende talsmann, også fremmet en politikk som var gunstig for regimet på Taiwan.³⁶ I *Keeping Faith* vektlegger Carter den taiwanesisk lobbyvirksomheten som sterk og betydningsfull i USA og særlig i Kongressen. Det var nesten slik at lobbyistene formet den amerikansk politikken på dette feltet i den fjerne Østen, i følge Carter. Han påstår blant annet at hans familie og naboer under primærvalget mottok en rekke invitasjoner til Taipei som var betalt av regimet på Taiwan. Og at de som så reiste ble oppvartet med gratis mat, drikke og gaver for å vinne støtte. Intensjonen dreide seg da om å skape støttespillere i Carters nærmiljø som så kunne påvirke han i spørsmålet om fullbyrdelsen av normaliseringen.³⁷ Disse utsagnene er fra Carter selv, men han er ikke alene

³² Huffbauer, Benjamin. "Watergate - The Nixon Presidential Library and Museum" *Journal of American History*. Vol. 98, No 3. 2011: 792 s, <http://jah.oxfordjournals.org/content/98/3/790.full> Besøkt 30.09.16.

³³ Herbers, Hon. "Ford Gives Pardon To Nixon, Who Regrets 'My Mistakes'" *The New York Times*. 9. September 1974. <http://www.nytimes.com/learning/general/onthisday/big/0908.html#article> Besøkt 20.10.16.

³⁴ *ibid.* <http://www.nytimes.com/learning/general/onthisday/big/0908.html#article> Besøkt 20.10.16.

³⁵ Huffbauer, Benjamin. "Watergate - The Nixon Presidential Library and Museum" *Journal of American History*. Vol. 98, No 3. 2011: 790 s, <http://jah.oxfordjournals.org/content/98/3/790.full> Besøkt 30.09.16.

³⁶ Carter, *Keeping Faith*: 192

³⁷ *ibid.* s. 187-188

om å hevde at det satt mektige pro-Taiwan politikere i kongressen. Taylor skriver også om dette i sin bok; *A great wall - six presidents and China: an investigative history*.³⁸

Folkerepublikken Kina

Av praktiske, og realistiske årsaker skrives masteroppgavens perspektiv fra hovedsakelige amerikanske kilder og vestlige forfattere av faglitteratur vedrørende tema. Jeg som selv er et produkt av kultur og tradisjon i opplevd samtid vil til en viss grad ha en potensiell forutinntatt oppfatning. I følge Fardella har det kommet mer og mer materiale fra kinesiske forskere som også har benyttet kinesisk kildemateriale, men dekningen av normaliseringen gjennom 70-tallet er fortsatt lettest tilgjengelig, og størst i omfang gjennom det amerikanske kildematerialet.

Gjennom 60-tallet og frem til Maos død i 1976, var Maos tanker ledende innad det kommunistiske partiet og Folkerepublikken. Og selv om at Nixon besøkte Mao og den nærmeste ledelsen i 1972 så var det fortsatt langt til å kunne realisere en normalisering av diplomatiske forbindelser. Enrico Fardella poengterer riktignok at Nixon og Kissinger lovet den kinesiske ledelsen å fullføre normaliseringen i 1976, altså det siste året av Nixons eventuelle andre periode.³⁹

At Nixon benyttet seg av det såkalte «Kina-kortet» for å vise for verdenssamfunnet at den kommunistiske blokken ikke lengre var én blokk, men heller splittet, var trolig av strategisk interesse for USA. Mindre allment kjent, kan det trolig antas at Mao og Zhou Enlai likeledes benyttet «USA-kortet» ved å ta i mot den amerikanske presidenten i 1972. Hvorfor? Det sino-sovjetiske forholdet var anspent og kineserne oppfattet Sovjetunionen som en større trussel fremfor USA. Fra administrasjonen sitt ståsted var usikkerheten mellom Folkerepublikken og Sovjetunionen en betydelig faktor for sovjetisk sikkerhetspolitikk ved at de ble nødt til å binde opp store styrker langs grensen. Også Sovjetunionen endret muligens sitt forholdt til USA, på grunn av tilspisningen med Folkerepublikken.

Tilbake til ledelsen i Kinas Kommunistiske Parti, KKP. Så var det ingen selvfølge for Mao at hans valgte etterfølger faktisk kom til å arve formannskapet og fortsette den revolusjonære kursen til Mao. Det siste valget av arvtager havnet på Hua Guofeng som kort tid etter Maos død, fjernet den såkalte firerbanden som besto av blant annet Maos kone og tre prominente

³⁸ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 9

³⁹ Fardella, Enrico. "The Sino-American Normalization: A Reassessment" *Diplomatic History*. Vol. 33, No. 4. 2009: 547 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/4/545.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

medlemmer av politbyrået. Hua Guofeng gjenopptok Deng Xiaopings tidligere verve som han mistet for tredje gang under Maos ledelse. I løpet av 1977 til 1978, og muligens med aksept av Guofeng, så overtok Deng indirekte makten og ble en såkalt «paramount leader», altså den øverste lederen selv om at han offisielt beholdt embetet som visestatsminister.

James Earl «Jimmy» Carter

Som nevnt innledningsvis var den politiske situasjonen innad i USA, og på den globale arenaen relativt turbulent i forkant av presidentvalget i 1976. Carter entret kampanjen som en politisk ”outsider” og en visjonær. Hans primære budskap til folket dreide seg om lovnader til å snu den økonomiske resesjonen, altså økonomisk tilbakegang, og til endring i tankegangen hos den politiske eliten. I følge Vance i hans bok *Hard Choices* var détente urealistisk på grunn av rivaliseringen mellom USA og Sovjetunionen. Carter hadde ikke valgt Vance som utenriksminister om han var uenig i en såpass motsigende oppfatning av utenrikspolitikken til den sittende og den forrige administrasjonen. Det var trolig derfor mer enn den «kyniske» løsningen av problemer i form av lovnader og trusler som Carter ønsket å endre. Det kan også virke som at Carter anså Sovjetunionen som en større hindring enn det Nixon gjorde som igjen påvirket de virkemidlene Carter anså som nødvendige for å håndtere denne andre supermakten.

Er det mulig å undersøke hvor engasjert Carter var i prosessen og om Brzezinski var i større grad av betydning enn hva man i utgangspunktet skulle tro. De neste kapitlene gjennomgår kronologisk og tematisk den avsluttende delen av normaliseringen under Carter, og drøfter de forskjellige mulighetene for Carters personlige engasjement overfor normaliseringen med Folkerepublikken.

Kapittel 1: Januar 1977 til september 1977

I dette kapittelet skal jeg se på utviklingen av Carter administrasjonens kinapolitikk og av den hensikt søker jeg spesifikke svar på relaterte problemstillinger: Hvilket synspunkt hadde Carter og hans nøkkelrådgivere på normaliseringen ved presidentinnsettelsen? Hvilken utfordringer anså Carter og hans nøkkelrådgivere i forkant av presidentperioden som nødvendige å fokusere på? Var det enkelte rådgivere som formet strategiene, eller var Carter kraftstasjonen for utviklingen? Kapitlet åpner med at Carters overtar presidentembetet og markerer oppstarten til Carters offisielle politikk overfor Folkerepublikken. Det avsluttes med

administrasjonenes første offisielle besøk til Beijing under ledelse av utenriksminister Vance.

Jimmy Carters politiske strategi

Under valgkampanjen presenterte Carter seg som en politisk utbryter og åpenbart kritiserte den realpolitiske utenrikspolitikken til sine forgjengere. Han snakket om forfall innenfor amerikanske verdier og forfektet en moralsk kurs innenfor utenrikspolitikken. En slags omdreining fra den såkalte kaldkrig ideologien til moralpolitikk.⁴⁰

Vår utenrikspolitik utvikles i det skjulte, der nyanser og detaljer er kjent for trolig kun en mann ... Fordi vi lar utenrikspolitikken styres for oss, så har vi mistet noe viktig i måten vi prater med andre mennesker i verden.⁴¹ (Jimmy Carter)

Først og fremst handlet utsagnet om at statsledere måtte dømmes for konsekvensen av deres handlinger og ikke intensjonen bak handlingen.⁴² For det andre er moralespektet ett kjennetegn ved den politiske visjonen Carter snakket om under valgkampanjen. I motsetning til Nixons realpolitikk adresserte han i større grad moral i utenrikspolitik, og i forholdet mellom USA og Sovjetunionen fokuserte han ikke på den ideologiske konflikten mellom de aktuelle supermaktene.⁴³ Yael Aronoff omtaler Carter metaforisk i den samme artikkelen: *In like a Lamb, out like a Lion* som i utgangspunktet en due som forvandles gjennom presidentperioden til en hauk.⁴⁴ Innenfor politiske begreper assosieres due med fred og diplomati, mens hauk assosieres med aggressivitet og krig.

Ifølge David Skidmore i sin artikkel: *Carter and the Failure of Foreign Policy Reform* var Jimmy Carters utenrikspolitiske orientering i utgangspunktet designet til å være en pragmatisk og fleksibel tilnærming som kunne justeres i forhold til målsetningen administrasjonen hadde på den internasjonale arena.⁴⁵ Denne kompliserte politiske tankegangen blir omtalt som liberal internasjonalisme,⁴⁶ og tilsier at en sterkere stat kan

⁴⁰ Emery, Christian. US foreign policy and the Iranian revolution - the cold war dynamics of engagement and strategic alliance. United States foreign policy and the Iranian Revolution. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2013: 31

⁴¹ Gaddis, *Strategies of containment*: 334-335

⁴² *ibid.* s. 334-335

⁴³ Aronoff, Yael S. "In like a Lamb, out like a Lion: The Political Conversion of Jimmy Carter" *Political Science Quarterly*. Vol. 121, No. 3. 2006: 431 s, <http://www.jstor.org/stable/20202726> Besøkt 02.11.16

⁴⁴ *ibid.* s. 430, <http://www.jstor.org/stable/20202726> Besøkt 02.11.16

⁴⁵ Skidmore, David. (1993) "Carter and the Failure of Foreign Policy Reform" *Political Science Quarterly*. Vol. 108, No. 4: 705 s, <http://www.jstor.org/stable/pdf/2152405.pdf?acceptTC=true> Besøkt 07.03.16.

⁴⁶ Wikipedia "Liberal internationalism" Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Liberal_internationalism Besøkt 11.03.16.

benytte virkemidler i form av militær og humanitær bistand for å oppnå en liberaliseringsprosess i det aktuelle landet eller området.

Presidentens utenrikspolitiske rådgivere

Et annet problemområde for Carter var uenigheten blant hans rådgivere og ministre vedrørende tidspunkt for slutføringen av prosessen. På den ene siden var utenriksminister Cyrus Vance. Partiveteranen Averell Harriman og statssekretær for Asia, Richard Holbrooke. Som var ledende i troen på at Soviet var av en slik trussel at det å spille Folkerepublikken inn på amerikansk side i den såkalte triangulærpolitikken mellom USA, Folkerepublikken og Soviet, kunne resultere i konflikt.⁴⁷ På den andre siden, var de republikanske haukene; senator Henry Jackson, senator Barry Goldwater, energirådgiver og senere energiminister James Schlesinger, og tidligere guvernør Ronald Reagan tilsvarende talsmenn for en hardere linje mot Sovjetunionen. Vel og merke må jeg presisere at selv om Goldwater og Reagan forfektet hardt mot hardt overfor Sovjetunionen, så var de også dominante skikkelser innenfor den såkalte taiwanlobbyen som var en samling av politikere som ønsket å opprettholde de diplomatiske forbindelsene til regimet i Taipei fremfor KKP.

Ifølge Carter i *Keeping Faith* nevnes i særdeles grad Goldwater som en sentral aktør blant de Taiwan-vennlige kongressmedlemmene.⁴⁸ Hvorfor Goldwater reagerte negativt på å bedre forholdet til KKP på bekostning av Taipei er også noe Robert Goldberg skriver om i sin biografi om Goldwater: *Barry Goldwater*, hvor Goldwater oppfattet Carter-administrasjonens politikk som ren provokasjon.⁴⁹

Sikkerhetsrådgiver Zbigniew Brzezinski

Av de såkalte haukene var trolig den mest innflytelsesrike, statsviteren og Carters sikkerhetsrådgiver Zbigniew Brzezinski. Carter beskriver hans som en av sine mest kontroversielle rådgivere. En slu analytiker med særdeles kunnskap om brede historiske trender som hadde påvirket de industrialiserte landene, og en prominent pådriver for et sterkt forsvar av de demokratiske prinsippene. Carter benevner at Brzezinskis forslag ofte var innovative og provokative, og at han på forhånd ble informert om at Brzezinski hadde aggressive og ambisiøse tendenser overfor det han ønsket. Men Carter ønsket å involvere seg

⁴⁷ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 233

⁴⁸ Carter, *Keeping Faith*: 192

⁴⁹ Goldberg, Robert A. *Barry Goldwater*. New Haven: Yale University Press. 1995: x

i utenrikspolitikken og at de grunnleggende avgjørelsene måtte fattes fra han og ikke utenriksdepartementet. I den tilknytning måtte Carter ha en sterk og slagkraftig strategiker til å veilede han.⁵⁰

Ifølge Brzezinski i sin bok *Power and Principle* var normaliseringen av elementær betydning for den nye administrasjonen. Han skriver at «vi» var overbevist om at et samarbeid mellom administrasjonen og KKP ville medføre til stabilitet i den «Fjerne Østen», samt virke fordelaktig for USA i forholdet til Sovjetunionen. Selv om at han påpeker betydningen av å inneha bedre forhold med Sovjetunionen og Folkerepublikken enn det de selv hadde overfor hverandre, så benevner Brzezinski noe tankevekkende at han oppfattet normaliseringen som spesielt viktige for kinesiske sikkerhetsinteresser.⁵¹ Det i seg selv kan ha virket som en motivator for Brzezinski, hvor han anså at de gjensidige forbindelsene var av såpass betydning for begge parter at han kunne greie å få gjennomslag for vanskelige beslutninger. Han presiserte videre at han ikke anså en forbedring i relasjonen mellom USA og Folkerepublikken som provokasjon overfor Sovjetunionen grunnet den ekspansjonistiske holdningen til Moskva. Og hvis USA ikke skulle koble de handlingene med Sovjetunionens utenrikspolitikk under SALT II, slik han hevder Vance ønsket. Så burde heller ikke USA akseptere at Sovjetunionen koblet et negativt utfall av SALT II med normaliseringen.⁵² Brzezinski er utvilsomt en faktor av betydning og hans politiske rolle vil redegjøres og drøftes grundig gjennom oppgaven.

Taylor oppfatter at denne fraksjonen av konservative anså Folkerepublikken som en potensiell faktor til å overvinne Sovjetunionen på sikt, ved at Soviet-russerne ble nødt til å ruste opp den sørøstlige flanken mot Kina gjennom store og kostbare militære installasjoner.⁵³ Ideen om dette formålet var ikke nytt og stammet fra Nixon og Kissingers politikk om å åpne relasjonen med Folkerepublikken. Under et møte mellom kinesiske og amerikanske tjenestemenn i begynnelsen av januar 1977, fortalte Henry Kissinger at besøket hos Mao i 1972 var et av de største utenrikspolitiske bragdene Nixon-Ford administrasjonene gjennomførte. Han rådet deretter på det sterkeste at Carter-administrasjonen fortsatte i det

⁵⁰ Carter, *Keeping Faith*: 51

⁵¹ Brzezinski, *Power and Principle*: 196 og 203

⁵² *ibid.* s. 196

⁵³ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 232

samme sporet mot normalisering.⁵⁴ Til slutt kan det sies at Enrico Fardella oppsummerer to hovedgrunner til hvordan normaliseringen kunne fullføres: Tidspunktet og Brzezinski.⁵⁵

Utenriksminister Cyrus Vance

En annen «rådgiver» av betydning var Carters utenriksminister; Cyrus Vance. I følge Enrico Fardella var det nettopp Vance som i utgangspunktet hadde fått ansvaret for kinapolitikken, og han oppfattet overlevelsen av Taiwans befolkning som det viktigste aspektet å ta hensyn til.⁵⁶

Hans egen oppfatning av rollen som utenriksminister blir skildret i sin bok *Hard Choices* fra 1983. Der omtaler han i utgangspunktet sin støtte til den gjensidige og regulerte konkurransen mellom USA og Sovjetunionen, den såkalte «détente». Men, ifølge Vance var avspenningen som det også heter på norsk egentlig urealistisk ettersom forventningene til détente ble blåst opp, mens fokuset på rivaliseringen tilsidesatt. Vance var av den oppfatning om at det burde opprettes et program for å lede relasjonen mellom USA og Sovjetunionen grunnet utfordringene fra den potensielt ekspansjonistiske supermakten i øst. Vance nevner at selv om at han ikke trodde på en overordnet sovjetisk plan om verdensherredømme, så indikerte Moskva ambisjoner om å utvide sine egne nasjonale interesser. Derfor var konkurranse en del av forholdet, og det administrasjonene burde jobbe for var reguleringer.⁵⁷ På sett og vis oppsummerer Vance sine tanker om forholdet til Sovjetunionen, som var den viktigste aktøren USA måtte forholde seg til. Og selv om at han var i mot deler av avspenningspolitikken til Nixon så forteller han at han likevel oppfattet reguleringer av rivaliseringen som nødvendige.

En annen faktor som jeg selv ikke tenker nødvendigvis så mye over, men som Vances nevner er den enorme arbeidsmengden som kunne fremkomme på en dag.⁵⁸ Det er ikke utenkelig eller kontroversielt å forestille seg at den amerikanske utenriksministeren er en opptatt mann eller kvinne som må forholde seg til tidspress på et svært så høyt nivå som så setter sine

⁵⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversations" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 2. 1977: 2-14 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d2> Besøkt 22.04.16.

⁵⁵ Fardella, Enrico. "The Sino-American Normalization: A Reassessment" Diplomatic History. Vol. 33, No. 4. 2009: 545 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/4/545.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

⁵⁶ ibid. s. 550, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/4/545.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

⁵⁷ Vance, *Hard Choices*: 27-28

⁵⁸ Dag Leraand "Camp David-avtalen" Store Norske Leksikon, https://snl.no/Camp_David-avtalen Besøkt 23.02.17. : Vance, *Hard Choices*: 14-15

begrensinger på prioriteringer. I tillegg til Vance tilsynelatende fokus på Sovjetunionen, kan en slik faktor indikere årsaken til hvorfor Brzezinski ble mer og mer dominerende ved kinapolitikken. Men, likevel er det noe som taler i mot at Vance aksepterte Brzezinski som Carters representant for kinapolitikken. Han forteller blant annet i boken at det var kun han som utenriksminister og Carter som president som kunne definerer utenrikspolitikken. Attpåtil kritiserer han Brzezinski for å ha utalt seg til media om diverse utenrikspolitiske spørsmål.⁵⁹

Visepresident Walter Mondale

Noen av påstandene om forbindelsene mellom Carter og hans rådgivere er ikke bare av den positive art. Blant annet argumenterer Joel Goldstein i: *The Rising Power of the Modern Vice Presidency* at Carters tilsynelatende vinglende beslutsomhet ble utnyttet av de som var han nærmest. For eksempel visepresident Walter Mondale som da hadde muligheten til å forme den amerikanske politikken, i særlig grad grunnet Carters motvilje til å rådføre kabinettmedlemmer.⁶⁰ Men fra Carters perspektiv i *Keeping Faith* omtaler han sin visepresident med svært så lovende ord og roset Mondales konstruktive råd i det private, og den lojale støtten i det offentlige. I følge Carter var det til hans egen interesse at visepresidenten i større grad enn tidligere var med på å styre landet, og et av tiltakene betydde å integrere visepresidentens stabb med presidentens.⁶¹

Liasionskontakt Leonard Woodcock

Vedkommende var ikke en direkte rådgiver av Carter, men likevel en såpass viktig talsmann for Carters politikk overfor kineserne. I forbindelse med forhandlingsdelegasjonene var det avgjørende å ha en forhandlingsleder med visse egenskaper. Mannen som ble valgt til å lede forhandlingen var den tidligere fagforeningslederen i United Auto Workers (UAW) Leonard Woodcock. Han ble anbefalt av Harriman kommisjonen om å overta stillingen som leder for handelskontoret i Beijing, og som ville bli omgjort til ambassaden etter normaliseringen.⁶²

⁵⁹ Vance, *Hard Choices*: 36

⁶⁰ Goldstein, Joel K. "The Rising Power of the Modern Vice Presidency" *Presidential Studies Quarterly*. Vol. 38, No. 3. 2008: 374-389 s, <http://www.jstor.org/stable/pdf/41219685.pdf> Besøkt 21.09.16

⁶¹ Carter, *Keeping Faith*: 39-40

⁶² Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 240

Woodcock ankom Beijing sommeren 1977 og var raskt i gang med å kritisere Kissingers innflytelse på amerikansk utenrikspolitikk.⁶³

Sikkerhetsrådets funksjoner

National Security Council (NSC) er presidentens forum for å diskutere sikkerhets -og utenrikspolitikk med sine nærmeste rådgivere. Siden etableringen under president Truman, har sikkerhetsrådets primæroppgaver gått ut på å rådføre presidenten innenfor nasjonal sikkerhet og utenrikspolitikk. Rådet koordinerer og koordinerte retningslinjene mellom ulike offentlige etater og var og fortsatt er en ressurs når presidenten skal ta sine beslutninger.⁶⁴

Under Jimmy Carter besto sikkerhetsrådet av to komiteer: «Policy Review Committee» (PRC) og «the Special Coordinating Committee» (SCC) hvor sistnevnte var under ledelse av sikkerhetsrådgiveren Zbigniew Brzezinski.⁶⁵ De amerikanske presidentene varierer bruken av sikkerhetsrådet og hvilken rolle enkelte medlemmer har. Carter ønsket ikke å tilføre sin sikkerhetsrådgiver den samme maktposisjonen som Henry Kissingers hadde under sin tid i tilsvarende rolle.

Sikkerhetsrådet formidlet analyser og forslag til presidenten og representerte ulike stadier av beslutningsprosessen i forkant av utenrikspolitiske målsetninger. Såkalt «Presidential Review Memoranda» (PRM). De ble underskrevet av sikkerhetsrådgiveren og fungerte under Carter som en byråkratisk planskisse for et spesifikt tema, for eksempel; Kinapolitikken.

Presidentens godkjente politiske kurs ble omtalt som: «Presidential Directives» (PD) og var underskrevet av Carter.⁶⁶

Januar til september

Mens Brzezinski påstår at han i oppstarten av administrasjonen var noe ambivalent overfor normaliseringen, så hevder Vance at han helt fra begynnelsen av sin rolle som utenriksminister ønsket normaliseringen velkommen, men først og fremst måtte SALT II forhandlingene landes og både den politiske og militære situasjonen i Asia kartlegges og

⁶³ ibid. s. 243-244

⁶⁴ Det Hvite Hus "National Security Council" The White House, <https://www.whitehouse.gov/administration/eop/nsc/> Besøkt 28.04.16.

⁶⁵ Wikipedia "History of the United States National Security Council 1977–81" Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_United_States_National_Security_Council_1977–81 Besøkt 21.03.16.

⁶⁶ ibid., https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_United_States_National_Security_Council_1977–81 Besøkt 21.03.16.

analyseres.⁶⁷ I følge Carter var det også andre hendelser som måtte prioriteres i løpet av administrasjonens første måneder. Likevel ble spørsmålet om normalisering holdt «levende». Blant annet gjennom en større utenrikspolitisk samling ved University of Notre Dame, hvor Carter talte om betydningen av å få til en progresjon for normalisering med Folkerepublikken.⁶⁸

20. Januar. 1977. Status Quo.

Den 20. Januar 1977 Kl. 12.00 avla James Earl «Jimmy» Carter eden som ga han retten til å overta presidentembetet. Overtagelsen ble administrert av justitiarius for den føderale høyesterett, Warren E. Burger.

Det første relevante memorandumet som er digitalisert hos det amerikanske utenriksdepartementets, *Office of the Historian*. Er fra Michele Oksenberg som var Carters rådgiver angående Folkerepublikken i sikkerhetsrådet, National Security Council. Hans rolle omhandlet Kina og øst-asiatiske affærer og innehadde bakgrunn som professor i statsvitenskap ved Universitet i Michigan.⁶⁹

Allerede 5 dager etter innsettelsen kommuniserte Oksenberg med Brzezinski om hans innstillinger overfor gjenopptagelse av momentumet i relasjonene mellom USA og Folkerepublikken. Ifølge Oksenberg eksiterte det to måter for tilnærming til Folkerepublikken. 1) Utvikle langsiktig strategi for etablering av diplomatiske forbindelser. 2) Umiddelbart signalisere overfor KKP at normaliseringen er prioritert av presidenten. Men, Oksenberg poengter også at han ikke oppfattet det som at Carter hadde uttrykt noen personlig interesse av å normalisere. Til motsetning mottok forholdet mellom USA og Sovjetunionen langt mer oppmerksomhet. Oksenberg oppfattet situasjonen som ubalansert og i tilbakegang.⁷⁰

Videre i memorandumet oppgir Oksenberg i detaljer hvordan han ser for seg utformingen av en potensiell strategi hvor formålet skulle være å normalisere forholdet. Først og fremst blant de kortsiktige tiltakene var å avtale møte med lederen for Folkerepublikkenes liasionkontor,

⁶⁷ Brzezinski, *Power and Principle*: 197 : Vance, *Hard Choices*: 75

⁶⁸ Carter, *Keeping Faith*: 190

⁶⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Persons" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13. 1977-1981: XXVII s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/persons> Besøkt 04.11.16.

⁷⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 3. 1977: 15 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d3> Besøkt 04.11.16.

Huang Chen. Liasionskontoret fungerte i praksis som den uoffisielle ambassaden til Folkerepublikken på lik linje som det amerikanske liasionskontoret i Beijing. Hensikten med møtet var i følge Oksenberg å signalisere Folkerepublikkens betydning for Carter. Samtidig som møtet ble satt opp, så sendte administrasjonen et brev til den daværende lederen Hao Guofeng hvor presidenten uttrykte sin forpliktelse til Shanghaikommunikéet. Kommunikéet ble formet av Nixon administrasjonene i samarbeid med Mao og statsministeren frem til 1976, Zhou Enlai og redegjorte hvilken retningslinjer som USA og det Folkerepublikken skulle jobbe for slik at det skulle bli mulig å etablere diplomatiske forbindelser. Oksenbergs argumenter besto av å etablere en direkte link til Hua Guofeng, som så fungerte som en forsterkelse, eventuelt alternativ til liasionskontoret. Samt muligheten for at ett begrenset antall øyne kunne ha tilgang til kommunikasjonen. Han hadde også noen motargumenter som omhandlet: a) At samtalen med lederen for liasionskontoret, Huang Chen, potensielt kunne være tilstrekkelig. b) Ingen fra Folkerepublikken gratulerte Carter under presidentinnsettelsen. Oksenberg understrekte betydningen av å ikke sende ut signaler som kunne oppfattes negativt, og dermed foreslo å distribuere språklige retningslinjer for alle departementene som beskrev hvilken ord og uttrykk som kunne benyttes i sin forklaring av kinapolitikken.⁷¹

Memorandumet fra Oksenberg må trekkes frem for å kunne bygge opp en forståelse av hvordan politikk føres mellom byråkratene og politikere, og ikke minst hvilken indikasjon enkeltaktører kan ha av betydning. At Oksenbergs forslag ble fulgt opp virker sannsynlig når man leser en CIA-rapport om de økonomiske forholdene og den nye ledelsen i Folkerepublikken. At rapporten ble bestilt som en del av utredningen for å kunne konstruere en strategi, kan virke troverdig. Og selv om at jeg ikke kan begrunne en eventuell bestilling, hevder Brzezinski i boken at han oversendte et memorandum til Carter angående de punktene som Oksenberg foreslo. I følge Brzezinski aksepterte Carter forslagene, men til hans egen overraskelse var Vance uenig og mente det var for tidlig å sette kinapolitikken i bevegelse. Carter ombestemte seg deretter og beordret midlertidig stans i tilnærmingen til Folkerepublikken.⁷²

Rapporten tar for seg det økonomiske prospektet i det nye lederskapet hos det kommunistiske partiet i Folkerepublikken. Den antyder at Maos arvtager Hua Guofeng satte økonomisk utvikling høyt på dagsorden. Hovedutfordringen er først og fremst i form av de ødeleggende

⁷¹ ibid. s. 15-16, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d3> Besøkt 04.11.16.

⁷² Brzezinski, *Power and Principle*: 198-199

naturkatastrofene som rammet Folkerepublikken og den økonomiske sektoren hardt i 1976, samt den pågående kampen om å konsolidere sin egen makt i partiet. For å stabilisere de sosiale -og økonomiske områdene ble det forsøkt å forme et langsiktig moderniseringsprogram som var foreslått av tidligere statsminister Zhou Enlai. Rapporten spekulerer velvitende på bakgrunn av manglende informasjon om hvordan Hua Guofeng skal orkestrere moderniseringen av landbruk, industri, forsvar, vitenskap og teknologi. Og konkluderer med hvilken trolig scenarier som kommer til å utspilles. Det forventes en videre modernisering av landbruket siden den økende befolkningsveksten trenger høyre kornproduksjon, samt at overskuddet kan investeres andre steder i økonomien. Rapporten forutser også en hurtig og balansert vekst i industrien som signaliseres gjennom en ekspansiv utenrikshandel. Vitenskap og teknologi oppgraderes ved å redusere kommunistpartiets rolle innenfor utdanningen, som potensielt bidrar til oppgang for akademisk kvalifisert personell fremfor bekjentskap til fremstående stillinger. Forsvaret kommer også til å moderniseres, men det samme forutses at debatten om prioriteringer kommer til å gjøre.

På det aktuelle tidspunktet rapporten ble fullført en gang i februar 1977, ble det i følge rapporten antatt at Hua Guofeng så ut til å ha støtte fra de fleste militære lederne til å gjennomføre hans økonomiske reformer, men muligens på forutsetning om lovnaden om at forsvarsbudsjettet måtte økes ytterligere.

For at alle de fire moderniseringene skulle lykkes, var det viktig at det forekom reformer innenfor planlegging og ledelse hvor hensikten var å styrke de lokale begrensingene, samt å fjerne partiets involvering i bedrifter. Rapporten beskriver videre at slike reformer sannsynligvis blir indoktrinert med forsiktighet siden de omfatter endringer av kjernen til politikken som ble forsøkt implementert i det kinesiske samfunnet under kulturrevolusjonen fra 1966 og helt frem til Maos død i 1976. Kort fortalt var kulturrevolusjonen en revolusjonær kampanje hvor formålet tok sikte på å rense det kinesiske samfunnet for kapitalistiske ideer og tanker, samt konsolidere makten hos Mao.⁷³

CIA-rapporten avslutter med en antagelse om konsensus blant lederskapet om fokus på økonomisk vekst, og at femårs planen som opprinnelig ble satt i live i 1975 kommer til å manifesteres i midten av 1977, og at oppgangen sannsynligvis ikke blir å se før på åttitallet. Vekstraten forventes å stige imponerende under forrustingene av et stimulerende politisk

⁷³ Bjørn Garberg ” Kulturrevolusjonen” Store Norske Leksikon, <https://snl.no/Kulturrevolusjonen> Besøkt 08.11.16.

miljø, mens løsninger på grunnleggende strukturelle problemer som må legges til rette for en jevn vekst i det lange løp er flere år unna.⁷⁴

Kildene om rapporten og teksten om Oksenberg er digitalisert og publisert av utenriksdepartementet. Uten anledning til å bekrefte om materialet er autentisk eller ikke, så må de digitaliserte kildene benyttes med kritisk oppfatning til korrektheten av kildene. Med det sagt, så beskriver kildene Status Quo i løpet av den første måneden etter at Carter innsettes som president.

CIA forventet en økonomisk fremgang i Folkerepublikken, med en ramme av vekst avhengig av det politiske miljøet fremover. De strukturelle problemene som jeg oppfatter som nedgang i landbruk og industri ville på sikt snus. Fra en beslutningstagers perspektiv vil det med sannsynlighet tolkes i retning av at denne rapporten var av betydning. Å etablere faste diplomatiske forbindelser med et stabilt og økonomisk voksende marked er lettere fremfor å forsøke å etablere forbindelser med et svært krevende eller fiendtlig marked. Rapporten som er fra februar 1977 er av nyere dato fremfor memorandumet som Oksenberg oversendte til Brzezinski, og dermed kan det antas at noen i ledelsen bestilte rapporten etter at memorandumet til Oksenberg var behandlet.

I følge Oksenberg, virket det ikke som at Carter i januar 1977 hadde valgt noen bestemt Kinapolitikk. At Oksenbergs forslag virker såpass gjennomtenkt indikerer at selv Brzezinski kan ha blitt påvirket av sine assistenter i hvilken retning han rådet Carter å ta ved senere tidspunkt. Dette nevner egentlig Brzezinski i *Power and Principle*, hvor han så hevder at Oksenberg hadde en sentral rolle utviklingen av kinapolitikken.⁷⁵ I et annet memorandum gjennom *Office of the Historian* som er datert til 8.februar, og omhandler det aktuelle møtet som Oksenberg oppfordret Carter til å ha med den uoffisielle ambassadøren Huang Chen. Der hevder Carter at basisen i relasjonene mellom Folkerepublikken og USA skal basere seg på Shanghaikommunikéet.⁷⁶ Huang Chen svarer med at han tror at relasjonen kan opprettholdes så lenge kommunikéet blir overholdt, og at eventuelle brudd vil medføre uønskete resultater. Carter responderer med at han håper at «vi» kan vokse nærmere innafor

⁷⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Intelligence Report Prepared in the Office of Economic Research, Central Intelligence Agency" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 4. 1977: 17-18 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d4> Besøkt 04.11.16.

⁷⁵ Brzezinski, *Power and Principle*: 198

⁷⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 5. 1977: 20 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d5> Besøkt 08.11.16.

kultur og handel for å kunne gjennomføre ønsket om å virkeliggjøre Shanghaikommunikéet.⁷⁷

Dokumentene viser at Carter fulgte oppfordringen fra Oksenberg og møtte Huang Chen hvor han fortalte at han var villig til å bringe Kinapolitikken fra Nixon videre og forhåpentligvis fullføre normaliseringen.

I mars 1977 produserte CIA en analyse over verdien av amerikanske forbindelser fra Folkerepublikkens side. Hovedsakelig formidler analysen at den nye ledelsen i KKP ønsket å bedre forholdet til USA. Men det var visse hindringer. Blant annet oppfattet kineserne at USA vinglete i sin holdning overfor Moskva. Og det analysen påpeker at kineserne antageligvis hadde revurdert verdien av USA for den kinesiske sikkerheten. Likevel var det lite som tydet på at de verken ville nedgradere relasjonen til USA eller oppgradere relasjonen til Sovjetunionen. Analysen påpeker at forbindelsen med USA var viktig i forbindelse med å avskrekke Sovjet fra et mulig angrep. Og at ledelsen i KKP oppfatter den økende amerikanske oppmerksomheten på NATO og Europa som betryggende for egen sikkerhet, grunnet forbedringer i forhold mellom USA og Folkerepublikken innebærer at USA ikke trenger å forberede seg på et potensielt fiendtlig Kina. I tilfelle et sovjetisk angrep på Folkerepublikken vil dermed den vestlige grensen mot Europa svekkes betraktelig. Derfor antok KKP at uten en betydelig provokasjon så kom ikke Sovjetunionen til å angripe.⁷⁸

Med enda en etterretningsrapport virker det som at forberedelsene til en politisk strategi hvor hensikten med å normalisere forholdet var i ferd med å ta form. I løpet av det første kvartalet av 1977 er det likevel ikke lett å se hvilken grad Carter bidrar personlig. Patrick Taylor hevder også at det skjer lite innenfor Carters Kinapolitikk det første året. Og heller ikke Enrico Fardella har noe særlig å nevne angående Carter før i August 1977. Det er enkelte kilder som antyder at det foregikk bevegelse av betydning mellom januar og august, so, så kulminerte med Presidential Review Memorandum Nr. 24 (PRM) i april 1977.

⁷⁷ ibid. s. 20 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d5> Besøkt 08.11.16.

⁷⁸ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Intelligence Memorandum Prepared in the Central Intelligence Agency" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 14. 1977: 46-48 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d14> Besøkt 08.11.16.

April til midten av juni. Strategien formes

I følge Patrick Taylor ble PRM 24 laget som et utkast, og gjort ferdig i løpet av sommeren 1977.⁷⁹ Memorandumet jeg baserer meg på er datert 5. april og er tilgjengelig gjennom de digitale arkivene: *Jimmy Carter Library and Museum*, og *Office of the Historian*.

Temaet i memorandumet er Folkerepublikken og forfattet av blant annet Oksenberg på oppdrag av Brzezinski for å konstruere strategiske alternativ overfor Folkerepublikken og den amerikanske kongressen med tanke på å fullføre normaliseringen mot permanente diplomatiske bånd.

PRM 24 skulle analysere fire tematiske områder: a) Vurdere fordeler og ulemper ved forbedring av relasjonen med Folkerepublikken. b) Vurdere stabiliteten ved det nåværende forholdet mellom USA og Folkerepublikken, og positive og negative konsekvenser ved normaliseringsprosessen. c) Vurdere hvilken kriterier som administrasjonen skulle kreve for å sikre at Folkerepublikken gjenforener Taiwan med fredelige midler. d) Utvikle og vurdere flere valgmuligheter med hensikt om å forbedre forbindelsene med Folkerepublikken.⁸⁰

Samtlige alternativer må gjenspeile presedensen fra Shanghaikommunikéet, opprettholde kulturelle og økonomiske forbindelser mellom USA og Taiwan og Taiwans evne til forsvar. Hvert av alternativene skal også drøfte påvirkningen fra normaliseringen overfor visse områder: Sovjetunionen, Vest-Europa, de asiatiske allierte og den tredje verden. Den amerikanske posisjonen i verdenssamfunnet. Relasjonen med Taiwan. Og til slutt, KKP plausible respons.⁸¹

Ut ifra punktene er det trolig å bedømme at Brzezinski anså Taiwan som nøkkelen til et varig samarbeid mellom USA og Folkerepublikken. For å forstå problematikken vedrørende Taiwan er det betydningsfullt å vite at ledelsen i KKP anså Taiwan som en amerikansk koloni i samsvar med britiske Hong Kong og portugisiske Macao. Sett fra maktapparatets perspektiv i Beijing var disse områdene underlagt Kina under ledelse av utelukkende KKP.

Betydningen av Taiwan fremkommer også i et memorandum fra utenriksminister Cyrus Vance som er datert 15. April. 1977 og reflekterer hans oppfatning av PRM 24. Vance er noe tvetydig i beskrivelsen i uttrykkelsen av normaliseringen og påsto at Carter la basis for

⁷⁹ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 241

⁸⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Presidential Review Memorandum/NSC 24" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 24. 1977: 69-71 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d24> Besøkt 12.03.16.

⁸¹ *ibid.* s.69-71, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d24> Besøkt 12.03.16.

beslutningen av å normalisere på grunn av en anbefaling fra han. Men han hevder også at det ikke var riktig å oppfatte seg tvunget til å etablere diplomatiske relasjoner med KKP, siden det kunne sette på spill sikkerheten til befolkningen på Taiwan, samt at han heller ikke anså noe behov for frister til normalisering. Han hevder fra et strategisk standpunkt at normaliseringen var ønskelig, men det var viktigere å prioritere å få til store avtaler med Sovjetunionen fremfor Folkerepublikken. Dessuten var det allerede på gang enkelte handelsavtaler med Folkerepublikken som kunne forlenges til direkte sikkerhetsrelaterte forbindelser, noe Vance tolket som risikabel kurs, siden Sovjetunionen oppfattet et sikkerhetssamarbeid mellom administrasjonen og KKP som en fiendtlig handling. I dette memorandumet bruker også Vance benevnelsen «triangelrelasjonen» og påpeker at forbindelsene til Folkerepublikken ikke må gå på bekostning av forbindelsene med Sovjetunionen. Han formulerer også at USA på det daværende tidspunkt hadde et bedre forholdt til hver av de kommunistiske blokkene fremfor deres relasjon til hverandre. Vance avslutter kommentaren av PRM 24 ved å poengtere at memorandumet skal undersøke de unilaterale stegene som kan drøftes under forhandlinger med KKP.⁸²

Mellom april og mai er det en rekke dokumenter som bekrefter en viss grad av møteaktivitet mellom administrasjonen og tjenestemenn fra Folkerepublikken. Som igjen indikerer at det formes strategier innenfor kinapolitikken. Blant annet gjelder dette en påstand Brzezinski fremmer i *Power and Principle* hvor han hevder at Carter formulerte et indirekte budskap til Folkerepublikken, som så ble snappet opp i form av at han selv ble invitert på middag til av den kinesiske forhandlingslederen som Brzezinski ikke nevner navnet på. Under samtalen ble Brzezinski og den kinesiske motparten enig om at Vance skulle besøke Kina i August.⁸³ En slik detalj er ikke beskrevet i memorandumene. Heller ikke i bøkene til Vance og Carter.

I et memorandum fra slutten av mai 1977 som Brzezinski sendte til Carter foreslo Brzezinski at presidenten burde lese gjennom memorandum av samtaler mellom Nixon administrasjonen og medlemmer av kommunistpartiet under Nixons besøk til Beijing i 1972.⁸⁴ I følge Brzezinski inneholdt dokumentene en tydelig grad av gjensidig forståelse som utviklet seg

⁸² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Secretary of State Vance to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 26. 1977: 78, 80 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d26> Besøkt 09.11.16. : Vance, *Hard Choices*: 76

⁸³ Brzezinski, *Power and Principle*: 199-200

⁸⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 28. 1977: 86 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d28> Besøkt 09.11.16.

gjennom det samme året, og at den «nåværende» situasjonen, - fem år etter var av en sovende karakter til sammenligning.

Brzezinski benyttet anledningen til å fremme sine egne vurderinger som ut ifra at dokumentene ser ut til å støtte en fortsettelse av prosessen med formål om å normalisere så fort som mulig. Likevel stiller han spørsmål om det fremover burde vurderes om Carter – administrasjonen skal dele militær informasjon til Folkerepublikken. I følge Brzezinski var ledelsen i Beijing særlig interessert i forflytninger av SS-20, men også en oppdatering om SALT II, og spesielt uenighetene, kunne falle i smak. Brzezinski påpeker også i memorandumet en ydmykhet og anerkjennelse til Nixon hvor han trekker frem den eks-presidentens evner til kommunisere med kineserne og forstå deres behov. Han rådet derfor Carter til å lese igjennom slik at han ikke bare var oppdatert på tidligere uttalelser mellom nøkkelpersoner, men også for å inneha gode tips for å forholde seg til kineserne.⁸⁵

Det neste dokumentet av interesse, er også et memorandum, skrevet av Brzezinski og overlevert Carter den 15. Juni 1977. I dette dokumentet beskriver Brzezinski enkelte refleksjoner vedrørende ett møte han skal ha med liasonskontakten til Folkerepublikken, Huang, dagen etter den 16. juni. Brzezinski skrev at formålet med memorandumet er at Carter skal vurdere visse muligheter som Brzezinski ønsker å diskutere. I tillegg ønsket Brzezinski å gjenopprette momentumet overfor Folkerepublikken med hensyn til retningslinjene som PRM 24 skulle undersøke. Allerede på dette tidspunktet vises det konturer av splittelse mellom Carters rådgivere angående normaliseringen. Brzezinski fortsetter å argumentere i memorandumet for at Carter må engasjere seg for å kunne fatte et overblikk over potensielle diplomatiske, strategiske og kommersielle tiltak slik at hastigheten for å nå de kortsiktige målsetningene kunne fastsettes av en helhetsvurdering.⁸⁶ Uenigheten mellom Vance og Brzezinski bekreftes av Patric Taylor i *A great wall - six presidents and China: an investigative history* hvor han påstår at striden mellom fraksjonene ble satt i bevegelse da sinologen Michel Oksenberg som var engasjert av Brzezinski, overleverte en anbefaling til Brzezinski i begynnelsen av mai 1977 på bakgrunn av arkivmaterieell til den forrige administrasjonen. Her rådet Oksenberg, Carter å følge Nixon-Ford sin politiske kurs overfor Folkerepublikken. Brzezinski videresendte dette dokumentet til Carter for godkjenning, og til sterk irritasjon fra Cyrus Vance ble forslaget akseptert. Fra Vance sitt

⁸⁵ *ibid.* s. 86, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d28> Besøkt 09.11.16.

⁸⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 31. 1977: 93 s.*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

perspektiv var utenrikspolitikken hans bord og situasjonen mellom Vance og Brzezinski tilspisset seg.⁸⁷

Det er av interesse at det på dette tidspunktet indikerer to forskjellige fraksjoner som veileder Carter. Memorandumet fra juni 1977 bidrar til å forstå hvilken ideer Carter har og er dermed viktig å gjennomgå. Videre i det aktuelle memorandumet foreslår Brzezinski at amerikanerne burde forbedre relasjonene med Folkerepublikken på fem områder: diplomati, strategi, handel, teknologi og kultur, som alle deler en felles link. Han tolker videre forholdet med Folkerepublikken på en realpolitisk måte, der et sterkt USA som hevder seg mot rivalen Sovjetunionen vil bli oppfattet som mindre villig til å inngå kompromissløsninger, som igjen betyr at lederskapet i Folkerepublikken trolig vil øke sin fleksibilitet angående situasjonene vedrørende Taiwan. Brzezinski påpeker at en diplomatisk utvikling i retning av samarbeid også vil virke positivt inn for områdene vedrørende handel og teknologi, samt strategisk samspill. Men, for å oppnå progresjon med KKP så peker Brzezinski på betydningen av hvilken rekkefølge forslag om samarbeid skal forekomme, og uten tvil anbefaler han at Carter løser spørsmålet om Taiwans status i første omgang. Et område som Nixon -og Ford administrasjonene ikke fullførte.⁸⁸ I påvente av å etablere diplomatiske forbindelser med KKP slik de foregående administrasjonene hadde lovet, så mente Brzezinski på det aktuelle tidspunktet at normaliseringen ikke måtte gjennomføres det pågående året. Han foreslo for Carter at Vance skulle indikerer overfor kineserne under et planlagt møte i Beijing i august, at administrasjonen ønsket å gjennomføre normaliseringen i løpet av 18-24 måneder. Som igjen innebåret at USA måtte trekke seg fra forsvarsavtalen med Taiwan, og at stasjonerte amerikanske styrker på øya skulle fjernes. De diplomatiske forbindelsene med Taiwan kuttet, men samtidig skulle USA fortsette med våpensalg. Administrasjonen skal i følge forslaget fra Brzezinski også opprettholde økonomiske og kulturelle forbindelser med ledelsen i Taipei, og sørge for en fredelig løsning mellom regimet i Taiwan og KKP. Nøkkelementet i tilnærmingen slik Brzezinski ser det, er at ledelsen i Beijing selv oppfatter fordeler ved et sikkerhetssamarbeidet mellom USA og Taiwan i form av muligheten til å formalisere en normalisering.⁸⁹

⁸⁷ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 237

⁸⁸ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 31. 1977: 94 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

⁸⁹ *ibid.* s. 94, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

Det er interessant at Brzezinski fremlegger forslaget om at strategien for normalisering må tilpasse Folkerepublikkens opprinnelige kriterier, samtidig som at de også må forstå hvilken begrensinger presidenten har i forhold til Kongressen og dermed vurdere fordeler mot ulemper ved permanente diplomatiske forbindelser med USA. Enrico Fardellas hypoteser om en omfattende strategisk plan skal gjennomgås senere i kapitlet. Likevel er det relevant å påpeke denne detaljen som passer inn i beskrivelsen som Fardella har om normaliseringsprosessen.

Memorandumet fra Brzezinski er verdt enda mer oppmerksomhet siden han trekker frem strategiske metoder og argumenter for hvordan administrasjonen kunne få til et samarbeid med det kommunistiske regimet i Beijing. Et samarbeid som av flere årsaker ikke var en selvfølge på 70-tallet. Videre i memorandumet mener Brzezinski at ved en slik løsning så kommer Taiwan til å overleve som en separat enhet i verdenssamfunnet. Han oppfatter også sannsynligheten for en fiendtlig kommunistisk overtakelse av Taiwan som lav, i og med at spenningsnivået med Moskva knyttet militære styrker langs den sino-sovjetiske grensen, samt at konsekvensene fra både Japan og USA vil svi. Brzezinski vurderer også Taiwans militære kapasiteter som såpass sterke at et potensielt invasjonforsøk vil koste dyrt i militær sammenheng. I forhandlingssammenheng vektla Brzezinski tre måter amerikanerne kunne tilnærme seg KKP angående Taiwan:

1) Kreve at KKP eksplisitt utelater militære virkemidler for å forene Taiwan med Folkerepublikken. 2) Indikere overfor Folkerepublikken at administrasjonen er villig til å fremme en unilateral uttalelse om fortsatt ønske om en fredelig løsning på Taiwans status. Om kineserne ikke kommenterer, så tyder det på at de aksepterer i form av; taushet samtykker. Om Folkerepublikken svarer negativt, må administrasjonen opprettholde sitt ståsted klart og tydelig og ikke fortsette forhandlingene om normalisering. 3) Administrasjonen vektlegger interessen av Taiwan etter normaliseringen, og stoler på at Folkerepublikken ikke fordømmer perspektivet til Carter.⁹⁰

Brzezinski anså at selve essensen av strategisk betydning handlet om at USA fremsto som en effektiv motvekt til Sovjetunionen blant områder hvor Folkerepublikken og USAs interesser samsvarer. Administrasjonen må opprettholde et sterkt NATO, motarbeide sovjetisk dominans av det sør-asiatiske kontinentet og det Indiske hav. I tillegg vise en markant tilstedeværelse i Stillehavet og stadig opponere mot Sovjetunionen i Afrika og Midtøsten.

⁹⁰ ibid. s. 95, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

Brzezinski antok at det var mulig å utvikle samarbeid over tverrpolitiske felt, og foreslo at Vance skulle undersøke med Folkerepublikken om deres egen grad av villighet overfor samarbeid, og da i særdeles grad, overfor Nord-Korea. Brzezinski anslo at det eksisterte en grense på hvor omfattende samarbeid USA kunnen ha med Folkerepublikken uten å risikere forholdet med Sovjetunionen. Innfor den graden et samarbeid kunne aksepteres anbefalte Brzezinski å dele etterretning med kineserne om Sovjetunionens militære kapasiteter langs grensen til Folkerepublikken. Troppeforflytninger, manøvrer, missilramper og annen militær etterretning som kan være av betydning. I følge Brzezinski ble det gitt detaljerte etterretningsbriefinger til Folkerepublikken frem til 1973.⁹¹

Han oppfattet riktignok ikke i memorandumet hvilket tidsrom disse etterretningsrapportene ble delt med Folkerepublikken, men benevner at det er usikkert hvorfor Nixon administrasjonen sluttet med delingen. Ut ifra dokumentene som var overlevert fra de to foregående administrasjonene angående Kinapolitikken så var det lite som kastet lys over dette spørsmålet. Brzezinski påpeker at det ikke var noen problem å gjenoppta prosedyren, spesielt med tanke på at Sovjetunionen på det aktuelle tidspunktet som memorandumet ble skrevet drev en oppbygning av militære kapasiteter i Mongolia.

Andre strategiske metoder som Carter kunne vurdere dreide seg om våpensalg til Folkerepublikken:⁹² 1) Salg av våpen til Folkerepublikken gjennom en tredjepart i form av utenlandske våpenprodusenter. Noe som allerede ble gjort ved salg av britiske fly og franske helikoptre. Vel og merke bemerker Brzezinski at uønsket følger kan komme av dette i form av at de utenlandske aktørene vil fortsette våpensalg, selv om at det kan skade de amerikanske interessene. Eksempler han nevner på dette er Japans ønske om å selge avansert datasystemer og franske salg av navigasjonssystem til forsvarsbruk. 2) Omfavne Folkerepublikkens egen etterretningskapasiteter og tilby salg av kommunikasjon -og fotografi teknologi. Brzezinski mener at KKP har interesser for dette feltet til også sivile formål ved å utvikle muligheter til å søke og finne naturressurser. 3) Salg av våpen -og militær teknologi til Folkerepublikken vil øke deres forsvarsevner overfor Sovjetunionen. Særlig gjeldende vil anti-tank missiler og langtrekkende radaranlegg være. Brzezinski nevner også noen mulige baksider ved dette. Blant annet at salget kan provosere Sovjetunionen, forskrekke Taiwan og Japan, samt skape rabalder hos befolkningen i USA.

⁹¹ ibid. s. 96, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31>. Besøkt 14.11.16.

⁹² ibid. s. 96-97, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

Brzezinski lister også opp symbolske gester som burde signaliseres til Folkerepublikken. Blant annet ønsket han at de amerikanske militærattacheene utvidet kontaktnettverket med representanter fra Folkerepublikken. Brzezinski foreslo at NATO inviterte Folkerepublikken til å oversende observatører, og at NATO sendte en tilsvarende delegasjon til Folkerepublikken. Blant annet forsvarsminister Harold Brown, samt enkelte delegater fra National Security Council og tjenestemenn fra utenriksdepartementet.⁹³ Vel og merke benevner Brzezinski senere i memorandumet at et eventuelt besøk av Brown også handler om å opprettholde en dialog angående strategi med Folkerepublikken i tilfelle Vance sitt besøk ikke fører med seg progresjon.⁹⁴

Et offisielt besøk på et høytstående nivå vil i aller høyeste grad signalisere at USA og Folkerepublikken innehar dialog om felles sikkerhetsrelaterte interesser, og dette oppfattes på forskjellige måter avhengig av hvem som vurderer. Med dette forslaget viser Brzezinski en eksplisitt holdning til Sovjetunionen om at administrasjonen er villig til å inngå samarbeid av en viss grad med Folkerepublikken. I avslutningen av memorandumet fremfører Brzezinski hvordan handel kan forekomme. Utover forsvarsrelevant materielle som er nevnt i tidligere kapitler, så foreslår han en «Most Favored Nation» (NFM) status overfor Folkerepublikken som innebærer betydelige handelsmuligheter.⁹⁵ Blant annet salg av materiale som er i gråsonen. Teknologi og utstyr som i utgangspunktet ikke var forsvarsrelatert, men som kunne utvikles og endres til forsvarsbruk.

Oppsummert oppfattet Brzezinski to områder som han mente måtte prioriteres i forhold til PRM 24. 1) Strategi og symbolikk, og 2) Handel som koordineres av en komité under ledelse av Carters rådgiver for teknologi og vitenskap, samt Brzezinski selv. Oppgavene blir å rådføre Carter om salg av ikke-militært utstyr.⁹⁶

Midten av Juni til August. Strategien vedtas

Den 27. Juni ble det arrangert et møte hvor normaliseringen med Folkerepublikken var på agendaen. Deltagerne besto av Cyrus Vance, Philip Habib og Richard Holbrooke fra

⁹³ ibid. s. 97, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

⁹⁴ ibid. s. 99, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

⁹⁵ ibid. s. 97, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16. : Encyclopædia Britannica, "Most-favoured-nation treatment (MFN)" Encyclopædia Britannica, <https://global.britannica.com/topic/most-favored-nation-treatment> Besøkt 19.11.16.

⁹⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 31. 1977: 99 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31> Besøkt 14.11.16.

Utenriksdepartementet. Michael Blumenthal og Fred Bergsten fra Finansdepartementet. Harold Brown, Mort Abramowitz, General George Brown og General løytnant W. Smith fra Forsvarsdepartementet. CIA ble representert av Turner Stansfield og Robert Bowie, mens Zbigniew Brzezinski, David Aaron og Mike Oksenberg representerte NSC.

Det aktuelle møtet var i seg selv av betydning siden representantene talte departementenes synspunkt overfor utredningen som ble fastslått i PRM 24:

- 1) Etablere fullverdige diplomatiske forbindelser med KKP på bekostning av Taiwan. Og akseptere alternative metoder for å opprettholde en viss substans av relasjoner med Taiwan.
- 2) Forsøke å oppnå målbare fremskritt i tilnærmingen til Folkerepublikken med hensikt om å normalisere, men samtidig beholde en viss grad av offisiell diplomati og militær tilstedeværelse på Taiwan.
- 3) Forsøke å utvikle relasjoner med Folkerepublikken gjennom unilaterale tilnærminger. (Trekke ut militær tilstedeværelse og dempe forholdet med Taiwan)
- 4) Opprettholde Status Quo med Folkerepublikken, med villighet til samarbeid innen visse områder. (Deling av etterretning, salg av teknologi som kan benyttes i militær sammenheng, samt salg av våpen fra amerikanske allierte til Folkerepublikken.

Det ble ilagt et vedlegg til PRM 24 som omhandlet tidspunkt for å trekke ut militæret fra Taiwan hvor halvparten av de daværende styrkene skulle reduseres innen 31. desember 1977 og resten 31. desember 1978.

Med hensyn til den tilsynelatende uenigheten mellom Vance og Brzezinski så kan det tenkes at det eksisterte en grad av uenighet, men sammendraget som refereres til i dette tilfellet forteller mer. Det var en klar enighet om at alternativ 1 var det beste forslaget, riktignok var det enkelte som anså modifikasjoner i forholdt til de andre alternativene. I forholdet til Kongressen var det ensidig oppfattet at normalisering ville være vanskelig å selge til folkets representanter, og at det sannsynlig ikke ville la seg gjøre før en gang i 1978.⁹⁷

Den eneste uenigheten mellom Brzezinski og Vance som fremtrer under møtet omhandlet Brzezinskis argument om betydningen av hva som kom til å gjøre Vance sitt besøk til Beijing suksessfullt. I følge Brzezinski burde Vance fortelle folkerepublikkens ledelse at administrasjonen ønsket å normalisere, men at KKP også måtte anerkjenne den historiske arven som de delte. Altså at begge partene måtte akseptere kompromissløsninger vedrørende Taiwan. For å bekrefte at amerikanerkene mente alvor, påpekte Brzezinski at USA skulle

⁹⁷ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Summary of Conclusions of a Policy Review Committee Meeting" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 34. 1977: 102-103 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d34> Besøkt 19.11.16.

igangsette unilaterale initiativ i forkant av Vance sitt besøk, og han foreslo å tilbakekalle ambassadør Unger fra Taipei. Vance stilte seg undrende til forslaget, og Brzezinski responderte med at administrasjonen ikke burde søke «quid pro quo» som betyr; noe for noe, ved enhver anledning og heller jobbe mot helhetsbildet. Forslaget ble nedstemt med begrunnelsen om at tålmodighet trolig ville være mer effektivt.⁹⁸

Brzezinski mottok på nytt et memorandum fra Oksenberg den 14. Juli 1977. I memorandumet hevder Oksenberg at et av hovedproblemene som kom til å møte Vance i Beijing angikk troverdigheten overfor amerikansk vilje til å normalisere. I følge Oksenberg var det utelukkende å forvente mer fra Vance sitt besøk fremfor igangsettelse av forhandlinger som sannsynligvis ikke fullføres på flere måneder. Det på grunn av den indre politiske situasjonen i USA hvor fokuset pekte i retning av forhandlinger om Panamakanalen, Midtøsten og SALT II. Oksenberg oppfattet derfor at det ikke var mulig på det daværende tidspunkt å absorbere enda en større forhandlingsstrategi som normaliseringen med Folkerepublikken var. Fra et kinesisk ståsted var det trolig ikke noe nytt at presidenten forventet politiske hindringer på hjemmebane. Både Nixon og Ford hadde sagt det samme. Ulempen som Oksenberg spekulerte på, var at KKP hadde mistet troverdigheten til Shanghaikommunikéet og antok at det ikke kom til å forekomme noen normalisering. Som et tiltak for å eskalere prosessen foreslo Oksenberg å iverksette kommunikasjon med KKP hvor betingelsene ble presentert slik at Folkerepublikken kunne oppfatte Taiwans status på samme måte som Hong Kong. Virkemiddelet var at Folkerepublikken implisitt bekreftet at de kun ønsket en formell kontroll over Taiwan og ikke direkte, i det tilfellet kunne amerikanerne love å opprettholde formelen om «et-Kina» fra Shanghaikommunikéet. For Taiwan sin del betydde dette at Folkerepublikken igjen implisitt lovet å ikke bruke militære virkemidler. Oksenberg poengterer at det også må komme unilaterale uttalelser fra administrasjonen om å opprettholde kulturelle og økonomiske forbindelser med Taiwan.⁹⁹

Med det nevnte memorandumet viser Oksenberg seg igjen som en strategiker og ressurs. Om Brzezinski følger opp forslaget tydeliggjøres ikke i form av direkte svar eller henvendelser til Carter hvor Brzezinski drøfter ønsket om å iverksette unilaterale tiltak i forkant av Vance sitt

⁹⁸ *ibid.* s. 106, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d34> Besøkt 19.11.16. : U.S. Department of State, Office of the Historian. “Summary of Conclusions of a Policy Review Committee Meeting” i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 34. 1977: 108 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d34> Besøkt 19.11.16.

⁹⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. “Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President’s Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)” i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 36. 1977: 113-114 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d36> Besøkt 19.11.16.

besøk. Dette fremkommer i et memorandum fra CIA som er plassert mellom 26. og 29. Juli 1977 i *Foreign Relations of the United States* som analyserer hvordan omverden vil reagere på normaliseringen mellom USA og Folkerepublikken, og indikerer at det fortsatt eksisterte en utredning av en strategi for normalisering.¹⁰⁰ Derimot kan det ses en reaksjon fra Vance i hans egen bok. Der han forteller om uenigheten med Brzezinski og til dels forsvarsminister Brown angående «sikkerhetssamarbeid» med Folkerepublikken. Vance hevder at et nært samarbeid med Folkerepublikken kunne oppfattes som en provokasjon overfor Sovjetunionen. Derfor måtte administrasjonen være forsiktig med salg av utstyr som også kunne benyttes til militære formål og andre former for sikkerhetssamarbeid. Han hevder blant annet at Brzezinski utelukkende var interessert i Folkerepublikken på grunn av gjensidige strategiske samarbeidsavtaler og anså normaliseringen som redskap for å styrke USA i forholdet til Sovjetunionen. Mens Brzezinski i *Power and Principle* skriver at Vance oppfattet en suksessfull konklusjon av SALT II som en overordnet prioritet.¹⁰¹ Samlet sett indikeres det to forskjellige sider av normaliseringen.

Den 26. Juli ble Leonard Woodcock offisielt oppnevnt som den amerikanske liasionskontakten i Beijing og i følge Carter, skulle Woodcock også representere presidenten ved forhandlingene med Folkerepublikkens ledere. Carter beskriver liasionskontakten egenskaper som slagkraftig og beundringsverdig, og at han følte seg trygg med Woodcock ved forhandlingsbordet.¹⁰² At Carter valgte en person som han stolte på er egentlig ikke så rart. Vedkommende som skulle representere Carter i Beijing måtte inneha erfaring med forhandlinger og samtidig evne å følge instruksene på en måte som virket til amerikanernes interesse.

Ved et annet memorandum som er datert den 29. juli 1977. Advarte Brzezinski Carter om innflytelsen til den såkalte Taiwan-lobbyen. Ifølge Brzezinski var det nødvendig for administrasjonen å vise aktsomhet overfor aktivitetene til taiwan-lobbyen som besto i hovedsak av senator Barry Goldwater, senator John Tower, kongressmann Clement Zablocki

¹⁰⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Intelligence Memorandum Prepared in the Central Intelligence Agency" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 39. 1977: 119-121 s.* <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d39> Besøkt 19.11.16.

¹⁰¹ Vance, *Hard Choices*: 78 ; Brzezinski, *Power and Principle*: 203

¹⁰² Wikipedia "Leonard Woodcock" Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Leonard_Woodcock Besøkt 17.02.17. : Carter, *Keeping Faith*: 190

og senator Robert Dole. Brzezinski påpekte at lobbyvirksomheten hadde økt i omfang ettersom normaliseringen kom på agendaen.¹⁰³

Carter nevner også lobbyvirksomheten som en maktfaktor i boken *Keeping Faith* og beskriver innflytelsen som såpass markant at det tilnærmet var lobbyistene som formet den amerikanske kinapolitikken. Det er likevel ganske så interessante påstander som Carters sikkerhetsrådgiver fremmer i dette memorandumet. Blant annet Taiwans bevisste fokus på tilsynelatende svake menneskerettigheter i Folkerepublikken, som igjen gjør det vanskelig for amerikanske beslutningstakere å anerkjenne KKP sin myndighet på bekostning av Taiwan. Brzezinski nevner også den pågående støtten til staten Georgia, og da spesielt Carters egen hjemby Plains. Han avslutter memorandumet med å konkludere at lobbyvirksomheten ikke vil bli en alvorlig hindring, så sant administrasjonen viser vilje til å løse problematikken på et strategisk og politisk riktig tidspunkt.¹⁰⁴

Den 30. Juli 1977 kulminerte planleggingen ved at rådgiverne møtte Carter for å diskutere administrasjonens kinapolitikk. De aktuelle deltageren var Carter og hans personlige assistent Hamilton Jordan, utenriksminister Vance med statssekretær for Asia, Richard Holbrooke. Brzezinski og Oksenberg, samt forsvarsminister Brown. Denne indre klikken forble gruppen som jobbet videre med normaliseringen. Møtet baserte seg på hva som ble diskutert av de forskjellige etatene den 27. Juni og endte med at Carter godtok å skissere utkastet til et nytt kommuniqué som omhandlet kriteriene USA satt for å normalisere forbindelsene. Oksenberg poengterte at et slik utkast anerkjente alvorligheten normaliseringen hadde i Carter-administrasjonen. Det er likevel interessant at Carter undret på om de aksepterte eller ikke? Siden han, Holbrooke og Jordan benevner at det vil ta tid å overtale kongressen til en politisk endring av en slik karakter.¹⁰⁵

I *Power and Principle* påpeker Brzezinski at han gjentatte ganger under morgenmøtene hadde understreket overfor Carter at normalisering var et gode for amerikanske interesser, og at beslutningen om å satse på normalisering var indirekte som følge av den appellen. Likevel følte han en bekymring på Carter uttalelse om at Vance skulle fremme normaliseringen tidlig

¹⁰³ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 40. 1977: 122 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d40> Besøkt 19.11.16.

¹⁰⁴ Carter, *Keeping Faith*: 187-188 : U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 40. 1977: 122 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d40> Besøkt 19.11.16.

¹⁰⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 41. 1977: 130 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d41> Besøkt 19.11.16.

i møtet og jobbe for en hurtig utvikling, spesielt siden det fortsatt var uavklarte problemstillinger.¹⁰⁶ Selv om at dette er hans egen ord, så indikerer memorandumene at det forekom «lobbyvirksomhet» for å bedre forbindelsene i retning av normalisering.

August. Vance besøker Beijing

Kort tid i forkant av Carter administrasjonens første offisielle besøk til Beijing fikk Vance vite at avtalen om Panamakanalens overføring til staten Panama var ferdig forhandlet. Nyheten overasket Vance i følge Taylor og samtidig var Vance klar over at det ventet negative reaksjoner fra den såkalte taiwanlobbyen i kongressen. En uke senere forkynte Senator Goldwater at det var respektløst å bryte relasjonen med Taiwan mens 800 millioner kinesere levde uten grunnleggende menneskerettigheter. Uttalelsen til Goldwater satte en dempende stemning over hele entusiasmen til Carter og påvirket muligens Vance sitt engasjement. Basert på Taylor sin oppfatning vendte Vance tilbake til USA uten noe som helst progresjon.¹⁰⁷ Stemmer dette?

Den 17. August ved presidentens landsted Camp David, møttes Carter, Vance og Brzezinski. Sammen forfattet de kommunikékútkastet som Vance skulle medbringe til de kinesiske lederne ved det etterlengtede åpningsmøtet mellom ledelsenes innerste sirkler. Carter beskriver i *Keeping Faith* sitt eget perspektiv til det aktuelle møtet, og fremstiller sin rolle som drivende på dette tidspunktet. Blant annet beskriver han oppfattelsen han hadde om kinesernes ikke-forhandlingsvillige kriterier som så var basert på nedtegnelser og hans egne samtaler med liasionskontakten Huang. Ifølge Carter var han villig til akseptere de kinesiske prinsippene, under visse betingelser. Taiwan måtte ha muligheten til å kjøpe våpen til forsvarsbruk, samtidig som at de opprettholdt generelle handelsrelasjoner med USA. Carter mente også at kineserne måtte akseptere en amerikansk uttalelse om at Folkerepublikken skulle bruke fredelig midler i sin gjenforening med Taiwan. En interessant detalj som Carter så skrev i boken, er et han bestemte at de skulle tilnærme seg sakte mot Folkerepublikken. Først presentere forslagene, og deretter løse hindringene, én etter én. Når så alle uenighetene var blitt til enigheter skulle han offentligjøre avtalen mellom ledelsen i Folkerepublikken og i USA.¹⁰⁸

¹⁰⁶ Brzezinski, *Power and Principle*:: 200-201

¹⁰⁷ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 242-243

¹⁰⁸ Carter, *Keeping Faith*: 190-191

I utgangspunktet var ikke Carters skriftlige uttalelser på disse to sidene noe særlig oppsiktsvekkende. I presidentembetet er det han som representerer den utøvende instansen av statsapparatet, og den som tar beslutninger. Det som dermed er interessant var signalet som Carter ganske så implisitt sender til leseren ved å begrunne hvorfor han tok avgjørelsen om å jobbe sakte mot en løsning. Helt forenklet, er dette da et argument for at Carter hadde en strategi og en plan som han dirigerte? Eller var de virkelig slik at Carter tok avgjørelser som baserte seg på en større slagplan? Det virker i hvert fall som at Carter ved de aktuelle sidene presenterer seg selv som normaliseringens drivkraft, hvordan han videre formulerer sin rolle kommer jeg tilbake til gjennom de neste kapitlene.

Interessant er det å bemerke seg kommentaren fra Vance i *Hard Choices* hvor han bemerker at han rett før avreise til Beijing var av den oppfatning om at normaliseringen ikke passet å fullføre på det aktuelle tidspunktet på grunn av at Panamatraktaten kom til å kreve fokus fra hele administrasjonen i tiden fremover. Han trodde heller ikke at kineserne kom til å akseptere kommunikéutkastet som han hadde med seg.¹⁰⁹

I følge Patric Taylor i *A great wall - six presidents and China: an investigative history* ankom Vance Beijing den 21. August og var i første møte med den nye utenriksministeren Huang Hua som var tilbakekalt fra ambassadørstillingen i FN. Huang uttrykte sin engstelse om at de amerikanske beslutningstakerne var redde for Soviet Unionen og resten av samtalen viste lite dynamikk og effektivitet fra Vance sin side. For å gjøre forhandlingsprosessen enda mer diffus og uklar endret Carter, i følge Taylor, på strategien mens Vance var i Beijing. I utgangspunktet kunne Vance ved passende anledning fremme kommunikeet som var basert på Shanghaikommunikéet fra 1972 der USA anerkjente Folkerepublikken på bekostning av diplomatiske bånd med Taiwan, men Carter bestemte at administrasjonenes oppslutting av anerkjennelsen ikke skulle fremmes ved forhandlingsbordet denne gang.¹¹⁰

Av digitaliserte memorandum i *Foreign Relations of the United States* er det 12 dokumenter som omhandler august måned. 4 er datert i forkant av møtet og omhandler først og fremst en påminnelse fra Brzezinski til Carter om at drivkraften for normaliseringen var de felles strategiske interessene mot Sovjetunionen.¹¹¹ Videre i det neste memorandumet som Carters sendte til Vance, har Carter listet opp de oppdaterte retningslinjene som skal virke

¹⁰⁹ Vance, *Hard Choices*: 79

¹¹⁰ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 244- 245

¹¹¹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 42. 1977: 133-134 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d42> Besøkt 19.11.16.

toneangivende i forhandlingene. Carter poengter at i det første punktet at det ikke skulle fremmes noen unilaterale lovnader fra amerikansk side. Dette poenget er motsatt av hva Brzezinski ved gjentatte ganger anbefalte Carter å gjøre. Det andre poenget Carter fremhevet var at holdningen til delegasjonen skule opprettholdes på samme nivå av verdighet og selvspekt som kineserne, og på ingen måte skulle de amerikanske representanten virke svake og tiggende. Det tredje punktet omhandlet Taiwan og her påsto Carter at de ikke måtte risikere fremtiden til den taiwanesiske befolkningen, men om relasjonene til Folkerepublikken skal etableres så må KKP garantere for fred og stabilitet. Carter mente at essensen i samtalene må omhandle den amerikanske utenrikspolitikken og hvilken områder USA og Folkerepublikken kan hjelpe hverandre. Når det så gjaldt normaliseringen forventet Carter at Vance fremla posisjonen slik som ble diskutert under møtet den 30. Juli. Hvor målsetningen ble satt til å oppnå så mye som mulig fleksibilitet. Taiwans status måtte løses fredelig, og Taiwan skulle kunne handle våpen fra USA til forsvarsbruk.¹¹²

Den 22. august møtte så Vance kineserne for første gang i KKP. I dette møtet fortalte Vance at Carter var klar for å normalisere forbindelsene med Folkerepublikken. Han diskuterte som avtalt med Carter om amerikansk status quo i verdenssamfunnet og deres militære kapasiteter. Forholdet til de allierte, Jugoslavia og Sør-Øst Asia. SALT II ble også omtalt.¹¹³

Dagen etter møttes delegasjonene for videre samtale og i likhet med dagen i forveien var det hovedsakelig Vance som førte ordet til den eksklusive forsamlingen. Han formidlet de geopolitiske utfordringene i Afrika og Sør-Amerika, og igjen Jugoslavia. Da tematikken beveget seg over på normaliseringen spurte Hua, hva amerikanerne hadde i tankene? Vance svarte at president Carter hadde gitt instruksjoner om å diskutere med den dypeste grad av seriøsitet om når og hvordan de skulle bevege seg i retning av det felles målet om normalisering. Vance presiserte gjentatte ganger at Carter var forberedt på å normalisere forholdet og at administrasjonen var innforstått med ett-kina politikken som var nedskrevet i Shanghaikommunikéet. Etter en samtale mellom Vance og Hua Møtet avsluttet Hua møtet og informerte om at gjestene måtte slappe av, forhandlingene skulle absorberes.¹¹⁴

¹¹² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Letter From President Carter to Secretary of State Vance" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 43. 1977: 135 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d43> Besøkt 19.11.16.

¹¹³ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 47. 1977: 141-157 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d47> Besøkt 02.02.16.

¹¹⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 48. 1977: 170-171 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d48> Besøkt 02.02.16.

Ut ifra hva som er skrevet i memorandumet om møtet, så står det ingenting om Vance poengterte Carters kriteria om at USA skal forbeholde seg retten til å selge våpen til Taiwan i forsvarssammenheng.

I det tredje møtet som ble avholdt var det utenriksminister Hua og kineserne som utalte deres geopolitiske observasjoner. Han kommenterte en rekke felt som Vance hadde snakket om under de to foregående møtene, og utalte blant annet at Folkerepublikken ønsket et styrket forholdet mellom USA og de vest-europeiske allierte hvor det hadde oppstått et paradigme blant de europeiske landene om at amerikaneren tok seg av sikkerheten. I følge Hua reduserte denne holdningen den europeiske viljen til å slåss. Han fremmet riktignok Jugoslavia som et unntak og poengterte at de trolig kunne stå i mot et sovjetisk angrep. Vedrørende Taiwan formulerte Hua at øya alltid hadde vært av betydning for Kina, og at USA okkuperte området under støtte av nasjonalistens leder Chiang Kai-Shek i 1949. Fra KKP sitt synpunkt var USA i gjeldt til Folkerepublikken på grunn av dette. Etter å ha behandlet det politiske bildet av samtidens globale arena, førte Hua monologen over på spørsmålet om normalisering. Han beskriver Vance sine uttalelser om Taiwan, som delvis unyanserte. Og egentlig mangelfulle fordi Taiwans status var av såpass stor betydning for KKP. Hua fortalte videre at det må finne en vei for å løse praktiske spørsmål innenfor deres prinsipper.¹¹⁵ Det er ikke tydelig om Hua mente at USA skulle innfinne seg Folkerepublikkens prinsipper, eller om det måtte aksepteres en kompromissløsning som begge parter kunne leve med.

I det fjerde møtet som forekom den 24. August var visestatsminister Deng Xiaoping også tilstede og fungerte som kinesernes talsmann. Etter å ha presentert seg selv som en ydmyk og enkel mann, vendte Deng tematikken relativt hurtig inn på Taiwan. Som ifølge Deng var kjernen av problematikken mellom Folkerepublikken og USA i et samarbeid overfor polarbjørnen; Sovjetunionen. Deng Xiaoping snakket i likhet med utenriksminister Hua om hans perspektiv på den politiske situasjonen i samtiden, og tegnet et ganske så dystert bilde av Sovjetunionen som en uforutsigbar fiende som måtte motarbeides. Det kan tolkes ut i fra memorandumet at Deng satte Vance mot veggen ved å spørre ut om PRM 10. Et dokument som utredet den sovjetiske innflytelsen i Øst-Europa. Deng oppfattet memorandumet på en slik måte at USA skulle akseptere sovjetisk dominans av den østerlige delen av Europa, og poengterer at dette var en farlig tankegang. Om Sovjet mottok en tredjedel av kontinentet, så kom de trolig til å forsøke å få halvparten, og deretter mer og mer ifølge Deng. På slutten av

¹¹⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 49. 1977: 178,181, 187 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d49> Besøkt 08.02.16.

møtet rundet Vance av med å takke for seg og utalte enighet i at Shanghaikommunikéet var utgangspunkt for videre forhandlinger.¹¹⁶ I følge Vance, oppfattet Deng lovnaden fra Ford om å normalisere forbindelsene hvis man greide å løse tvisten vedrørende Taiwan. Slik Vance tolket Deng, var «hvis» en formulering for mulig fleksibilitet fra amerikansk side og at Deng oppfattet at Carter administrasjonen trakk seg fra tidligere løfter.¹¹⁷

At Deng Xiaopings var en betydningsfull aktør i kommunistpartiet indikeres gjennom memorandumet av samtalen som ble ført på det aktuelle møtet. At hans tilsynelatende utfordring av Vance ikke ble møtt av en tydelig og overtalende utenriksminister, men heller en som formulerte seg til dels likt som forgjengerne. Kan ha oppfylt Oksenbergs potensielle scenario om at manglende troverdighet til administrasjonen vil stagnere forhandlingene og dermed ikke bringe noe konstruktivt ut fra besøket.

Vedrørende datoen 24. august så må jeg nevne en snodig variabel fra Carters egne notater. I *Keeping Faith* refererer Carter til en kommentar han nedskrev i sine dagboknotater, hvor han nevner at Vance oversende en rapport angående forhandlingene denne dagen, og at resultatet var av mindre oppmuntrende karakter. I følge Carter gjensto morgendagens samtaler for å se om kineserne aksepterte forslaget om at USA skulle opprettholde visse bånd med Taiwan. I *The White House Diary* avslutter Carter det samme notatet på en annen måte; Hvor han skriver at «vi» ikke var spesielt ivrige på å fortsette med denne komplekse forhandlingen grunnet den vanskelige prosessen vedrørende Panamakanalen, og at det spørsmålet heller måtte prioriteres fremfor forhandlinger om normalisering med KKP.¹¹⁸ Hvorfor er de to notatene såpass forskjellige som det de er, og hvilken er sitert fra det opprinnelige notatet? Basert på memorandumet fra Oksenberg til Brzezinski som var datert 14. juli, hevdet Oksenberg at kongressen ikke var klare for å absorbere behandlingen av normaliseringen på det aktuelle tidspunktet, og dermed underbygget argumentet i notatet fra *The White House Diary*.¹¹⁹ Men hvorfor referer så Carter i 1982 til en forklaring hvor amerikanerne avventer svar på deres kriterier, når han allerede var av den oppfatning om å ikke jobbe videre med forhandlingene på det gitte tidspunktet? Kan Carter ha blitt påvirket av Mondale i siste liten

¹¹⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 50. 1977: 196-197, 206, s. <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d50> Besøkt 08.02.16.

¹¹⁷ Vance, *Hard Choices*: 82

¹¹⁸ Carter, *Keeping Faith*: 191-192 : Carter, *White house Diary*: 85

¹¹⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 36. 1977: 113-114 s. <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d36> Besøkt 19.11.16.

slik Patrick Taylor hevder i *A great wall - six presidents and China: an investigative history?*

¹²⁰ Svaret på det spørsmålet blir for så vidt bekreftet av Brzezinski som skriver i *Power and Principle* at Mondale «advarte» Carter rundt den 22. August om at behandlingen av normaliseringen samtidig med Panamatraktaten kom til å bli for mye i kongressen, og at presidenten deretter endret sin mening.¹²¹ På sett og vis indikerer dette at Carter ikke var så drivende som det han fremstår i *Keeping Faith*.

Det siste møtet som forekom 25. august og varte i 40 minutter, omhandlet handel -og bytteavtaler, samt vurderingen av å skive et nytt kommuniké basert på hva som ble diskutert. Utenriksminister Hua avviste forslaget fra Vance og fortalte at det ikke var behov for å skrive et nytt kommuniké etter hvert møte. Delegasjonen takket høflig for seg og amerikanerne var spesielt takknemlig for muligheten til å samtale med Deng Xiaoping.¹²²

Den 27. August sendte den amerikanske ambassaden i Taipei ett telegram til utenriksdepartementet. Statssekretær Holbrooke informert statsminister Chiang Kai-Shek for Republikken Kina, altså Taiwan om at samtalene mellom amerikanerne og KKP var seriøse men at det ikke ble avtalt noe som helst og heller ikke tatt noen avgjørelser..¹²³ Til motsetning hevdet Vance at han aldri nevnte overfor pressen at det hadde forekommet «seriøse» samtaler som så indikerte fremgang og fleksibilitet hos kineserne. Ifølge Vance hadde forfatteren av den originale artikkelen blitt fortalt dette fra ledende rådgivere i National Security Council, og at konsekvensen av artikkelen førte Deng til å benekte overfor pressen at samtalene hadde utviklet noe som helst.¹²⁴ Carter nevner også så vidt denne hendelsen i *Keeping Faith* hvor han skriver at Dengs kritikk av Vance var ganske så hard ettersom kineserne ikke ønsket å bli beskyldt for å være fleksibel på prinsippene.¹²⁵

Basert på memorandumene som omhandler besøket til Vance, fremkommer det ikke at han presenterte utkastet til kommunikéet som Carter under møtet den 30. Juli hadde foreslått å bringe med i forhandlingene. Det fremkommer heller ikke at den amerikanske delegasjonen

¹²⁰ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 245

¹²¹ Brzezinski, *Power and Principle*: 201

¹²² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 51. 1977: 213 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d51> Besøkt 24.02.16.

¹²³ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Telegram From the Embassy in the Republic of China to the Department of State" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 54. 1977: 220 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d54> Besøkt 19.11.16.

¹²⁴ Vance, *Hard Choices*: 83

¹²⁵ Carter, *Keeping Faith*: 192

tjente noe konsekvent på samtalene med kineserens utover å stifte bekjentskap med sentrale aktører i ledelsen, ikke minst visestatsminister Deng Xiaoping. At Deng tilsynelatende førte Vance over i en ukomfortabel posisjon er naturligvis ikke en påstand som skal begrunnes ubegrunnet, men retorikken til Deng indikerte at han ikke var fornøyd med det amerikanske bidraget under møtet. På tidspunktet han deltok hadde det allerede forekommet tre møter over tre dager, og inntrykket over hvilken retning forhandlingene skulle bevege seg mot var til stede. Det er derfor interessant å stusse litt ekstra over dialogen som ble ført mellom Vance og Deng. Jeg vil også påpeke at Vance var av den oppfatning om at normaliseringen ikke kunne fullføres grunnet fremgangen i forhandlingene om panamatraktaten. Det er derfor ikke utenkelig at Vance hadde bestemt seg for at normaliseringen ikke var på sin plass og dermed heller ikke jobbet for at samtalene skulle utvikle den fremgangen som kineserne plausibelt håpet på.

Ifølge Enrico Fardella i artikkelen *The Sino-American Normalization: A Reassessment*. Hilste Carter entusiastisk på Vance og gratulerte han med å hevde at viktige skritt ble tatt i retning av normalisering, uten å risikere friheten til befolkningen på Taiwan. Fardella påstår at denne gesten ble gjort av strategiske hensyn siden Carter var klar over at signalene nådde flere enn bare Vance. På den ene siden ønsket Carter at Moskva skulle tro at besøket hadde en tilnærming til KKP, av en hensikt om å utvide handlingsrommet i forhandlingene om SALT II. På den andre siden, skulle signalene tilfredsstillende høyresiden som beskyldte Carter for overlate Taiwan til en usikker fremtid under Folkerepublikken. Derimot, oppfattet KKP uttalelsene til Carter som feilaktige, ettersom det ikke ble lovet noe som helst under forhandlingene.¹²⁶ Jeg finner ikke belegg i mine kildesøk til å argumentere for påstanden til Fardella, men likevel synes jeg at det er en interessant påstand.

Oppsummert

Strategien til Carter i månedene etter presidentinnsettelsen er riktignok noe uklar. Patrick Taylor beskriver det første året til Carter som preget av lite bemerkelsesverdig politikk og at det kan delvis ses under planleggingen av forhandlingene.¹²⁷ Basert på det digitaliserte kildematerialet som er tilgjengelig gjennom *Foreign Relations of the United States*. Indikeres

¹²⁶ Fardella, Enrico. "The Sino-American Normalization: A Reassessment" *Diplomatic History*. Vol. 33, No. 4. 2009: 551 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/4/545.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

¹²⁷ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 241

det liten eller i hvert fall noenlunde svak oppfølging fra Carter sitt ståsted. Derimot fremkommer Brzezinski og Oksenberg som pådrivere for en hurtig normalisering med Folkerepublikken, i hvert fall utover vårpartiet. Brzezinski korrigerer rådene noe gjennom sommeren 1977. Under møtet med etatene den 27. Juni påpekte Brzezinski at normaliseringen ikke burde gjennomføres før i 1978. Det er på ingen måter utenkelig at ideer og planer endres etter hvert som situasjonsbildet forandres. Et annet gjentakende fenomen av interesse er at Oksenbergs analyser som sendes til Brzezinski for vurdering, også ser ut til bli utslagsgivende for Brzezinski sine råd til Carter. At sikkerhetsrådgiveren selv lytter og implementerer råd fra fagspesialister burde i utgangspunktet ikke være overaskende, men likevel interessant for å danne seg et bilde av hvordan prosessen bak beslutninger. Fra et vitenskapelig historisk perspektiv er observasjoner av gjentakende fenomener viktige for å oppfatte mønstre som benyttes til å dokumentere begrunnelser.

Andre interessante opplysninger som litteraturen indikerer, er at Carter som i april og mai så ut til å lytte til Brzezinskis råd angående kinapolitikken, faktisk poengterer overfor Vance i forkant av besøket til Beijing at Vance ikke skal love unilaterale tiltak for å vise alvorlighet. Retningslinjen var stikk i strid med forslag som Brzezinski fremmet til Carter i begynnelsen av August og som igjen stammet fra Oksenberg i utgangspunktet. Kan dette indikere at Carter hadde mistet noe av troverdigheten for Brzezinskis råd på dette tidspunkt? I så fall hvorfor?

Det siste memorandumet som er kategorisert under perioden november 1976 til august 1977 omhandler statssekretær Holbrooke sitt møte med Taiwans leder Chiang Kai-Shek. Og i denne samtalen hevder Holbrooke at møtet i Beijing ikke førte med seg noe konkret, men likevel en utvikling i form av seriøse samtaler. Basert på hendelsen om at kommunikéet ikke ble lagt på bordet under forhandlingene, og at Deng oppfattet administrasjonens presentasjon av Taiwans betydning for KKP som unyansert og lite forståelsesfullt så fremtrer utsagnet korrekt. Responsen og konsekvensen fra forhandlingen gjennomgås i det neste kapitlet

Kapittel 2: September 1977 til mai 1978

Carter benevner at etter Vance sitt besøk til Beijing så ønsket han ikke å utvikle normaliseringen med det første. Forhandlingene om Panamtraktaen måtte fullføres og attpåtil manet Barry Goldwater motstand mot normaliseringen.¹²⁸ I følge Brzezinski i hans egen bok fra 1983 *Power and Principle*, var det fem betydningsfulle vendepunkt under Carters

¹²⁸ Carter, *Keeping Faith*: 192

presidentperiode, hvor den ene var Carters beslutning om å sende Brzezinski til Beijing i mai 1978.¹²⁹ I dette kaptitlet forsøker jeg å svare på hvordan forholdet mellom USA og Folkerepublikken var i etterkant av Vance sitt besøk, og hvordan det utviklet seg frem til Brzezinski besøkte Beijing i mai 1978.

September 1977. Utviklingstrekk etter besøket i Beijing

Den 12. september mottok den amerikanske ambassaden i Taipei et telegram fra Vance som beskrev en telefonsamtale mellom Vance og ambassadør James Shen den 10. september. Samtalen dreier seg om å oppdatere ambassadøren vedrørende besøket i Beijing. Shen stilte blant annet spørsmål om troverdigheten av et intervju som Associated Press, AP, gjennomførte med Deng Xiaoping hvor Deng hevdet at Vance foreslo å degradere ambassade statusen i Taipei til fordel for å oppgradere liasionskontoret i Beijing til ambassade. I følge Vance var besøkets hensikt å utforske potensielle enigheter mellom USA og Folkerepublikken, og ikke jobbe for normalisering. Ellers diskuterte de Chiang Kai-Sheks bekymringer vedrørende endringer i forholdet mellom USA og Folkerepublikken på bekostning av Taiwan. Og i følge ambassadør Shen var det en misoppfatning hos enkelte amerikanere angående Taiwan evne til å absorbere fraværet av amerikansk støtte. Shen mente at konsekvensene kunne være ganske så omfattende i form av panikk hos investorer og deretter utstrømning av kapital som så kunne føre til økonomisk kollaps og opprør. Vance kommenterte Shens uttalelser og poengterte at Carter var klar over og opptatt av den taiwanesiske befolknings ve og vel. Shen understreket på nytt Taiwans ønske om en offentlig uttalelse om at de diplomatiske forbindelsene med Taiwan skulle fortsette fremover. Samtalen avsluttes ved at Vance og Shen blir enig om å ikke diskutere tematikken med pressen.¹³⁰

Ut i fra memorandumet er det liten tvil om at Shen forsøkte å påvirke Vance, noe som heller ikke skiller seg ut i forhold til Taiwans innflytelse over enkelte kongressmedlemmer. Basert på denne samtalen er det interessant å legge merke til hvilken grad utsagnene til ambassadør Shen favoriserer eller ikke-favoriserer Taiwan fremfor Folkerepublikken i spørsmålet om normalisering.

¹²⁹ Brzezinski, *Power and Principle*: 193

¹³⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Telegram From the Department of State to the Embassy in the Republic of China" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 56. 1978: 227-229 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d56> Besøkt 21.11.16.

Oksenberg analyserer strategien videre

Det neste memorandumet som behandler Vance sitt besøk og den videre forhandlingsstrategien er et memorandum fra Oksenberg til Brzezinski, overlevert omtrent en måned etter samtale i Beijing. Memorandumet fremlegger strategien for et nytt møte gjennom United Nations General Assembly, UNGA, som Vance skulle ha med Folkerepublikkens utenriksminister den 29. september. I følge Oksenberg skulle det indikere Vance overfor kineserne et ønske om å opprettholde ikke-diplomatiske statlige representasjoner med Taiwan, selv om administrasjonen var forberedt på å akseptere mindre enn det. Vance måtte deretter avvente spørsmål om globale problemstillinger, og det antydes at han kom til å repetere aspektene ved presentasjonen under møtet i Beijing av den hensikt om å unngå misforståelser angående seriositeten av administrasjonens intensjoner. Oksenberg mener også at eventuelle private samtaler kan bidra til å forvirre KKP, og at administrasjonen burde legge tilnærmingen på is inntil videre. Oksenberg poengterer at det er vanskelig å forutsi hvilken konsekvenser et opphold på fire til seks måneder vil ha for utviklingen. Selv om at Vance vil forsøke å overbevise kineserne til å forstå hvor viktig normaliseringen var for Carter, så kan det resultere at Folkerepublikken beveger seg vekk fra både Sovjetunionen og USA. Ifølge Oksenberg var det lite sannsynlig at punktene om opprustning og sino-sovjetisk tilnærming kom til å skje.¹³¹

I likhet med de andre memorandumene som Oksenberg oversendte Brzezinski var dette også en viktig brikke for å forstå utviklingen av tanker og ideer overfor normaliseringen. Først og fremst er det på sin plass å poengtere at Oksenbergs analytiske forslag plasserer Oksenberg i posisjonen av å være en strategiker. Det er interessant å se hvordan han bygger opp potensielle utviklingstrekk og hvilken råd han gir ut ifra den kursen som utviklingen faktisk fører. Basert på møtet mellom representantene for etatene den 27. Juni 1977 og møtet mellom Carter og de nærmeste rådgiverne den 30. Juli 1977, så endrer ikke Oksenberg nevneverdig på strategien. Han forholder seg til at Kongressen var opptatt med SALT II og forhandlinger vedrørende Panamatraktaten og dermed at fremskritt i prosessen vedrørende normaliseringen vil settes på is. Oksenberg lager riktignok analysen av to hovedgrunner. Den ene hvor formålet var å unngå at normaliseringen ikke blir lagt totalt på is i administrasjonen, og det andre formålet angår responsen fra KKP. Prosessen må i hvert fall ikke bli avblåst fra deres

¹³¹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 59. 1977: 232 s.*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d59> Besøkt 22.11.16.

side. Nå oppfatter riktignok ikke Oksenberg et tilbakefall fra KKP som spesielt sannsynlig, men han er likevel åpen for at det kan skje. I likhet med alle historieskriving så er det viktig å ha i mente at aktørene handler i sin nåtid, og beslutter ut ifra hvordan situasjonene opp til deres samtid har utviklet seg. Selv om at Oksenberg antok det kommunistiske partiet i Beijing oppfattet USA som en viktig brikke i deres eget ambisiøse moderniseringsprogram, og dermed viktig å etablere gode forbindelser med, så hadde Folkerepublikken gjennomgått flere turbulente år. Jeg synes det er fascinerende at Oksenbergs anbefalinger og analyser virker såpass gjennomtenkte og det er forståelig at Brzezinski lytter til han.

Oksenberg blir riktignok kritisert for akkurat dette memorandumet av Thomas Thornton som også satt i NSC med ansvarsområde overfor Sør-Asia i Carters presidentperiode. Thornton oppfattet analysen til Oksenberg som overdrevet vennlig til Folkerepublikken og oppfattet den kinesiske tilnærmingen til USA som vel så viktig som den amerikanske tilnærmingen til Folkerepublikken. Videre i memorandumet stiller han spørsmål på hvorfor administrasjonen skal relatere seg til Folkerepublikken på en mer varsom måte enn ellers i diplomatiske forhandlinger. Hans oppfatning var at administrasjonen ikke måtte bli ryggløse på grunn av akademiske innspill fra sinologer, og da med henstilling til Oksenberg. «We should treat the Chinese like ordinary humans. Perhaps then they would start to act that way.» (Thornton) ¹³²

At det var uenigheter innad Carters innerste sirkel er det liten tvil om. Sent i september dukket den såkalte Woodcock-formelen opp under et strategimøte hvor Vance deltok sammen med sine Kina-rådgivere. Woodcock mente at det ikke var mulig å få kineserne til å garantere at de ikke kom til å invadere Taiwan. Derimot kunne enhver president selv velge sin utenrikspolitikk og derfor selge våpen til de som har behov, og dette trengte ikke å stå skrevet i forhandlingene. Holbrooke omtalte uttalelsen som Woodcock-formelen og ble fortalt at Vance skulle jobbe ut i fra dette.¹³³ Derimot avventet eller trenerte Vance den videre utviklingen i ukene etter. Woodcock truet rådgiveren Phil Habib med å gå til presidenten om han ikke fikk noen instruksjoner og da han først mottok dem, så var det kun en instruksjon om at USA ikke skulle insistere på å ha handelskontor (liaisonkontor) i Taiwan.¹³⁴

¹³² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Thomas P. Thornton of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 60. 1977: 239-240 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d60> Besøkt 29.11.16.

¹³³ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 247

¹³⁴ *ibid.* s. 247

Indikasjoner på Folkerepublikkens respons

Memorandum datert henholdsvis 14. og 31. oktober omhandler Folkerepublikkens ekspansive moderniseringsprogram innenfor vitenskap og teknologi på den siden og forsvar på den andre siden.

Det første memorandumet er fra Frank Press som var Carters spesialrådgiver innenfor fagfeltene vitenskap og teknologi. Han oppsummerer at Folkerepublikkens ledelse de siste ukene hadde endret på prioriteringen innenfor moderniseringsprogrammet. Blant annet i form av at den tekniske utdanningen var styrket, samt ambisjonen om tilføring av utenlandsk teknologi. Der folkerepublikkens representanter innenfor romfart, energi -og industri hadde i økende omfang besøkt Vest-Europa, Japan og USA. Den ekspansive tilnærmingen stemte riktignok i forholdt til hva ledelsen hadde besluttet, og Press mente til og med at kineserne klaget over at de amerikanske myndighetene tilbakeholdt eksportlisenser. Spesielt gjaldt dette teknologi som var av «dual-use», altså sivil teknologi som kunne anvendes til militære formål. Eksemplene Press nevnte var geofysisk leteutstyr og supercomputere fra IBM. I begge tilfellene hadde kineserne også kontaktet europeiske produsenter av lignede utstyr og jobbet opp til to år for å tilegne seg produktene.¹³⁵

Det andre memorandumet som er relevant for å kunne tolke kursen Folkerepublikken ønsket å forholde seg til, er en etterretningsvurdering fra 31. Oktober 1977. I følge den har Folkerepublikken siden slutten av 1976 eskalert antallet militær relaterte delegasjoner med andre kommunistland. Vurderingen presiserer at det i løpet av de siste måneden før produksjonen av analysen, har aktivitetene økt i omfang og det virker som at Folkerepublikken ruster opp og moderniserer slagkraften gjennom våpenprodusenter utenom supermaktene. På den måten gjør de seg selv mindre avhengig av deres våpenteknologi. Vurderingen anslår at metodene vil begrense moderniseringene av forsvarssektoren i forholdt til kjøp av materiell fra de bipolare maktblokkene, men likevel kan Folkerepublikken trolig videreutvikle den teknologien de implementere og dermed forbedre deres militære kapasiteter innen 1980.¹³⁶

Det interessante med det andre memorandumet er at strategien kan tolkes som at den både står i kontrast og i sammenheng med memorandumet som Frank Press oversendte Carter.

¹³⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Special Adviser for Science and Technology (Press) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 64. 1977: 256-257 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d64> Besøkt 01.12.16.

¹³⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Intelligence Appraisal" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 65. 1977: 258-259 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d65> Besøkt 01.12.16.

Folkerepublikken fremstår som ivrige etter utenlandsk teknologi for å modernisere det kinesiske samfunnet, og i de overnevnte tilfellene handler det om militære og sikkerhetsmessige forbedringer for å kunne evne å forsvare seg mot Sovjetunionen, og eventuelt andre potensielle trusler. Satt sammen kan memorandumene tolkes i den retning at ledelsen i Folkerepublikken anno oktober 1977, ønsket primært å etablere gode nok forbindelser med vesten til å kunne handle sensitiv teknologi og vitenskap. Samtidig som at de handlet våpen og teknologi fra tredjepartsleverandører for å opprettholde graden av selvstendighet. Basert på den smigrende kinesiske retorikken overfor Jugoslavia var det ikke usannsynlig at i hvert fall en av leverandørene kan antas å være den europeiske kommuniststaten.

Brzezinski og Deng posisjonerer sine roller

Den 3. November arrangerte Det Hvite Hus en «farvellunsj» for Folkerepublikkens Liasionskontakt fra 1973, Huang Chen. Foran journalistene som tok bilder av seansen ønsket Chen, Brzezinski velkommen til Kina. Brzezinski responderte med: «it`s a date».¹³⁷ Initiativet til forespørselen ble fremmet av Oksenberg under oppmuntring fra Brzezinski ved en lunsj med kineserne den 21. Oktober. I følge både Brzezinski og Patrick Taylor reagerte Vance og hans støttespillere Habib og Holbrooke i etterkant av lunsjen med sinne fordi de mente at Brzezinski forsøkte å utmanøvrere utenriksdepartementet.¹³⁸ En uttalelse som for øvrig stemte.

I tillegg til Taylors påstand dukker det opp et interessant supplement til hendelsen under den aktuelle lunsjen fra Carter selv. I boken: *White House Diary* skriver Carter at han håndhilste med Huang Chen mens Chen snakket med Mondale, og at han oppfattet arrangementet som enestående og nesten overdrevet på grunn av den negative holdningen fra Folkerepublikken siden Vance besøkte Beijing. I kursiv for å markere at innspillet var skrevet senere enn dagboknotatet, poengterer Carter at det eksisterte en motvilje mellom Vance og de kinesiske lederne som han aldri helt forsto.¹³⁹

¹³⁷ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 66. 1977: 260-263 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d66> Besøkt 02.12.16.

¹³⁸ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 203

¹³⁹ Carter, *White House Diary*: 128

Etterretningsanalyse beskriver rivalisering i Folkerepublikkens ledelse

Det siste memorandumet som jeg skal behandle i dette delkapitlet, er en etterretningsanalyse om den politiske utviklingen i Folkerepublikkens ledelse etter at Mao døde i 1976, og virker svært interessant av hensyn til hvilke vurderinger presidenten senere tar.

Oversikten over hvem som trakk i trådene i Beijings innerste sirkler i 1977, var fra utenlandsk perspektiv preget av usikkert grunnet Maos død året i forveien. Den respektive analysen behandler endringer i den kommunistiske ledelsen der indikasjoner tyder på at Maos arvtager Hua Guofeng ikke var den øverste lederen for KKP som hadde blitt styrt under autokratisk grep av Mao siden kommuniststatens grunnleggelse i 1949.

Analysen konkluderte at selv om at den oppfattet det som imponerende at ledelsen hadde gjenopprettet orden og forbedring innenfor økonomien etter Maos død, så eksisterer det en splittende uenighet innad ledelsen. Disse uenighetene handler først og fremst om hvem som bestemte hva, og deretter hva slags politikk som den nye post-maoistiske ledelsen skulle føre innfor økonomi, forsvar og til en mindre grad utenrikspolitiske problemer. Analysen poengterer at det ser ut til å eksistere politiske problemer i form av konflikter mellom enkeltindivider og grupper. Konflikten kan spores tilbake til turbulensen under kulturrevolusjonen som ifølge analysen defineres tidsmessig i perioden fra 1966 til arrestasjonene av den såkalte firerbanden i oktober 1976. Videre presenterer analysen at den daværende arbeidshypotesen jobbet ut ifra hypotesen, om at turbulensen i kulissene som hadde ledet til rehabiliteringen av Deng Xiaoping og innkallingen av den 11. partikongressen var på vei til å bryte sammen. Avtalen mellom Deng og sentralkomiteén i partiet så på forhånd ut til å ha blitt enig om at Deng forpliktet seg til tre ordninger. a) Underordne seg Hua Guofeng i formannsrollen. b) Hverken kritisere kulturrevolusjonen eller Mao som var drivkraften bak kampanjen. c) Ikke hevne seg mot den nye ledelsen som hadde bidratt og tjent på Deng sine tidligere fall i partihierarkiet. Basert på arbeidshypotesen tok det ikke lange tiden før Deng forsømte forpliktelsen til å underordne seg Hua Guofeng.¹⁴⁰

Vel og merke angående økonomiske spørsmål, antok analytikerne at den nye ledelsen ville møte vanskeligheter med den begrensede tilgangen til ressurser for å modernisere de fire områdene; landbruk, forsvar, industri og vitenskap -og teknologi. Teksten beskriver en uttalelse fra viseformann Ye Jianying hvor han en gang i løpet av 1977 hadde fortalt

¹⁴⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Intelligence Assessment Prepared in the National Foreign Assessment Center, Central Intelligence Agency" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 69. 1977: 274-275s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d69> Besøkt 06.12.16.

besøkende fra vesten at det forekom en intern debatt over prioriteringer som ofte utviklet seg til å bli ganske så opphetet. I følge analysen så var det indikasjoner på at disse uenighetene forsinket beslutningene av hvilken områder som skal prioriteres, og det manifesteres muligens best i spørsmålet om økonomi kontra forsvarsutgifter. Den såkalte våpen-mot-smør debatten som visstnok ble omtalt relativt åpent i pressen. Også innenfor de væpnede styrkene og da spesielt mellom luft -og sjøforsvaret, var det en konkurranse om tilgang til resursene. Et annet problemområde som ikke bare kjennetegner Folkerepublikken isolert sett, men heller en trend som går igjen hos flere av de kommunistiske landene, er at incentivet var mangelfullt. Analysen anslår at motivasjon av den kinesiske arbeidsstyrken kan bli det mest kritiske av de langsiktige problemene som den nye ledelsen møter fremover.¹⁴¹

Det siste problemområdet som analysen drøfter er nok det viktigste; De utenrikspolitiske utfordringene. Ut ifra den tilgjengelige informasjonen på det aktuelle tidspunktet som analysen produseres, virker det som at arrestasjonen av firerbanden og at rehabiliteringen av Deng Xiaoping kom til å ha en større effekt på relasjonen mellom vesten og Folkerepublikken til sammenligning med forholdet mellom Sovjetunionen og Folkerepublikken. Selv om at det ideologiske aspektet var nedtonet så virker den nye ledelsen å være splittet i flere overlappende grupperinger som samles gjennom felles ideer om ulike løsninger på politiske utfordringer.¹⁴²

Altså, desember 1977 oppfattet vestlige observatører sammen med etterretningstjenestene at det foregikk en rivalisering innen den kommunistiske ledelsen, som ikke bare dreide seg om maktposisjonering, men også hvilken politiske ideer som skulle følges. Fra det amerikanske perspektivet var det ikke usannsynlige å anta at usikkerheten var tonegivende i motivasjonen for å gjennomføre normaliseringen.

Fra januar til april 1978

Basert på aktivitetsnivået som utvikler seg utover januar og februar 1978 av memorandum i *Office of the Historian* er det tydelig fra mitt perspektiv at kinapolitikken settes i bevegelse. En slik indikasjon støttes også opp av en kommentar fra Brzezinski i *Power and Principle*, hvor han beskriver at invitasjonen han mottok i november eskalerte hans egen motivasjon og

¹⁴¹ ibid. s. 275, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d69> Besøkt 06.12.16.

¹⁴² ibid. s. 275-276, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d69> Besøkt 06.12.16.

medvirket til at Brzezinski med hjelp fra Brown jobbet hardere og mer målrettet for å utvikle den amerikanske kinapolitikken i retning av normalisering.¹⁴³

Utvikling i den amerikanske kinapolitikken

Den 17. januar dateres et memorandum fra den fungerende utenriksministeren Christopher Warren til Brzezinski, hvor han redegjør for tidligere innspill på å redusere styrkeantallet på Taiwan. Ifølge dokumentet skrev Warren at utenriksdepartementet var enig med Brzezinskis konklusjoner om at det militæret styrketallet kunne reduseres til 660 personer innen 1.

August 1978. Det aktuelle personalets oppgaver var hovedsakelig å vedlikeholde lagrete krigsmateriell, og hvis forsvarsdepartementet aksepterte overføring av slike oppgaver til private bedrifter så var det ikke usannsynlig at styrketallet kunne reduseres enda mer.¹⁴⁴

Memorandumet kan ses i direkte sammenheng med et memorandum datert 5. Januar som jeg ikke gjennomgår ytterligere her, i steden skal jeg heller sammenligne med et memorandum som er datert 23. Januar fra Carters spesialrådgiver innenfor teknologi og vitenskap, Frank Press og formidlet til Brzezinski.

Tematikken i memorandumet omhandler tilnærmingen til Folkerepublikken gjennom vitenskap og teknologi, og Press anbefale administrasjonen å utvikle lignede vitenskapelige og tekniske initiativ med Folkerepublikken som de hadde med Sovjetunionen. Press poengterte at det var på tide å sette i gang prosessen så fort som mulig av følgende grunner: 1) Hua Guofeng og Deng Xiaoping indikerte sterke ønsker om å utvide deres vitenskapelige og teknologiske plattform, som involverte utenlandske oppkjøp. 2) Basert på Etterretningsrapporten fra desember, viser Folkerepublikken antydninger til å iverksette store oppkjøp i løpet av de neste 12 månedene. Primærområdene vil i følge Press omhandle datamaskiner, telekommunikasjonsutstyr, elektriske instrumenter, søkeutstyr til olje -og gass, samt landbruks teknologi. Press påstår at Deng hadde utlyst intensjonene om å bygge verdens største protonakselerator, og at kinesiske vitenskapsmenn blir sendt til Vest-Europa for opplæring innenfor diverse vitenskapelige felt. 3) KKP virker entusiastiske overfor den amerikanske invitasjonen til ”energigruppen”. 4) Japan sammen med Vesteuropiske land søker aktivt handel og bytteordninger med Folkerepublikken som kan komme USA i forkjøpet.

¹⁴³ Brzezinski, *Power and Principle*: 203

¹⁴⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. “Memorandum From Acting Secretary of State Christopher to the President’s Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 74. 1978: 283-284s*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d74> Besøkt 08.12.16.

I følge Press, innebåret fordelene fra amerikansk perspektiv å kunne øke den amerikanske andelen av det kinesiske markedet, samt at etableringen av kontaktnettverk i både USA og i Folkerepublikken. Press avslutter med å oppfordre Carter til å tillate at han og Brzezinski iverksetter initiativet til en rekke tiltak sammen med departementene.¹⁴⁵

I forbindelse med kildehenvisningen har skribentene av kildene hos *Office of the Historian* notert at PRM versjon 3, som omhandles indirekte i memorandumet, har håndskrevet initialer som lyder ”JC”. Dette indikerer at Carter godkjente dokumentet. At Christopher Warren som fungerte som utenriksminister på det aktuelle tidspunktet, fulgte opp under forslagene om troppereduksjon, samt Frank Press som oppfordret til handling på det daværende tidspunkt viser at prosessen var i gang. Attpåtil behandler det neste memorandumet fra «Executive Secretary of the Department of State», Peter Tarnoff - den eventuelle strategien ved salg av våpen til Taiwan. Tarnoff svar til Brzezinski et utarbeidet av både utenriksdepartementet og forsvarsdepartementet etter forespørsel fra National Security Council. Og viser hvilken krefter som var i sving for å produsere strategien. Tarnoff poengterte innledningsvis at memorandumet representerer begge departementenes anbefalinger og skisserer en generell våpenpolitikk som burde oppføres i konteksten av normalisering med Folkerepublikken. Memorandumet beveger seg dermed ikke i detaljer over hvilken anbefalinger som dekket spesifikke våpensystem, siden den diskusjonen var ment å plasseres i et møte hos National Security Council.¹⁴⁶

Vel og merke er det lurt å beskrive de antatte synspunktene til Folkerepublikken og på Taiwan. Memorandumet skisserer at ledelsen på Taiwan håpet og ønsket at politiske krefter i USA skulle utsette normaliseringen, men likevel aksepterte at gode relasjoner mellom USA, Japan og Folkerepublikken ved siden av spenningen mellom Folkerepublikken og Sovjetunionen var av viktig betydning for stabilitet i taiwanstredet. Selv om at de oppfattet at den videre eksisen av Taiwans overlevelse var basert på militær avskrekkelse, og da helst i form av garantier fra USA, så hadde ledelsen gått til det skritte å utvidet våpenproduksjonen, samt utvikling av nye våpensystem. Memorandumet nevner også at det fra KKP's synspunkt oppfattes som usmakelig med amerikansk våpensalg til Taiwan, men likevel bare én faktor i

¹⁴⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. “Memorandum From the President’s Special Adviser for Science and Technology (Press) to President Carter” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 75. 1978: 284-285s*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d75> Besøkt 08.12.16.

¹⁴⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. “Memorandum From the Executive Secretary of the Department of State (Tarnoff) to the President’s Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 78. 1978: 291 s*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d78> Besøkt 08.12.16.

forhandlingene om normalisering. Ut ifra det daværende tidspunkt var det langt i fra usikkert om KKP kommer til å etablere fulle diplomatiske forbindelser med USA om administrasjonen fastholder retten til salg av våpen til Taiwan. På det mildeste anslår dokumentet at KKP i hvert fall til en viss grad vil motsette seg den amerikanske militære støtten.¹⁴⁷

I tillegg til de aktuelle dokumentene som viser en bevegelse innad departementene så jobbet også Woodcock for at administrasjonene skulle bestemme seg for en løsning. Han delte Brzezinski sitt ståsted og fortalte under en tale sammen med Senator Ted Kennedy for UAW 31. Januar 1978 at det var på tide for USA å gå gjennom døren som Nixon åpnet i 1972, og 69 andre land også hadde gjort.¹⁴⁸ Uttalelsen fra Woodcock skapte sterk medieoppmerksomhet og han presiserte at utsagnet var hans egen oppfatning. Carter inviterte Woodcock til Det hvite hus den 7. februar og informerte at hans rådgivere anbefalte å presse igjennom normaliseringen til Kina og SALT II avtalen med Moskva på slutten av året, etter kongressvalget.¹⁴⁹

I forkant av kl. 11.40 til 12.00 møtet mellom Woodcock og Carter, var Woodcock i et 30 minutters møte med Brzezinski. I det aktuelle memorandumet som omhandler Woodcock sitt besøk i Det Hvite Hus begynner samtalen mellom Woodcock og Brzezinski med Vance som tema. Brzezinski hevdet at det ikke var vondt blod mellom dem og omtalte faktisk relasjonen som meget god hvor han og Vance oppdaterte hverandre fult og holdent. Han mente også at Vance sine underordnede ikke trengte å frykte at Brzezinski skulle gjenta Kissingers utmanøvrering av utenriksdepartementet «bare» fordi Brzezinski skulle besøke Beijing. Noe dem tilsynelatende burde ettersom Brzezinskis ambisjoner omhandlet kontroll av kinapolitikken. Woodcock responderte med å ønske Brzezinski velkommen til å reise, men samtidig trodde han at et besøk til Beijing vil medføre spørsmål om normaliseringen, som deretter kunne bli et tema under kongressvalget høsten 1978. Woodcock mente at også kineserne kunne reagere negativt om normaliseringen ikke var hovedtematikken. Brzezinski i sin tur påpekte at administrasjonen ikke hadde behandlet triangelforholdet noe særlig effektivt, og at det det var fult mulig at forholdet kom til å bli enda svakere. Det viktigste innholdet i relasjonen med Folkerepublikken var ifølge Brzezinski det bilaterale samarbeid

¹⁴⁷ ibid. s. 293, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d78> Besøkt 08.12.16.

¹⁴⁸ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 249-250

¹⁴⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum for the Record by Michel Oksenberg of the National Security Council Staff" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 77. 1978: 288-291 s*, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d77> Besøkt 17.03.16.

og den geopolitiske strategien. Uansett, fortalte Brzezinski til Woodcock, at han ikke ville besøke Beijing om han ikke fikk støtte fra Woodcock, og en eventuell reise kunne plasseres samtidig med besøk i Tokyo og Seoul i mars-april eller i juni. På dette tidspunktet i samtalen som også inkluderte Oksenberg, påpekte Oksenberg at besøket trolig var glemt utover høsten. Etter spørsmål fra Brzezinski om hva Woodcock mente om normaliseringen, og ideen om å iverksette unilaterale tiltak overfor Folkerepublikken samtidig som at de utalte at administrasjonen skulle fortsette forholdet med Taiwan. Responderte Woodcock at han støttet opp det aktuelle forslaget. Deretter ble Woodcock og Brzezinski enig i at det rette tidspunktet for fullføringen av normaliseringen burde sette kort tids etter kongressvalget.¹⁵⁰

Det neste møtet til Woodcock var med Carter som også Mondale deltok på. Det var særlig to ting som er interessant med dette møtet. Ifølge Woodcock angret Carter på at han ikke hadde satt normaliseringen ytterligere i bevegelse i løpet av 1977. Den andre interessante opplysningen var at Carter uoffisielt indikerte overfor Woodcock at normaliseringen skulle fullføres etter kongressvalget.¹⁵¹ I *Keeping Faith* oppsummerer Carter det relevante møte som et «rutinemøte» med en vri. Der han skriver mer om Woodcocks uttalelser om å gifte seg med en amerikansk sykepleier tilknyttet stabben i Beijing fremfor råd om normaliseringen. I følge Carter oppmuntret Woodcock han til å besøke Beijing, men det var ikke aktuelt før kineserne gjengledete Nixon og Ford sitt besøk.¹⁵²

I Februar 1978, så det ut til at viljen til å gjennomføre normaliseringen ble oppjustert og forsterket. Brzezinskis potensielle besøk var tydeligvis fortsatt ikke bestemt selv om at Brzezinski tilsynelatende jobber i kulissene for å få det til. En indikasjonen fra memorandumene som faktisk bekreftes fra Brzezinski i *Power and Principle*. Hvor han meddeler en allianse med både Brown og Mondale for å utmanøvrere motstanden fra utenriksdepartementet, og hans oppbygning av imaget som en politisk «hardliner».¹⁵³

Brzezinski nevner en episode i begynnelsen av mars 1978 som illustrerer Carter potensielle oppfatning av normaliseringen på det tidspunktet. «Fritz (Mondale. Red.anm.) virket noe overasket da han fortalte at han hadde forsøkt å snakke med Carter som bare stirret kaldt tilbake og ikke svarte i det hele tatt.»¹⁵⁴ Brzezinski spekuler i boken om hendelsen indikerte

¹⁵⁰ ibid. s. 289-290, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d77> Besøkt 17.03.16.

¹⁵¹ ibid. s. 291, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d77> Besøkt 17.03.16.

¹⁵² Carter, *Keeping Faith*: 193

¹⁵³ Brzezinski, *Power and Principle*: 204

¹⁵⁴ ibid. s. 205. Brzezinski siterer Walter Mondale.

at Carter var rett og slett lei av tematikken, og egentlig ikke ville ta en beslutning. I så fall, kan det da tenkes at Carter akseptere det forslaget som ble stilt oftest?

Det neste memorandumet forsterker med visse hindringer støtten til Brzezinski.

Memorandumet er datert 11. mars og fra forsvarsminister Brown til Carter. Brown åpner dokumentet med hvilken tanker han har angående en passende reaksjon ovenfor Sovjetunionens «adventurism» i Somalia og Etiopia. Problemet slik han så det var å finne det rette tiltaket, - å «skade deres interesser mer en de skader oss». Reduksjon i samtalen om våpenreduksjonen; SALT II, var i følge Brown ikke den riktige metoden, derimot kunne den offisielle statusen på samtalen med Folkerepublikken oppgraderes. Blant annet i form av at Brzezinski reiste til Beijing som Brown støttet på det sterkeste, da med tematikken i samtalen mellom Brzezinski og kineserne som ikke skulle omhandle normaliseringen. Brown begrunnet dette med at han oppfattet at administrasjonen på det daværende tidspunktet ikke var klar for å løse problemet vedrørende Taiwan. Vel og merke kunne prosessen fremskyndes om besøket ble en suksess ellers. Brown avslutter memorandumet med å indikere positive muligheter for at både SALT II avtalen, samt normaliseringen kunne gjennomføres i løpet av 1978.¹⁵⁵

Kort tid etter Browns forslag over egnete metoder administrasjonen kunne respondere overfor Sovjetunionen, så oversendte Oksenberg et dokument til Brzezinski angående utviklingen i forholdet mellom KKP og administrasjonen.

Ifølge Oksenberg i memorandumet som er datert 15. Mars. Har KKP signalisert fordelaktig for å videreutvikle forbindelsene i retning av normalisering:

- 1) Folkerepublikken har innvilget utgangsvisum til kinesere som har familie i utlandet.
- 2) De har tilbudt USA enda et bygg for å huse liasjonskontoret.
- 3) De kinesiske militærattacheene i utlandet virker tilsynelatende under nye instruksjoner som tillater sosial kontakt med de amerikanske militærattacheene.
- 4) I februar ble Edgar Snow fremhevet på første side av *Peoples Daily* i sitt virke for å bedre forholdet mellom USA og Folkerepublikken. Det samme skjedde i 1970, og da var det et signal til Nixon-administrasjonen om at ledelsen i Beijing ønsket kontakt.

Oksenberg presiserer på slutten at han ikke oppfatter noen endringer i Folkerepublikkens syn på spørsmålet rundt Taiwan, men heller at KKP signaliserte vilje til å gjenopprette

¹⁵⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Secretary of Defense Brown to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 83. 1978: 300-302s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d83> Besøkt 14.12.16.

momentumet i prosessen.¹⁵⁶ Bare fem dager etter memorandumet fra Oksenberg til Brzezinski, skriver Carter i et notat til Mondale og Vance: «Jeg har bestemt at det er best å sende Zbig til Kina – kanskje så tidlig som neste måned om det er gjensidig enighet med kineserne».¹⁵⁷ Ifølge Carter og Patric Taylor, informerte veteranen og tidligere amerikansk ambassadør i Moskva; Averell Harriman, Carter om at Bresjnev var klar for å gå videre med SALT II. Dermed igangsatte Carter planen om å sende Vance til Moskva og Brzezinski til Beijing, selv om at Vance anbefalte Mondale fremfor Brzezinski.¹⁵⁸ Vance hadde allerede forsøkt å overtale Brzezinski til å frastå et eventuelt besøk til Moskva grunnet de signalene det kom til å formidle.¹⁵⁹

Carter beslutter å sende Brzezinski til Beijing

Den 16. Mars 1978 informerte Carter to av sine nærmeste støttespillere i administrasjonen om at Brzezinski fikk klarsignal til å besøke Beijing i offisiell regi. I ettertid kan beslutningen anses som en merkedato i prosessen. Brzezinski bemerket at han selv var klar over hans «masete» påvirkning overfor Carter, og argumenterer i *Power and Principle* for sin overbevisning om at han var den aktøren i administrasjonen som kineserne stolte mest på. Samtidig var han tilsynelatende sikker på at støtten han mottok av både Mondale og Brown var utslagsgivende i og med at Carter selv hevder at Vance var sterkt i mot.¹⁶⁰ Carter selv beskriver utviklingen såpass vagt med å begrunne at han var bestemt på å ikke utsette SALT II forhandlingene og derfor bestemte å sende Vance til Moskva, og Brzezinski til Beijing med ordren om å undersøke problemområdene uten å avtale noe endelig.¹⁶¹

Det første av de aktuelle memorandumene er udatert men plassert av *Office of the Historian* mellom 4. –og 10. Mai 1978. Memorandumet fra Brzezinski og adressert til Carter.

Brzezinski lister opp Nixons fem punkter under Nixons-administrasjonenes forhandlinger med Folkerepublikken, 1) USA aksepterer prinsippene om ett-Kina, og at Taiwan er en

¹⁵⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. “Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President’s Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)” i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 85. 1978: 308s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d85> Besøkt 14.12.16.

¹⁵⁷ U.S. Department of State, Office of the Historian. “Note From President Carter to Vice President Mondale and Secretary of State Vance” i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 86. 1978: 309s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d86> Besøkt 14.12.16.

¹⁵⁸ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 251 : Carter, *Keeping Faith*: 194 : Brzezinski, *Power and Principle*: 205

¹⁵⁹ Brzezinski, *Power and Principle*: 204

¹⁶⁰ *ibid.* s. 206 : Carter, *White house Diary*: 178

¹⁶¹ Carter, *Keeping Faith*: 194

inkludert del. 2) USA skal ikke støtte uavhengighetsbevegelser på Taiwan. 3) USA skal benytte sin innflytelse for å unngå at Japan eller andre land skal fylle opp tomrommet etter det amerikanske nærværet. 4) USA skal støtte en fredelig resolusjon vedrørende Taiwans status som kan bli utarbeidet mellom Folkerepublikken og Taiwan. USA skal ikke bidra med militær støtte mot Folkerepublikken, men heller gradvis redusere sitt militære tilstedeværelse. 5) Administrasjonen skal aktivt jobbe for å normalisere forbindelsene mellom USA og Folkerepublikken. Samt kineserens tre betingelser overfor USA for å normalisere: 1) USA må kutte diplomatiske relasjoner med Taiwan. 2) USA må oppheve forsvarstraktaten. 3) USA må fjerne samtlige militære installasjoner og personell fra Taiwan -og taiwanstredet. Ifølge Brzezinski har USA indikert vilje til å akseptere betingelsene, så sant at Folkerepublikken imøtekommer en felles enighet om forholdet med Taiwan i tiden etter normaliseringen.¹⁶²

Det siste memorandumet jeg vil omhandle i dette delkapitlet er også et dokument som behandler forberedelsen til besøket. Memorandumet er skrevet av Samuel Huntington som var medlem av National Security Council og datert 11. Mai. Huntington skriver om en diskusjon han var en del av under et besøk på Cambridge, hvor tematikken dreide seg om retorikk og forhandlingsteknikker med kineserne. Han foreslår blant annet: 1) At Brzezinski unngår å omtale reisen som en Asia tur fremfor en Kina-tur med stopp i Japan og Korea. 2) Innlede samtalen med sovjetisk kritikk. 3) Vektlegge kortsiktige vurderinger som ikke er ideologisk, men strategisk. 4) Ikke forklare og rettferdiggjøre den amerikanske politikken. 5) Unngå begrepet: "Detente", men heller indiker at administrasjonen er i en periode av "post-détente". 6) Vis relevant etterretnings informasjon om Sovjetunionen. 7) Unngå at Deng oppnår et retorisk overtak i diskusjonen. 8) Ikke overvurder den kinesiske forståelsen av trender i USA eller andre land utenom Kina. 9) Vær oppmerksom på at kineserne ønsker modernisering innenfor teknologi og vitenskap, de ønsker også å utvikle de sannsynlige oljeressursene, men helst med europeisk og japansk utstyr. 10) Nivået i Folkerepublikken kan minne noe om Sovjetunionen på 50-tallet.

Rådene som Brzezinski mottok var med på maksimere effekten gjennom samtalen som Brzezinski skulle ha, og det er ikke tilfeldig hva som sto på agendaen.¹⁶³

¹⁶² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 98. 1978: 356-358s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d98> Besøkt 14.12.16.

¹⁶³ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Samuel Huntington of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 100. 1978: 367-369s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d100> Besøkt 14.12.16.

Den omfattende planleggingen indikerer at prosessen rundt normaliseringen hadde nådd et nytt høydepunkt på det aktuelle tidspunktet. Forventningene virker å være høye selv om at jeg ikke har sett at det skrevet konkret.

Brzezinski reiser til Beijing

I følge Brzezinskis skrevne ord; var han i forkant av reisen overbevist om at han kunne tilføre nye impulser til det han oppfattet som en stagnerende prosess, og dermed «sparke ballen» i gang slik at normaliseringen kunne fullføres.¹⁶⁴

I mai var det klart at Brzezinski skulle til Beijing og Vance krevde at Holbrooke og Gleysteen skulle delta på forhandlingene med Deng sammen med Brzezinski, men ifølge Patric Taylor var Brzezinski utelukkende interessert i å holde Holbrooke utenfor, selv om at dette tilsynelatende endret seg.¹⁶⁵ I et møte med Carter før avreise, oppdaterte Brzezinski om strategien fremover: 1) USA må avslutte forsvarsavtalen med Taiwan og trekke ut de gjenværende styrkene. 2) Unilateral ”statement” som indikerer betydningen av fredelig enighet vedrørende Taiwan. 3) Felles kommunike fra KKP og administrasjonen hvor USA anerkjenner PRC som den ene legitime myndigheten av Kina.¹⁶⁶ I følge Brzezinski ville den vanskeligste oppgaven være å vinne aksept for fredelig overgang av Taiwan og at USA forbeholde seg retten til å selge våpen. Dette kunne riktignok overses om Kineserne ikke motsa den amerikanske uttalelsen om normaliseringen, og en del av taktikken innebåret at Brzezinski henviste direkte til spørsmålet om normalisering.¹⁶⁷ Ifølge Carter i *Keeping Faith* ble «de» enig under det aktuelle møtet at administrasjonens videre kinapolitikk var å jobbe for normalisering i løpet av 1978 og satse på fullføring etter kongressvalget i november.¹⁶⁸

Dag 1 av forhandlingene

Den 20. Mai begynte det andre møtet i Beijing mellom den amerikanske administrasjonen i form av Brzezinski og hans følge med den nye kinesiske ledelsen. Da Brzezinski entret den forbudte by i Beijing var hans selvtillit i følge Tyler skyhøy. Instruksene Brzezinski hadde med seg fra Carter var forfattet av Oksenberg under instruks fra han selv og deretter godkjent av Carter. Men, presidenten understreket at sikkerhetsrådgiveren skulle poengtere at

¹⁶⁴ Brzezinski, *Power and Principle*: 206

¹⁶⁵ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 252-253

¹⁶⁶ *ibid.* s. 252

¹⁶⁷ *ibid.* s. 252 : Brzezinski, *Power and Principle*: 207

¹⁶⁸ Carter, *Keeping Faith*: 194

USA hadde «bestemt seg».¹⁶⁹ Det amerikanske følget besto av 11 representanter inkludert Brzezinski, Leonard Woodcock, Richard Holbrooke, Michel Oksenberg, William Gleysteen, Morton Abramowitz, Samuel Huntington, Michael Armacost, Benjamin Huberman, Gertrude Werner og Francine Obermiller. De to sistnevnte var sekretærer. Fra Folkerepublikkens side besto delegasjonene av utenriksminister Huang Hua og en rekke høytstående tjenestemenn fra departementet for Amerika -og Stillehavsaffærer. Huang Hua åpnet samtalen med å ønske amerikanerne velkommen og oppsummerte de tidligere samtalene fra 1977 i New York i september og i Beijing i august. Hvor Vance hadde fortalt til Huang Hua at amerikanerne enda ikke hadde tatt noen standpunkt. Huang Hua fortalte videre at han så frem til å utveksle synspunkter, samt eventuelle endringer angående Vance sine uttalelser.¹⁷⁰

Brzezinski innledet svaret med å minne på at hans presentasjon måtte være omfattende siden betydningen av gode relasjoner mellom USA og Folkerepublikken var svært så viktige. Han fortalte deretter at interessen for å forbedre relasjonen med Folkerepublikken ikke var taktisk av natur, men heller basert på langsiktige og strategiske målsettinger. Brzezinski poengterte dermed at Carter hadde forsikret at hans forpliktelser i å normalisere forbindelsene fortsatt sto ved hevd. Deretter å sette kursen i retning av å utvikle relasjonen som en del av normaliseringsprosessen, og fordypende konsultasjon angående strategiske interesser. Brzezinski fremhevet at Shanghaikommunikéet's fem punkter fortsatt var gjeldende og at USA oppfattet Taiwan som en del av Kina. Brzezinski nevner de strategiske målsettingene i amerikansk utenrikspolitikk og mener at disse var designet for å forme et internasjonalt system i en multipolar verden. Makt og strategi var dermed nødvendige virkemidler.¹⁷¹ Brzezinski benyttet resten av formiddagsmøtet med å belyse de utenrikspolitiske utfordringene på den globale arena og USAs evner til å motarbeide Sovjetunionen ved en militær konflikt.

Dag 2 av forhandlingene

Dagen etter, den 21. Mai fortsatte samtalene over to perioder hvor det første møtet besto av Huang Huas uttalelser angående deres politiske oppfatning av verdensbildet.

¹⁶⁹ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 253 : Brzezinski, *Power and Principle*: 207-208

¹⁷⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 108. 1978: 392 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d108> Besøkt 16.12.16.

¹⁷¹ *ibid.* s. 396, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d108> Besøkt 16.12.16.

Huang Hua referer til Maos teorier om den tredelte verden der de hegemonistiske supermaktene; USA og Sovjetunionen rivaliserer mot hverandre. Denne rivaliseringen var hovedårsaken til verdens uroligheter ettersom at USA ønsker å forsvare sine interesser mens Sovjetunionen forsøker å utvide. Huang beskriver Sovjetunionen som den offensive parten, mens USA var den defensive, og på sikt kommer rivaliseringen til å lede til krig. Faktisk hevdet Huang Hua at krig var uunngåelig.¹⁷² I karakteristikken av Sovjetunionen oppfatter Huang Hua at Sovjetrusserne var det farligste elementet i retningen mot krig. Han mente det lå i den sovjetiske-imperialistiske målsetningen å streve for verdensherredømme, og selv om at de møter motstand så vil ambisjonen alltid være der. Huang fortsatte videre med analysen av den daværende og den kommende utviklingen innenfor internasjonale utfordringer. Blant annet i form av at den amerikanske militære støtten til Vest-Europa ville svekke kammoralen til europeerne og at Israels status i Midtøsten kom til å bli et vedvarende problem over lang tid. Han avsluttet med en kort forklaring vedrørende Kambodsjas evne til å overleve den samfunnsmessige omveltningen ved å forflytte store deler av befolkningen fra hovedstaten og ut til landbruket.¹⁷³

Det andre møtet den aktuelle dagen var mellom Brzezinski og Deng Xiaoping hvor Brzezinski var ledsaget av Oksenberg som noterte og Woodcock. Brzezinski referer i *Power and Principle* til dette møtet og understreket at de virkelige «forhandlingene» forekom med Deng og Hua Guofeng. Han bemerker også at Holbrooke tok det personlig å ikke blir med på møtet med Deng.¹⁷⁴ Brzezinski og Deng førte samtalen raskt innenfor tematikken vedrørende normalisering og Deng presiserte at hindringene fortsatt var Taiwan. Om USA opphevet den diplomatiske forbindelsen med Taipei og trakk tilbake militære styrker og kansellerte forsvarstraktaten så kunne USA og Folkerepublikken fullføre normaliseringen til enhver tid. Deng spurte deretter hva Brzezinski tenkte om normaliseringen, og til det svaret Brzezinski at hans rolle var å snakke om forbedring av forbindelsene og for det andre å ikke drive forhandlinger. Dermed kunne han forsikre at USA fortsatt ønsket å normalisere forbindelsene.¹⁷⁵ I tillegg til det formelle fortalte også Brzezinski at han «ved denne private»

¹⁷² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 109. 1978: 411 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d109> Besøkt 16.12.16.

¹⁷³ *ibid.* s. 415-416 og 431, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d109> Besøkt 16.12.16.

¹⁷⁴ Brzezinski, *Power and Principle*: 212-213

¹⁷⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 110. 1978: 434 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d110> Besøkt 16.12.16.

samtalen kunne formidle at Carter personlig lovet å ikke utsette normaliseringen. Kommentaren er nedskrevet i både memorandumet og boken til Brzezinski.¹⁷⁶ Tilbake til samtalen, så virker det som at Deng testet Brzezinski i forbindelse med et såpass direkte utsagn, og selv om at Brzezinski fortalte det han skulle, så indikerer poengteringen at han signaliserte positivt om viljen til å normalisere. Videre fortalte Brzezinski at Woodcock var instruert til å fortsette forhandlingene fra Juni. Brzezinski fortalte å argumentere for at Carter virkelig hadde til hensikt om å fullføre normaliseringen, men var i løpet av det siste året nødt til å utsette beslutningen. Deng virket ikke helt overbevist i sine uttalelser og refererte til tidligere lovnader. Brzezinski fortalte videre til Deng at Carter skulle ruste opp NATO i Europa og holde linjen overfor sovjetisk ekspansjon i Midtøsten. Han presiserte atter en gang at Carter ville sette i gang prosessen med normalisering og målet var en avtale ved slutten av året. Resten av samtalen handlet om normaliseringen, med unntak av at den av og til beveget seg mot forbindelsen mellom Folkerepublikken og Sovjetunionen.¹⁷⁷

Ifølge Brzezinski inkluderte Deng en «mystisk» kommentar om at han kun hadde tre år igjen som leder, og samtidig signalerte en oppfatning om hast i normaliseringsprosessen.¹⁷⁸

Hvorfor Deng i følge Brzezinski sa dette er et spørsmål verdt å stille. Likeså at Brzezinski ikke kommentere sine oppfatninger av utsagnet. Jeg skal være litt forsiktig og ikke overdrive en analyse av den såkalt bakenforliggende årsaken. Men, spekulativt antar jeg at intensjonen til Deng handlet om egen politisk overlevelse, eventuelt at han trodde han var døende. Hvis hans reformvennlige linje skulle opprettholdes så måtte den vise til resultater, og fra Dengs perspektiv handlet disse resultatene om økonomisk utvikling som så kunne generere overskudd til investeringer innenfor flere områder.

Dag 3 av forhandlingene og Brzezinskis oppsummering

Det siste møtet som er registret på nettsiden til *Office of the Historian* er datert 22. Mai hvor Hua Guofong er representert, men ikke Deng Xiaoping.

Brzezinski overleverte en månestein av symbolsk betydning til Hua Guofong som deretter snakket om Sovjetunionen og deres sosialistiske imperialisme, og i likhet med Deng, den

¹⁷⁶ ibid. s. 434, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d110> Besøkt 16.12.16.

¹⁷⁷ ibid. s. 436, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d110> Besøkt 16.12.16.

¹⁷⁸ Brzezinski, *Power and Principle*: 215

faren det representerte. Hua Guofeng oppfattet trusselen fra Sovjetunionen til å gjelde hele verden og beskrev bekymringer fra flere vestlige ledere.¹⁷⁹

Basert på memorandumet fremkommer det egentlig lite nytt fra Hua Guofeng, han snakker i lange omganger om det samme som utenriksminister Huang Hua og Deng Xiaoping. Avslutningsvis aksepterer han i likhet med Deng, at forhandlingene kan forekomme i hemmelighet, og med det så ønsket Hua Guofeng, den amerikanske sikkerhetsrådgiveren velkommen tilbake til Beijing.¹⁸⁰ Brzezinski supplerer med inntrykket av at Hua Guofeng bevist holdt en tilbakeholden tone i likhet med de tidligere keiserne, men han fremviste også en «mesterlig» oversikt over den globale situasjonen og henviste til en rekke sitater fra Deng Xiaoping, Huang Hua og selv Brzezinski uten å titte på noen notater.¹⁸¹ Selv om at Hua Guofeng tilsynelatende holdt en lavere profil fremfor hos Deng, så var han tydeligvis kapabel til å analysere veloverveid begrunnelser for å oppnå sine interesser.

Det siste memorandumet jeg skal redegjøre for i forbindelse med Brzezinskis tur til Beijing er en rapport om besøket som ble oversend til Carter den 25. Mai.

I følge Brzezinski var turen produktiv innenfor samtlige av målsetningene, og Folkerepublikkens ledere indikerte den strategiske fordel av å opprettholde forbindelser med USA, som også var villig til å konkurrere mot Sovjetunionen. Han bemerker også at selv om de fikk til konstruktive samtaler angående normaliseringen, så måtte det unngås å omtale resultatene som progresjon. Dette med tanke på at kineserne var lettest å forhandle med når de satt med illusjonen om at motparten forholdt seg til deres prinsipper. Brzezinski konkluderte med at den nye ledelsen var tøff og kapabel, og indikerte ønske om å drive forhandlinger med USA. For å opprettholde en god atmosfære i forhandlingene var det viktig å være bevist på hva som ble sagt om relasjonen med Folkerepublikken utover sommeren og høsten 1978. Brzezinski avsluttet rapporten ved å fortelle at gaven til Hua Guofeng ble tatt svært godt i mot.¹⁸²

¹⁷⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 111. 1978: 449-451 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d111> Besøkt 16.12.16.

¹⁸⁰ *ibid.* s. 462, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d111> Besøkt 16.12.16.

¹⁸¹ Brzezinski, *Power and Principle*: 216

¹⁸² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 113. 1978: 469-473 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d113> Besøkt 16.12.16.

Carter poengterer også i *Keeping Faith* at besøket var svært suksessfullt, selv om at han i dagboknotatene omtaler Brzezinski som forført av kineserne.¹⁸³

Oppsummert

Oppsummert kan de 8 månedene kapitlet omhandler, beskrives som en turbulent og kontrastfylt periode av forhandlingene. Fra Vance sitt Beijing besøk og til Brzezinskis konklusjon av sin egen reise til Beijing, endres prosessen ganske så markant.

I forkant av Vance sitt besøk var ikke administrasjonene klar for å sette i gang prosessen med normalisering, på grunn av at de forventet at kongressen ikke hadde kapasitet til å behandle enda en stor utenrikspolitisk begivenhet. Nå ser det riktignok ut til at viljen til å prioritere normaliseringen stopper litt opp i etterkant av Vance sitt besøk, og blir stående på vent i en periode. Derimot etableres det en rekke momentum i begynnelsen av 1978, og det vokser en forventning til det potensiell Brzezinski besøket i Beijing. Beslutningen fra Carter skjer i midten av mars og forberedelsene iverksettes på et høyere nivå.

Brzezinski møtet både formen Hua Guofeng og visestatsminister Deng Xiaoping, som administrasjonen antok var den egentlig lederen i det kinesiske partihierarkiet. I forhold til Vance sitt møte hvor tematikken vedrørende normaliseringen ble «spart» til slutt, så beveget fokuset langt raskere over i normaliseringen under møtet med Brzezinski. Deng indikerte å ha en reel høyere posisjon fremfor Hua Guofeng ved å diskutere direkte og sentrale utfordringer vedrørende prosessen. Attpåtil hevdet han at normaliseringen kunne fullføres når som helst om betingelsen fra Shanghaikommunikéet ble oppfyllet.

Perioden er absolutt interessant i forbindelse med prosessen, og kulmineres av besøket til Brzezinski i slutten av mai.

Kapittel 3: Juni 1978 til desember 1978

Juni. Woodcock innleder forhandlingene

Forhandlingen mellom Sovjetunionen og utenriksminister Andrei Gromyko nådde et lavpunkt ettersom at besøket til Brzezinski ble kjent. Vance kritiserte Carter for å spille ut

¹⁸³ Carter, *Keeping Faith*: 195 : Carter, *White house Diary*: 196

Kina-kortet i den avsluttende delen av forhandlingen, mens Carter insisterte på at han ikke gjorde det. Han var heller bestemt på å etablere relasjoner med Kina på sin egen måte.¹⁸⁴

I sin egen beskrivelse i *Keeping Faith* skisserer Carter perioden fra juni til begynnelsen av desember med ca. en og en halv side. Han omtaler Brzezinskis tur som positiv og skryter av sikkerhetsrådgivernes gode fundamentet som ble lagt under besøket. Videre forklarer Carter hvordan han jobbet seg nøye gjennom instruksene til Woodcock før de ble sendt. Han forsvarer betydningen av å holde forhandlingene hemmelig og oppsummerer kort fortalt sin egen betydelige innsats.¹⁸⁵ Ut i fra Carters egen beskrivelse indikerer han seg selv som engasjert og førende, men hvordan formidler så de detaljerte memorandumene prosessen utover denne perioden?

Møte mellom Vance og Huang Hua

Juni måned skiller seg fra de tidligere månedene ved at spørsmålet angående normaliseringen ikke lenger var preget av usikkerhet, men heller en klar strategi. Dynamikken under samtalen mellom Vance og utenriksminister Huang Hua under i New York 2. Juni 1978 var også noe annerledes enn tidligere.

Vance åpner dialogen med å overlevere en muntlig beskjed fra Carter hvor presidenten informerte at han var oppdatert på dokumentene fra Brzezinski sitt besøk i Beijing, og at han ønsker å fortsette diskusjonene vedrørende spørsmål om felles betenkeligheter. Vance presiserer at Carter håpet at de kommersielle og kulturelle dimensjonene skulle ekspandere i løpet av de neste månedene, i særlig grad grunnet hans forventinger til en utvidelse av den kulturelle og økonomiske sfæren som igjen kunne utvikle normaliseringsprosessen. Direktøren for liasionskontoret, Woodcock kom til å sette i gang de konfidensielle forhandlingene i løpet av juni og den kinesiske utenriksministeren Huang undret over hvilken deler av normaliseringen som Woodcock skulle ta opp, deretter snakket han om målsettingen med å ta igjen de teknologisk-ledende landene innen år 2000.¹⁸⁶

Resten av møtet omhandlet i hovedsak den amerikanske oppbygningen av en afrikansk sikkerhetsstyrke ledet av Marokko som skulle plasseres i Zaire, og KKPps engstelse for at

¹⁸⁴ Tyler, *A great wall - six presidents and China: an investigative history*: 255-256

¹⁸⁵ Carter, *Keeping Faith*: 196-197

¹⁸⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 117. 1978: 479-481 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d117> Besøkt 18.12.16.

kuppet i Afghanistan skulle smitte over til Pakistan. I det utenriksminister Huang reiste seg opp og møtet ble avsluttet så førte han tematikken over på Pakistan. Han nevnte at Folkerepublikken hadde intensjoner om å støtte opp Pakistan med militære -og økonomiske hjelpemidler, og foreslo for Vance at Pakistan kunne trenge mer assistanse fra USA. Og påpekte at USA tilsynelatende hadde en større aktelse for India. Vance avsluttet med å hevde at de amerikanske forbindelsene med både India og Pakistan var av vennlig karakter.¹⁸⁷

Til sammenligning med tidligere samtaler mellom Folkerepublikken og Carter administrasjonen så fremkommer dialogen mellom utenriksministerne som langt mer bestemt og målrettet overfor normaliseringen. Det er liten tvil om at Carter aktet å forbedre forbindelsene, og Woodcock var den som skulle føre forhandlingen på vegne av administrasjonen. Den 13. Juni oversendte Vance et strategiforslag til Carter angående Woodcocks tilnærming til normaliseringen.

Ifølge Vance hadde han selv og Brzezinski beordret Woodcock til å igangsette forhandlingene i løpet av den pågående måneden. De forventet vanskeligheter under drøftingene, men Vance mente likevel at det var velbegrunnede årsaker til at kineserne etter hvert kom til å akseptere den amerikanske posisjonen i enkelte saker og at det var viktig å bestemme seg hurtig for egnet tidspunkt og hvilken anmodninger som måtte løses; Forholdet til Taiwan i etterkant av normaliseringen; Offentlige uttalelser om fredelige enigheter mellom KKP og regimet på Taiwan; Våpensalg til Taiwan etter normaliseringen. Vance skriver deretter at det var tre separate parter som administrasjonen var nødt til å forholde seg til; Ledelsen i Folkerepublikken, ledelsen i Taiwan og kongressen, hvor de to sistnevnte måtte behandles på bakgrunn av utviklingen mellom USA og Folkerepublikken. Fra Kongressens standpunkt overfor Taiwan, var det viktig å opprettholde en viss grad av fokus på relasjonen med Taiwan og president Chiang Ching-kuo.¹⁸⁸

Vance presiserte at tidspunktet var tonegivende i den videre prosessen; Han antok at hvis administrasjonen skulle jobbe med detaljene med KKP, så var den beste datoen for den offentlige kunngjøringen i midten av desember 1978. I forkant av offentliggjørelsen så måtte riktignok enkelte faktorer være på plass. Først og fremst; Woodcocks samtaler med KKP i løpet av den pågående sommeren angående overensstemmelse om normalisering i etterkant

¹⁸⁷ ibid. s. 484, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d117> Besøkt 18.12.16.

¹⁸⁸ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Secretary of State Vance to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 119. 1978: 490 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d119> Besøkt 18.12.16.

av kongressvalget i september. Og om nødvendig for fremgangen i forhandlingene foreslo Vance at han selv besøket Beijing etter kongressvalget. Deretter måtte ledelsen i kongressen konsolideres, og til slutt; annonsering av utviklingen til president Chiang Ching-kuo i Taipei og den japanske statsministeren Takeo Fukuda ca. tre uker i forveien av offentliggjørelsen. Vance påpeker flere ganger betydningen av å forhåndsinformere Tokyo, Taipei og kongressen for å oppnå suksess. Konsolideringen av forhandlingene kan symboliseres med statsbesøk fra den kinesiske ledelsen ca. tre til seks måneder etter kunngjørelsen. Vances begrunnet anbefalingen av en dato i midten av desember med at han var fortrolig med at SALT II forhandlingene fullføres det samme året, og at både SALT II og normaliseringen vil være klar for behandling av den nye kongressen på samme tidspunkt. Det vil kreve en forsiktig, men likevel omfattende orkestrering fra administrasjonen sin innenriks -og utenrikspolitikk.¹⁸⁹

Den resterende delen av strategidokumentet behandler Taiwans status og legger opp forslag til strategi overfor relasjonen i forkant og i etterkant av normaliseringen. Vance innleder avsnittet med å beskrive et omfattende studium av potensielle måter USA kan opprettholde relasjoner med Taiwan etter normaliseringen. Av dem er det to modeller som virker bærekraftig. 1) «Privat» organisasjon som kan opererer som plattform for kommunikasjon med Taiwan: 2) Et føderalt kontrollert selskap med lignende struktur som Røde Kors, eller et privat kontrollert selskap i District of Columbia, - Washington. Vance mener modellen som velges måtte inneha den lovgivende myndigheten for å kunne utføre uoffisielle handlinger mellom USA og Taiwan. Han antar at selv om at kongressen kommer til å kritisere forslaget så vil de ikke bli motarbeidet av Folkerepublikkenes kriterier.¹⁹⁰

Vance konstaterte videre i teksten at det var forskjell på uttalelser og skiftelige forutsetninger, ettersom han antok at Deng implisitt hadde akseptert å ikke motsi amerikanske uttalelser hvor Folkerepublikken ikke skulle invadere Taiwan, og at en fredelig forsoning kunne utvikles. Vance formulerer deretter kongressens betydning, og at det var nødt til å betrygge kongressen om at USA forholder seg retten til å selge våpen, selv om at Folkerepublikken misliker nettopp det. Også ved dette spørsmålet kan formuleringen av kommunikeet som beskriver avtalen, tolkes i forskjellige retninger. Vance beskriver en hendelse der formann Hua Guofong informerte Brzezinski om at Folkerepublikken ikke kom til å begrense seg selv til fredelig virkemidler, men likevel antydte han en toleranse for våpensalg om USA ikke krevde

¹⁸⁹ ibid. s. 491, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d119> Besøkt 18.12.16.

¹⁹⁰ ibid. s. 492, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d119> Besøkt 18.12.16.

en offentlig uttalelse fra Folkerepublikken. Ifølge Vance var Hua Guofong tvetydige uttalelser typisk for kineserne og han avsluttet avsnittet med å hevde at spørsmålet om våpensalg til Taiwan kom til å bli det mest krevende elementet i forhandlingene. Vance avslutter deretter dokumentet med å foreslå at administrasjonen ikke krever noen eksplisitt offentlig forpliktelse fra Beijing overfor fredelige metoder i spørsmålet om Taiwans status, og at det kan være lurt å avvende diskusjonen om tematikken til utover forhandlingene.¹⁹¹

Brzezinski kommenterer Vance sin anbefaling til Carter

Det neste memorandumet av interesse er forfattet av Brzezinski og overlevert til Carter den 14. Juni, altså dagen etter Vance sitt utkast. Hensikten med dokumentet var ifølge Brzezinski å påse betydningen av hemmelighold overfor normaliseringen. Han oppfordret Carter til å minne Vance på at prosessen måtte behandles med aller høyeste grad av konfidensialitet, ettersom Brzezinski antok at en for tidlig offentliggjørelse av forhandlingene ville medføre komplikasjoner. Det var spesielt i forholdet til konsolidering med kongressen at lekkasjene kunne oppstå hevdet Brzezinski. Han anbefalte at strategien burde forholde seg til å begynne med det enkleste spørsmålet som gjaldt den amerikanske representasjonen på Taiwan etter normaliseringen. Deretter kunne problematikken vedrørende våpensalg behandles.¹⁹²

Det interessante med Brzezinskis memorandum er egentlig ikke innholdet, i og med at dette er anbefalt under tidligere samtaler og memorandum. Jeg oppfatter teksten som en overskridelse av strategidokumentet til Vance hvor Brzezinski også forsøker å fremme sine anbefalinger som i bunn og grunn var det samme som Vance har skrevet. Med tanke på indisiene om at det forekom en rivalisering mellom Vance og Brzezinski som tilsynelatende kulminerte ved at Brzezinski ble invitert til Beijing og som han øyeblikkelig aksepterte uten godkjenning fra Carter, vil jeg anta at stemningen og samarbeidet mellom sikkerhetsrådgiveren og utenriksministeren til Carter utviklet seg anspennende utover sommeren.

Han Hsu responderer på indikasjonene om våpensalg til Taiwan

Samtalen ble avtalt gjennom Oksenberg og talsmannen for Liaisonskontakten Han Hsu som ønsket å treffe Brzezinski, som på daværende tidspunkt oppholdt seg i Panama. Møtet ble

¹⁹¹ ibid. s. 493-494, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d119> Besøkt 18.12.16.

¹⁹² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 120. 1978: 495-496 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d120> Besøkt 18.12.16.

arrangert, og forekom den 19. Juni 1978. Etter en vennlig innledning hvor samtalen overflatisk omhandlet Brzezinskis tur til Panama, beveget Han Hsu hurtig over til Taiwan-spørsmålet. Han var informert om at amerikanerne skulle selge 60 fly av typen F-4 til den omdiskuterte øya, og undret over Brzezinskis tidligere samtaler med Forman Huang Guofeng der USA lovet å ikke motsette seg prinsippene fra Shanghaikommunikéet. Han Hsu hevdet at denne hendelsen indikerte at eskaleringen i forhandlingene gikk på bekostning av de kinesiske prinsippene om ett Kina. Han gjentok de tre forutsetningene fra kinesisk side som fortsatt var; nedgradering av amerikanske diplomatiske relasjoner med Taipei.

Tilbaketrekning av amerikanske militære fra hele Taiwan, og oppsigelse av den gjensidige forsvarstraktaten mellom Taiwan og USA. Han Hsu presiserte at de håpet at spørsmål av slik betydning ble vist ekstra oppmerksomhet fra president Carter og Brzezinski.¹⁹³

Brzezinski responderte med at han skulle overlevere bekymringen øyeblikkelig, og presiserte at Han Hsus kommentar baserte seg på artikler fra media, noe som Brzezinski verken ville bekrefte eller avkrefte. Dermed påpekte han at administrasjonen aksepterte prinsippet om ett-Kina, samt de tre grunnprinsippene fra Shanghaikommunikéet. Og at de ikke ville forstyrre opprettholdelsen av den økonomiske relasjonen med den kinesiske befolkningen på Taiwan. Brzezinski henviste til tidligere samtaler med kommunistpartiets ledelse hvor han påpekte at det eksisterte et "historisk bånd" med Taiwan, og at USA var nødt til å opprettholde de økonomiske og sosiale relasjonene etter normaliseringen. Han forsto at situasjonen var vanskelig å overkomme, og gjentok uttalelsen om at Carter ønsket å normalisere forholdet basert på de tre elementære punktene fra Shanghaikommunikéet.¹⁹⁴

Videre i samtalen beveget tematikken seg over til det amerikanske forslaget om å utveksle delegasjoner på kabinett-nivå. Militære samarbeidsløsninger burde utsettes noe, men Han Hsus instruksjoner ønsket først og fremst energiminister James Schlesinger og spesialrådgiver for vitenskap og teknologi, Frank Press velkommen til Beijing. Kineserne håpet at amerikanerne kunne sende en vitenskapelig -og teknologisk orientert delegasjon til Beijing i løpet midten av juli. Noe som Brzezinski lovet å underrette de aktuelle partene om, og deretter videreformidle responsen tilbake til Han Hsu. Brzezinski antok videre at Schlesinger kom til å være relativt opptatt fremover grunnet arbeid med lovendring innenfor energisektoren i kongressen. Men at Schlesinger med glede kom til å akseptere invitasjonen

¹⁹³ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 122. 1978: 499 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d122> Besøkt 18.12.16.

¹⁹⁴ ibid. s. 500, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d122> Besøkt 18.12.16.

når tid og anledning gjorde besøket mulig. Resten av samtalen refererte til Brzezinski besøk i Beijing og hvor produktive de begge oppfattet samtaleene der var.¹⁹⁵

Slik jeg ser det viser den overnevnte samtalerapporten tre utviklingstrekk. Den ene er at normaliseringen var en del av den aksepterte politikken, og begge parter snakker åpent om ønsket om å normalisere forbindelsene. For det andre viser det antatte problemområdet om kontinuerlig våpensalg til Taiwan, faktisk var et reelt problem som ingen av sidene ville gi etter for. Og for det tredje; Woodcocks påstander om at kineserne tørstet i høyest grad etter amerikansk teknologi, og at dette var potensielt hovedmotivasjonene for normalisering med USA.

Utover sommeren: Brzezinski dominerer den amerikanske kinapolitikken

Med visse unntak skiller Juni måned seg betraktelig fra de tidligere månedene i omfanget av digitaliserte memorandum. Mengden er større enn juli og august til sammen som kan indikerer økende grad av informasjonsproduksjon. Det var sannsynligvis mer å dokumentere. Vel og merke er det visse trekk som bekrefter statusen til Brzezinski som den ledende innflytelsen på Carter vedrørende normaliseringsprosessen.

Brzezinski fremlegger strategiutkast

7. Juli 1978 oversendte Brzezinski den ukentlige rapporten fra NSC hvor Brzezinski klargjorde for hvilket valg Carter hadde foran seg. Brzezinski beskrev i utgangspunktet fire utenrikspolitiske nøkkelområder; Kina, Midtøsten, Afrika og Sovjetunionen, men i det digitaliserte memorandumet er bare Kina omtalt. Brzezinski innledet teksten med å fortelle at administrasjonene sto foran flere valgmuligheter og oppmuntret Carter til å sette visse prioriteringer i bevegelse. Vedrørende Folkerepublikken repeterer han de grunnleggende argumentene for å normalisere forholdet. Han snakket om at de sino-amerikanske forbindelsene kunne åpne dørene til et marked med 25 prosent av verdens befolkning, og potensielt endre den internasjonale balansen. Suksess med normaliseringen kunne dermed utvikle seg til en betydelig historisk begivenhet. Brzezinski poengterer det anspente forholdet mellom Folkerepublikkens og den vietnamesiske ledelsen. Han utdyper at kineserne anså

¹⁹⁵ ibid. s. 501-502, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d122> Besøkt 18.12.16.

Vietnam som en trussel, ettersom Sovjetunionen muligens ville etablere sitt nærvær i Vietnam og dermed forsterke flanken i sør.¹⁹⁶

Brzezinski hevdet at vietnameserne på det daværende tidspunktet «støyet» angående normaliseringen mellom USA og Vietnam, og at Sovjetunionen trolig hadde en oppmuntrede rolle. Fra det amerikanske utenriksdepartementets perspektiv var de klar for å normalisere forbindelsene med den kommunistiske ledelsen i Vietnam. Dette advarte så Brzezinski mot, grunnet muligheten for å komplisere forhandlingene med KKP. Han avsluttet utdraget fra rapporten med å formode Carter til å utsette normalisering med Vietnam og foreslo å skissere et notat til utenriksdepartementet om å avvente normaliseringen.¹⁹⁷ Carter nevner ikke forslaget i *Keeping Faith*, derimot skriver han at han bestemte å utsette forhandlingene med Vietnam grunnet at utviklingen med Folkerepublikken var av større betydning. Han nevner altså ikke Brzezinski som jeg oppfatter som interessant.¹⁹⁸

I juli 1978 var planleggingen og forhandlingene med den kinesiske delegasjonene en hemmelighet, hvor kun et lite utvalg av personer med relevante oppgaver var klar over prosessen. At utenriksdepartementet og muligens enkeltpersoner i kongressen jobbet for å bedre forbindelsene med Hanoi var lite usannsynlig. Det kan også tolkes som at hemmeligholdelsen av forhandlingene med Folkerepublikken var reel i og at eventuelle lekkasjer enda ikke hadde oppstått.

Planlegging av Woodcocks kommende samtale

Den neste memorandumet er udatert men plassert i juli måned. Den omhandler Brzezinskis forberedelser til hans neste møte med Carter, hvor agendaen var satt til Woodcocks kommende trekk i forhandlingene. Brzezinski oppsummerer to møteaktiviteter så langt med Woodcock og kineserne. Ifølge de avtalte instruksene, var innholdet i forhandlingene inndelt i tre elementer som ble omhandlet på tre forskjellige tidspunkt etter hvert som at problematikken løses. Brzezinski ramser opp elementene: a) Det amerikanske forholdet til

¹⁹⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 126. 1978: 508 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d126> Besøkt 11.01.17.

¹⁹⁷ *ibid.* s. 509, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d126> Besøkt 11.01.17.

¹⁹⁸ Carter, *Keeping Faith*: 195

Taiwan etter normaliseringen. b) De amerikanske forpliktelsene i henholdt til normaliseringen. c) Amerikansk handel med Taiwan etter normaliseringen.¹⁹⁹

I følge Brzezinski forklarte utenriksminister Huang Hua de kinesiske prinsippene under det forrige møtet, og dermed var ballen lagt i fanget til amerikanerne. Som så oppfattet at en aksept av å følge forhandlingene på KKP's vilkår ville signalisere ettergivenhet og usikkerhet vedrørende de amerikanske kriteriene. Det ble derfor oppfordret til å kommunisere «vilje» til problemløsning, og ved å fragmentere innholdet så krevdes det også løsninger på de forskjellige problemområdene før videre utvikling kunne fortsettes. Brzezinski oppfattet en slik strategi som det beste valget.²⁰⁰

Brzezinski anbefalte dermed Woodcock til å først og fremst bygge opp en positiv atmosfære med kineserne, noe Brzezinski hevdet at både han og Vance var enig i. Deretter veiledet han Woodcock til å oppfatte manglende spørsmål og innsigelser som ubekreftede bekreftelser. Woodcock skulle heller ikke indikere at diplomatiske aktiviteter med Taiwan ikke kom til å fortsette under private kanaler. Brzezinski påpekte overfor Carter at presentasjonen til Woodcock kom til å mangle detaljene som kongressen sannsynligvis vil kreve. Han begrunnet dette med at et eksplisitt utkast også kom til å fremme følsomme spørsmål som kineserne offisielt måtte reagere på. Brzezinski konkluderer med at han og Vance, anbefalte en tvetydig presentasjon av de amerikanske kriteriene og forventningene og som likevel ikke begrenset de amerikanske forbindelsene med Taiwan etter normaliseringen. Brzezinski avsluttet memorandumet med å oppmuntre Carter til å godkjenne forslaget.²⁰¹

Jeg skal være forsiktig med å tolke kildene i en annen retning enn det som så står på svart og hvitt, men basert på at forholdet mellom Brzezinski og Vance på dette tidspunkt var preget av rivalisering, så kan man stille spørsmål på hvor betydelig Vance var i anbefalingene som Brzezinski påpeker blir delt av de begge. En annen ting som jeg synes skiller seg ut, er Woodcocks detaljerte instruks. Vel og merke skildrer andre kilder også detaljerte strategier som opparbeides for Woodcocks delegasjon, og det samme indikeres også hos den kinesiske delegasjonen hvor utenriksministeren Huang Hua påpekte hvilken instruks han måtte følge opp. Men, tatt i betraktning av at Brzezinski råd tilsynelatende veiet tyngst hos Carter siden

¹⁹⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 127. 1978: 509 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d127> Besøkt 11.01.17.

²⁰⁰ ibid. s. 510, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d127> Besøkt 11.01.17.

²⁰¹ ibid. s. 510 - 511, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d127> Besøkt 11.01.17.

mars 1978, så kan det tenkes at denne strategien er formet av Brzezinski. Trolig med innspill fra Vance, men likevel behandlet og merket av Brzezinskis formuleringer.

Oksenbergs analyser

De to neste memorandumene jeg skal behandle i delkapitlet er fra Oksenberg og adressert til Brzezinski. Den første beskrev generelle analyser om Deng Xiaopings maktkonsolidering i toppen av partiet og den andre lister opp utviklingstrekk i administrasjonens kinapolitikk fra januar 1977 til august 1978.

I Oksenbergs analyser er det en rekke interessante opplysninger. Han innleder dokumentet med å notere at kjennskapen til de interne uenighetene hos den kinesiske ledelsen var markante til motsetning for hva de viste i januar 1977. Deng Xiaoping har ifølge Oksenberg, eskalert sin maktbase og påvirker formuleringen av den kinesiske politikken. Oksenberg omtaler Deng som en åpenbar revisjonist, og at enkelte av kampanjene var mer eller mindre anti-Maoistiske. Det var også tendenser til en slags «Dengisme» hvor majoriteten av de høyre postene innenfor partiet ble forbeholdt menn med nære kontakter til Deng. Oksenberg beskrev også noen utfordringer selv om at Dongs posisjon var sterk..²⁰²

Det neste memorandumet er datert 23. August 1978 og består av Oksenbergs kategorisering av Carter administrasjonens kinapolitikk siden innsettelsen i januar 1977 og frem til august 1978. Oksenberg oppsummerer med å beskrive at han gjennomgikk materialet av den hensikt om forbedre prosessen, og konkluderer med at den foreløpige prognosen så bra ut.²⁰³

Jeg valgte å inkludere denne foreløpige oppsummeringen av to grunner: 1) For å vise indikasjoner på hvordan Brzezinskis nærmeste medarbeider innenfor kinapolitikken anså de foreløpige utviklingstrekkene. 2) For å tilsynelatende fremheve den styrkede posisjonen administrasjonene hadde på det daværende tidspunktet til sammenligning med året i forveien.

Det er også fascinerende at Oksenberg spekulerte i hvilken betydning visse elementer har for tolkningen i ettertid. Man kan undre seg over hvordan den amerikanske kinapolitikken hadde utfoldet seg uten Oksenberg, som satt med det påfallende engasjement overfor normalisering av forbindelsene med Folkerepublikken.

²⁰² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 128. 1978: 512-513 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d128> Besøkt 11.01.17.

²⁰³ ibid. s. 524, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d128> Besøkt 11.01.17.

Høsten

September til oktober 1978 minner om den eskaleringen som forekom i juni 1978.

Forhandlingene utvides med fagdelegasjoner

Den 6. September ønsket finansminister Janita Krepps velkommen til Folkerepublikkens liasjonskontakt Chai Zemin hvor samtaletematikken omdreiet handelsmulighetene fremover. Kreps antydte at handelen kunne overgå en milliard dollar innen kalenderårets slutt, mens Chai Zemin håpet på det tredobbelte. Han manet også til forhåpninger om at handelspotensialet ville vokse i et post-normalisert miljø, og etterspurte den såkalte ”Most Favored Nation” statusen hvor amerikanerne åpnet deres marked med de mest fordelaktige tariffavtalene. Kreps responderte med å vektlegge kompetansen i den amerikanske petroleumsnæringen og foreslo å utvide samarbeidet innenfor dette feltet. Ifølge Chai Zemin eksisterte det samtaler mellom Folkerepublikken og fire amerikanske oljeselskap. Videre i samtalen beveget tematikken seg så vidt over til normaliseringsprosessen hvor Krepps nevnte at henne ikke viste hvor lang prosessen kom til vare, men fra et handelsperspektiv, var det fornuftig å iverksette forhandlingene så fort som mulig. Chai Zemin svarte med at normaliseringen ble på dette tidspunktet avgjort av USA, og visstnok gjentok Zemin den uttalelsen.²⁰⁴

Jeg valgte å benytte dette memorandumet for å fremheve nivået på forhandlingene. I motsetning til teknologiske og vitenskapelige områder som ble diskutert på tidligere møter, omhandlet samtalen om kinesernes interesse for MFN statusen, mens amerikaneren ønsket forhandlinger om utvinning av olje og gass ressursene. En annen faktor som er verd å legge merke til; var Chai Zemins gjentagelse av normaliseringen var opp til USA på dette tidspunktet. Implisitt indikerte han dermed den etterlengtet fleksibiliteten i ledelsen som Oksenberg og Brzezinski oppfattet som avgjørende.

Carter bekrefter overfor Chai Zemin sin intensjon om å normalisere

Det neste møtet mellom amerikanerne og kineserne som skildres av memorandumene, forekom den 19. September. Her møtte Chai Zemin de avgjørende talsmennene for forhandlingene fra amerikansk side: Carter, Brzezinski, Oksenberg, Vance og Holbrooke - og

²⁰⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. “Memorandum of Conversation” i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 133. 1978: 527-528 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d133> Besøkt 18.01.17.

drøftelsen beveget seg langt på vei i retning av en offisiell amerikansk anerkjennelse. Carter åpnet med å trekke frem den positive utviklingen av at de spesialiserte delegasjonene var kommet i dialog, noe Chai Zemin sa seg enig i. Ved siden av å påpeke at det lå i både Folkerepublikken og USAs interesse å håndtere polarbjørnen; Sovjetunionen.²⁰⁵

Deretter bekreftet Carter sine intensjoner enda en gang om å fullføre normaliseringen så sant forhandlingene ble suksessfulle. Han påpekte at Leonard Woodcock fortsatt representerte hans vilje og instruksjoner til å avslutte prosessen uten ytterligere utsettelse. Carter presiserer deretter at de siste hindringene som må avgjøres, var Taiwans fredelige eksistens etter normaliseringen. Han forklarte at administrasjonen aksepterte Folkerepublikkens tre punkter, men det betydde at Beijing også måtte akseptere den amerikanske evnen til å demonstrere sin pålitelighet, kredibilitet, integritet og handlekraft underveis i prosessen. Carter fortalte deretter at administrasjonen var villig til å avslutte den offisielle representasjonen på Taiwan, og at kongressen måtte autorisere den uoffisielle relasjonen som deretter kom til å utvikles. Carter informerte dermed Chai Zemin at administrasjonen intenderte å selge våpen til Taiwan for forsvarsbruk og evne til å stå på egne bein. Ifølge Carter, ønsket han overhodet ikke at Taiwan skulle søke hjelp hos en tredjepart, eller utvikle egne atomvåpen som Taipei var teknologisk og vitenskapelig kapable til å gjøre. Hans siste poeng dreide seg om at administrasjonen utelukkende ønsket en fredelig gjenforening mellom Republikken Kina på Taiwan og Folkerepublikken - tilsvarende, fastlands Kina. I klartekst fortalte Carter til Chai Zemin at han ikke forventet bekreftelse fra KKP på en slik uttalelse, men han forventet at uttalelsen heller ikke ble motsagt.²⁰⁶

Chai Zemin responderte med at Shanghaikommunikéet ikke forespeilet våpensalg og hverken avkreftet eller bekreftet Carters kriterier. Derimot gjenfortalte han det offisielle kinesiske standpunktet om at Taiwan ble oppfattet fra ledelsen i Beijing som en integrert del av Folkerepublikken, og at løsningen på gjenforeningen skulle avgjøres av kineserne selv. Han repeterte videre de tre kinesiske punktene som Carter egentlig hadde anerkjent.²⁰⁷

Carter samtale med Chai Zemin var frem til da, den første samtalen hvor Carter uttrykkelig påpekte det amerikanske «kravet» om at våpensalg til Taiwan kom til å fortsette og at Folkerepublikken ikke skulle benytte militære midler i gjenforeningen med Taiwan. Chai

²⁰⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 135. 1978: 531-532 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d135> Besøkt 18.01.17.

²⁰⁶ ibid. s. 533, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d135> Besøkt 18.01.17.

²⁰⁷ ibid. s. 534, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d135> Besøkt 18.01.17.

Zemins kommentarer indikerer at han forsto budskapet, men av restriktive begrensinger overfor hva han var tillat å garantere, så svarte han såpass statisk som det han gjorde.

Beijings respons

KKP sin respons på Carters forventinger ble muligens tydeliggjort under et nytt møte den 3. Oktober mellom delagasjonen til utenriksministerne Vance og Huang Hua. Tre dager etter møtet, forfattet handelsrådgiver John Renner og Oksenberg en kort forespørsel over hvilken handelsstrategier som burde benyttes. I følge memorandumet oppfattet ikke Renner og Oksenberg noen nevneverdig tekniske hindringer til å utvide handelen på det daværende tidspunkt. Vel og merke anbefalte de en utredning for å påse at de nasjonale interessene ble ivaretatt.²⁰⁸ Jeg oppfatter det aktuelle memorandumet som ett ledd i en ømfintlig prosess, og som attpåtil kan tolkes i retning av å indikere en stagnasjon fremfor progresjon.

Derimot, fremtrer det neste dokumentet som en oppmuntrende motivasjon for å fullføre prosessen som på dette tidspunktet hadde nådd såpass langt. Memorandumet, er en analyse skrevet av CIA. og datert til oktober måneden, 1978 uten ytterligere datospesifisering.

Analysen omhandlet ledelsen i kommunistpartiet og utformingen av politikken i den post-maoistiske Folkerepublikken. Hvor fokuset føres til den indre maktstriden innad ledelsen, - noe lignede har jeg skrevet i kapittel 2 og som også var basert på CIA sine analyser. I følge analysen eksisterte det en uenighet vedrørende Maos arv, og da spesielt i tilknytning til Maos aktive rolle ved kulturrevolusjonen. I denne forbindelsen hadde Deng Xiaoping ført en aggressiv og hevngjerrig kampanje hvor formålet ikke bare var å iverksette økonomiske reformer, men også å korrigere den eksisterende, og tilsynelatende feilslåtte effektiviseringspolitikken siden slutten av 1950-tallet. I henholdt til Dengs eskalerende innflytelse, var han i posisjon til å utmanøvrere partiformann og Maos valgte etterfølger; Hua Guofeng, samt redusere den kollektive ledelsen av partiet.²⁰⁹

Analysen oppsummerer hovedlinjene ved den kinesiske politikken mellom 1976 og 1978 hvor Dengs gjentatte utfordringer mot ledelsen, utviklet seg til konflikt og våpenhvile i et slags syklisk mønster. Fra Dengs rehabilitering, til hans forsøk på å stille til ansvar de

²⁰⁸ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From John Renner and Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 139. 1978: 559-560 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d139> Besøkt 18.01.17.

²⁰⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Intelligence Assessment Prepared in the National Foreign Assessment Center, Central Intelligence Agency" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 140. 1978: 561 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d140> Besøkt 18.01.17.

medansvarlige fra kulturrevolusjonen, og til slutt; moderniseringspolitikken hvor Deng tilsynelatende representerte revideringen av Maos tanker mens Hua Guofeng i større grad var lojal til den tidligere formannens retningslinjer. Ifølge analysen, fryktet først og fremst motstanderne til Deng at han i tillegg til å fordømme Maos tanker, også kritiserte de partimedlemmene som vokste innad partiets og byråkratiets hierarki under kulturrevolusjonen. Analysen påpeker det forelå sprekker hos motstanderens innflytelse ved at Hua Guofeng aksepterte en del av Dings reformer, og at militærets leder, Ye Jianying hadde svekket sin påvirkning. Analysen avsluttes med å spørre seg selv om Deng Xiaoping kommer til å fortsette angrepet på politbyrået, og konsekvensen kan fremkalle ustabilitet og uro.²¹⁰

I likhet med andre CIA analyser og etterretningsrapporter var disse interessante av flere grunner. De viser hvilken områder som ble prioritert, og de viser hva som kan være interessant for beslutningstagerne. Basert på hva man hadde av informasjon på det gitte tidspunkt gis det også en oppfatning av hvordan etterretningstjenesten jobbet. Ved det aktuelle memorandumet analyserer egentlig ikke rapporten hvilken grad av makt som Deng hadde, den bekrefter heller Deng som den mektigste aktøren i Folkerepublikken som igjen var tilsynelatende positivt for de normaliserings-vennlige i Washington. Selv om at Deng fortsatt hadde mektige rivaler på det daværende tidspunktet, så betydde Dings konsolidering av makten, at han var på kurs mot et lignende «øverste leder» -fenomen tilsvarende Mao.

Menneskerettigheter i Folkerepublikken

Carter ble presentert med atter et dokument over situasjonen i Folkerepublikken den 16. Oktober. Memorandumet omhandler menneskerettigheter i landet. Et område som sto sentralt hos Carter og var en del av hans valgkamprop.

Memorandumet er skrevet av spesialrådgiver for internasjonale affærer; Karl Fredrik Inderfurth og åpner med en å oppdatering av mediehusenes spørsmål om administrasjonens standpunkt overfor Folkerepublikkens menneskerettighetspolitikk. Ifølge Inderfurth var administrasjonen nødt til å svare på dette, ellers kunne tausheten slå tilbake fra opinionen etterhvert som Carter offentliggjorde forhandlingene. Han benyttet en artikkel fra *Foreign Policy* som referanse der forfatteren etterspurte klarhet fra det Hvit Hus vedrørende spørsmålet om Folkerepublikken og menneskerettigheter. Inderfurth skrev at nasjonalistene

²¹⁰ ibid. s. 561-562, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d140> Besøkt 18.01.17.

på Taiwan sannsynligvis kom til å oppmuntre sine støttespillere til å bruke den aktuelle problemstillingen for å redusere hastigheten på normaliseringsprosessen. Han anbefalte deretter at Carter dirigerte Oksenberg til å finne en plausibel løsning med kineserne om menneskerettighetsspørsmålet.²¹¹

At Carter oppfattet denne perioden som stressende og krevende er som nevnt tidligere av spekulativ karakter. Det neste memorandumet som *Office of the Historian* har bearbeidet er datostemplet til 26. Oktober. Altså ti dager etter det overnevnte memorandumet. Kanskje, dette moderate oppholdet etter en tilsynelatende hektisk periode, ble en nødvendighet for at Carter selv skulle få tid til å absorbere de nye opplysningen han ble oppradert om.

Tematikken ved det neste memorandumet omhandler den mest ømfintlige av de amerikanske kriteriene, nemlig våpensalg til Taiwan. Hvor Carter var nødt til å forholde seg strategisk og kalkulert for å oppnå det han trengte.

Taiwans aksept for normaliseringen gjennom kjøp av våpen

Memorandumet ble oversendt Carter fra Brzezinski og inneholder kommentarer til et dokument fra den fungerende utenriksministeren på det aktuelle tidspunktet, David Newsom. Tematikken er fortsettelsen av våpensalg til Taiwan, men i dette tilfellet drøftes strategien overfor de Taiwanesiske beslutningstakerne. For at den Taiwanesiske ledelsen skal akseptere normaliseringen, foreslår utenriksdepartementet at Carter imøtekommer forslaget om å maksimere sannsynligheten for at Taipei aksepterer forhandlingene. Og fremlegget enkelte ønsker fra Taipei om kjøp av spesifisert militært utstyr. Blant annet 72 Harpoon missiler og 12 bæreraketter. 48 jagerfly av typen F-5E, 500 laserstyrte bomber og 400 luft-til-overflate missiler av typen; Maverick! I følge forslaget fra Newsom innebåret det overnevnte missilene og bomben en betraktelig oppgradering, men som likevel ikke ville påføre Folkerepublikken noen trussel ettersom F-5 sine begrensinger og Folkerepublikkens tallmessige overlegene marine.²¹²

Hva jeg ikke helt forstår med kommentaren til Brzezinski, er hvilket formål han faktisk hadde med dette memorandumet. Han beskrev at hans synspunkt varierte noe fra Newsom sin

²¹¹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the Special Assistant to the President's Assistant for National Security Affairs (Inderfurth) to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 145. 1978: 575-576 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d145> Besøkt 18.01.17.

²¹² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 147. 1978: 579-580 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d147> Besøkt 18.01.17.

anbefaling, ved å heller foreslå en utsettelse av Harpoon rakettene, og de medfølgende bærerakettene, siden administrasjonen sannsynligvis ble nødt til demonstrere sin godvilje til Taipei på senere tidspunkt. På grunn av at han avsluttet innspillet med å anbefale Carter å godkjenne hele forslaget til Newsom er jeg usikker på hva Brzezinski mente.²¹³

Det kan absolutt være at jeg ikke oppfattet teksten på korrekt måte eller leste inn en betydning, men jeg vil likevel i kontekst av utviklingen påpeke at det eksiterer en annen forklaring, som jeg selv oppfatter som plausibel. Kanskje dette memorandumet var ett av potensielt flere dokumenter, hvor Brzezinski formulerte den pågående diskursen av kinapolitikken for å markere sin egen deltagelse og engasjement. Av den hensikt om å kunne opprettholde Carters oppmerksomhet, som han så kunne influere for å få gjennomslag for sine tanker og ideer.

November: Presidential Directive 43 og Dongs risikable manøvreringer

1. -og 2. november

Den første dagen i November videresendte Brzezinski responsen fra Carter på anbefalingen av våpensalg til Taiwan. Brzezinski adresserte memorandumet til Vance og ikke den fungerende utenriksministeren som tilsynelatende ikke lengre var fungerende 1. November 1978. Og det umiddelbare som bemerkes ved dokumentet, er ikke at Carter akseptere anbefalingen, men at han aksepterte den varianten som Brzezinski foreslo i sin kommentar.²¹⁴

Igjen kan handlingen fra Carter indikere at det var Brzezinski som hadde sterkest innflytelse på presidenten. Memorandumet fra Newsom kan antas ble dirigert og godkjent fra Vance før Newsom videresendte det til Carter. Dermed fremkommer overkjørselen av Brzezinski som påfallende i antagelsen om at Carter lyttet først og fremst til sin sikkerhetsrådgiver fremfor utenriksministeren i spørsmål relatert til Kinapolitikken.

Den 2. November adresserte Oksenberg sin reaksjon på «dagens» rapport fra Woodcock i Beijing. Han oppfattet samtalen som en slags forretningssamtale der kineserne ikke deltok nevneverdig i samtalen. Oksenberg beskrev videre at ledelsen i Beijing ikke nødvendigvis forsto hvor seriøse amerikaneren var i forhandlingene, og spekulerer på at det kanskje var en

²¹³ *ibid.* s. 577-578

²¹⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to Secretary of State Vance and Secretary of Defense Brown" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 148. 1978: 582 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d148> Besøkt 27.01.17.

bevist strategi å indikere usikkerhet overfor intensiteten fra administrasjonen. Eller antydte Oksenberg at kineserne ikke var så lure som amerikanerne krediterte dem til å være og avslutter avsnittet med å indikere at han i løpet av den siste tiden oppfattet den siste forklaringen som korrekt.²¹⁵ Dette var muligens en uttalelse som ikke var uvanlig ved den verbale kommunikasjonen mellom tjenestemennene, men som skiller seg betraktelig ut fra den ellers så seriøse skriftlige dokumentasjonen.

Oksenberg forteller så at Woodcock presenterte utkastet til kommunikéet og at kineserne listet opp fem punkter som de ønsket svar på: 1) Hva mener administrasjonen med «midlertidig periode» som ble brukt i formuleringen om det umiddelbare forholdet med Taiwan ettersom normaliseringen vedtas. 2) Hva mente administrasjonen med uttalelsen om å vedlikeholde «andre forbindelser» med Taiwan? c) Hva innebærer egentlig den amerikanske «ikke-statlige» representasjonen på Taiwan? 3) Hva mener administrasjonen med utsagnet om at lovgivende justeringer er av nødvendighet for å avslutte forbindelsen med Taiwan, hvilken konsekvenser får disse justeringene? 4) Hva betyr det egentlig at USA forholder seg retten til å tillate Taiwan tilgang til det amerikanske markedet? Oksenberg vektlegger betydningen av at Woodcock ikke skal foreslår dato for neste møte, men heller la kineserne ta initiativet. Han anbefaler ytterligere at kineserne ved det neste møtet skulle respondere på de amerikanske spørsmålene i første omgang, og deretter måtte Woodcock gi svar på de fem spørsmålene som ble stilt.²¹⁶

Som nevnt ovenfor skiller deler av dette memorandumet seg fra andre memorandum, nettopp på grunn av Oksenbergs kritiske ytring til kineserne. Som egentlig ikke nødvendigvis betyr noe mer enn at hans engasjement medførte til emosjonelle utbrudd da det stampet i forhandlingene.

Presidential Directive/NSC 43

Den 3. November oversendte Brzezinski presidetndirektivet nr. 43 til kabinettet, altså regjeringen for å drøfte den vitenskapelige og teknologiske relasjonen til Folkerepublikken.

²¹⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 152. 1978: 583 s.* <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d149> Besøkt 27.01.17.

²¹⁶ *ibid.* s. 584, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d149> Besøkt 27.01.17.

Carter var selv ikke adressert sammen med de andre og oppholdt seg offisiell sammenheng i Oregon og California.²¹⁷

Retningslinjene i direktivet besto av 5 punkter mens planen for det vitenskapelige og teknologiske programmet var inndelt i 7 punkter. Retningslinjene som ble lagt var: 1) Koordinering fra de respektive etatene, og departementene. 2) Utvikling av programmer innen utdanning, energisektoren, og romfart. 3) Eksport kontroll. 4) Gjensidig begunstiging fra samarbeidet. 5) Enighet vedrørende kostnader. Det godkjente planforslaget til det vitenskapelige og teknologiske programmet var: a) Energisektoren, hvor USA kunne tilby opplæring i utvinning av naturressurser. 6) Studentutveksling der USA i løpet av 1979 skal ta i mot minst 700 kinesiske studenter. 7) USA kan tilby assistanse til kjøp av kommunikasjonssatellitter. 8) Samarbeid innenfor jordbrukssektoren. e) Samarbeid innenfor helsesektor og medisinsk forskning. 9) Geologisk samarbeid for å studere naturressursene. 10) Utvidet handelsmuligheter.²¹⁸

Direktivet er en utførende ordre, utsendt av presidenten som pålegger ministrene og departementene til å forholde seg til en viss politikk.²¹⁹ Det aktuelle direktivet viser ingen spesifikke detaljer til politikken utover generelle trekk, men i kontekst av normaliseringsprosessen kan den tolkes som en avslutning av prosessen og at forberedelser til fullføring av normaliseringen i løpet av kort tid. Samtidig som at Carter og hans administrasjon nærmet seg det forespeilete vinduet for å gjennomføre normaliseringen, så fortsatte brytningene ved den kinesiske ledelsen.

Deng kjemper seg til topp

15. November oversendte Oksenberg til Brzezinski, den siste oppdatering frem til da, hvor Oksenberg hevdet at rivaliseringen mellom fraksjonene hadde eskalert de de siste to ukene. Han påpekte at Dongs innflytelse fortsatt så ut til å stige, og at han tilsynelatende forsøkte å eliminere partitopper som hadde bidratt til at han selv mistet sine embeter for tredje gang i 1976. Oksenberg hentet indikasjonen fra diverse observasjoner. Blant annet; bannere som kritiserer de kinesiske sikkerhetsorganene og dermed det ansvarlige politbyråmedlemmet.

²¹⁷ Jimmy Carter Library and Museum. "November 3, 1978" i Jimmy Carter Presidential Daily Diary: Year of 1978. 3. November 1978: <https://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/diary/1978/d110378t.pdf> Besøkt 27.1.17.

²¹⁸ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Presidential Directive/NSC 43" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 150. 1978: 585-587 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d150> Besøkt 27.01.17.

²¹⁹ Wikipedia "Presidential directive" Wikipedia, https://en.wikipedia.org/wiki/Presidential_directive Besøkt 28.01.17.

Kritikk mot den ideologiske journalen «Red Flag» for ikke å støtte opp under Dengs reformer. Oksenberg antok at Deng var på den såkalte «krigsstien» og at risikofylte angrep gjenspeilet hans lederstil. Oksenberg poengter vel og merke at Deng hadde overgått seg selv ved tidligere anledninger, og at noe tilsvarende kunne skje igjen. Det vil i så fall være uheldig for Deng som var i en utsatt posisjon. Han avslutter oppsummeringen med å anbefale Brzezinski at administrasjonen måtte bidra til at Deng ble den seirende i rivaliseringen med Hua Guofeng-fraksjonen siden ustabilitet innad ledelsen gjorde at krevende avgjørelser ble enda vanskeligere å ta. Oksenberg foreslo deretter forsiktighet overfor Vietnam, samt oppmuntring til vesteuropeisk salg av teknologi.²²⁰

Det overnevnte memorandumet kan plasseres i direkte sammenheng med et tilsvarende memorandum, datert 30. November fra Oksenberg til Brzezinski, altså 2 uker i ettertid. Hvor Oksenberg oppfattet at den pågående partikonferansen så ut til å være over, og at Dengs status trolig hadde steget til nummer en eller to i partihierarkiet. Han presiserte at Deng ikke hadde oppnådd alt han ønsket, men likevel oppfattet han at Deng seiret over Hua Guofeng sin fraksjon. Hvis formannsrolle ble offentlig bekreftet, selv om at innflytelsen ble redusert. I følge Oksenberg planla sentralkomiteén å innkalle til samling den 10. Desember for å fremme et kommuniqué som skulle gjennomgå punktene angående moderniseringsprogrammet.²²¹

Oksenberg vurderte potensielle implikasjoner overfor USA, og anslo at situasjonen løste seg på den mest tilfredsstillende måten fra amerikansk perspektiv. Selv om at Deng ikke hadde ryddet unna samtlige rivaler, så var han på det daværende tidspunktet i en slik posisjon at han var i stand til å gjennomføre de krevende avgjørelsene som Oksenberg nevnte i det forrige memorandumet. I følge Oksenberg, signaliserte Deng velvilje til fullføring av normaliseringen, gjennom en samtale han hadde med den japanske politikerens Yoshikatsu Takeiri, den 29. November. Oksenberg vektlegger at Deng tok initiativet til samtaletematikken og fremhever visse aspekter. Blant annet; 1) Deng anslo at normaliseringen kunne gjennomføres hurtig. 2) Deng indikerte at substansen i kommunikéet ikke trengte å være det samme som det skiftelige. 3) Deng uttalte at så sant forutsetningene

²²⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 153. 1978: 593-595 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d153> Besøkt 27.01.17.

²²¹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 158. 1978: 606-607 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d158> Besøkt 27.01.17.

ble inntruffet, så kunne de mindre detaljene lettere løses. Han virket visstnok avslappet angående det amerikanske punktet vedrørende forsvarstraktaten med Taiwan. 4) Deng fremviste sterke ønsker om å besøke Washington.²²²

Ved å kontekstualisere de tre siste memorandumene, så fremheves visse mønstre i situasjonene som preget normaliseringen denne november måneden i 1978. Mens Brzezinski videresendte det utførende direktivet til kabinettet, så forsterket Deng sin egen maktposisjon og dermed den politiske tyngden i moderniseringsprosjektet som innebåret frieri til amerikanerne på bekostning av kinesisk fleksibilitet i forhandlingene.

Slik memorandumene fremlegger normaliseringsprosessen var den 30. November, den datoen hvor sannsynligheten for å oppnå målsettingen, oversteg sannsynligheten for komplikasjoner og ytterligere utsettelse

Desember: Normaliseringen fullføres

Woodcocks samtale med fungerende utenriksminister Han Nien-Lung

Den 4. Desember 1978 møtte Woodcock den fungerende utenriksministeren Han Nien-Lung og diskuterte de avgjørende punktene til kommunikéet. Samtalerapporten ble oversendt Brzezinski gjennom de såkalte bakkanalene, som var ekskludert fra de det regulære nettverket.

Woodcock presenterte ut ifra instruksene og fulgte forslaget til Brzezinski om at Han Nien-Lung åpnet dialogen ved å responderte de amerikanske spørsmålene fra det forrige møtet før han selv oppsummerte sine instruks. Etter ca. 10 minutter informerte Han Nien-Lung, sine instruks til Woodcock, og begynte med positivitet om den amerikanske intensjonen til å normalisere på de tre betingelsen fra KKP. Deretter fremmet han ledelsen, antageligvis Dings, reaksjoner gjennom 7 punkter. 1) USA står i gjeld til Folkerepublikken og må åpne den knuten de selv har knyttet. 2) Carter uttrykket vilje til å imøtekomme de kinesiske kriteriene, og dette burde eksplisitt nevnes i kommunikéet. 3) Folkerepublikken forstår at USA trenger tid til å løse interne hindringer, men kan ikke akseptere en udefinert, midlertidig periode etter at de diplomatiske forbindelsene trer i kraft den 1. Januar 1979. Ambassadene kan utelukkende etableres og ambassadørene utveksles dersom de tre kriteriene

²²² ibid. s. 608

imøtekommes etter en bestemt tid. 4) Ikke-statlige etater kan opprettholdes på Taiwan, men alle offisielle og forbindelser må avsluttes. 5) KKP uttrykker sterke innvendinger mot våpensalg til Taiwan etter normaliseringen, og at USA ikke burde tillate atomvåpen på Taiwan. 6) Folkerepublikken kan ikke forplikte seg til en fredelig gjenforening med Taiwan. Det er heller ikke til amerikansk interesse at gjenforeningen forkommer fredelig. Derimot kan KKP frastå å motsette seg en amerikanske uttalelse hvor amerikaneren «håper» det blir en fredelig løsning. Kommunistregimet vil deretter formulere sin egen uttalelse om at spørsmålet angår Kinas indre problemer. 7) Den sino-amerikanske relasjonen er ikke bare diplomatisk betinget, men politisk og strategisk. Etter det siste punktet overleverte Han Nien-Lung et kinesisk utkast av kommunikéet og indikerte at Deng ønsket å møte Woodcock i løpet av kort tid.²²³

Rapporten følges opp av et memorandum fra Brzezinski til Carter, datert den 5. Desember 1978. Her analyseres substansen fra det «fruktbare» møtet mellom Woodcock og Han Nien-Lung. Brzezinski drøftet responsen fra kineserne og gjennomgikk de tre kriteriene som var satt fra amerikansk side. Først og fremst at kineserne ikke kommer til å motsi den amerikanske uttalelsen om at USA håper på en fredelige gjenforening mellom de kinesiske statene. For det andre, hadde kineserne tilsynelatende akseptert at USA opprettholdt visse forbindelser med Taiwan i tiden etter normaliseringen. Likevel oppfattet Brzezinski at det eksisterte behov for å forhandle dette punktet ytterligere. Angående det tredje punktet som omhandler våpensalg; tolker Brzezinski uttalelsen til Han Nien-Lung at kineserne aksepterer amerikanske våpensalg selv om at de motsetter seg dette punktet. Videre oppsummerte Brzezinski to positive utviklingstrekk fra dialogen. 1) Det kinesiske utkastet av en kommuniké som også inkluderte enighet for offentliggjørelse den 1. Januar. 2) Deng ønsket å treffe Woodcock i løpet av kort tid. Brzezinski påpekte at muligheten til normaliseringen er nær og at det skal skisseres forslag til hvilken svar Woodcock bør viderefremde.²²⁴

Memorandumene av det aktuelle møtet, viste tegn til at de vanskeligste punktene kunne bli like krevende som først fryktet. Allikevel var Brzezinski positiv til forhandlingene og rådet

²²³ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 159. 1978: 609-610 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d159> Besøkt 28.01.17.

²²⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 162. 1978: 620 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d162> Besøkt 28.01.17.

Carter med kraftfulle ord. Brzezinski innflytelse på Carter kinapolitikk på det aktuelle tidspunktet, var utvilsomt betydelig.

Samtaler om bilaterale avtaler innen teknologi og vitenskap

Den 11. Desember møtte Brzezinski liasionskontakten Chai Zemin i Washington D.C. hvor Brzezinski foreslo at målsetningen om å offentliggjøre normaliseringen den 1. Januar skulle opprettholdes selv om at det fortsatt eksisterte visse problemområder. Han informerte deretter at Woodcock var innvilget tillatelse til å invitere en representant fra ledelsen, enten det var Hua Guofeng eller Deng Xiaoping til statsbesøk i USA. Senere i samtalen spurte Chai Zemin om Brzezinski faktisk trodde at enighet innen 1. Januar var realistisk, noe Brzezinski konsekvent svarte ja på. Chai Zemin undret deretter over om Taiwans ambassade fortsatt kom til å eksistere etter den 1. Januar. Like konsekvent som det forrige svaret informerte Brzezinski at så sant kommunikéet var på plass så, var det ingen tvil om at de offisielle diplomatiske forbindelsene med Taiwan opphørte. Dermed avsluttet Brzezinski samtalen med å håpe på at Woodcock kunne treffe Deng så fort som mulig.²²⁵

Det virker som at Brzezinski eskalerte sitt eget engasjement og personlig jobbet for å gjennomføre avslutningen. At han svarte såpass resolutt og konsekvent på Chai Zemins spørsmål må ha signalisert seriøsitet og alvor for å ro de avsluttende partene av forhandlingene på plass. Brzezinski hevder i *Power and Principle* at samtalen med Chai Zemin overbeviste Deng til å ta de avgjørende beslutningene i forhandlingene.²²⁶

Dagen i etterkant. Den 12. Desember møttes en rekke ministre og rådgivere med teknologi og vitenskap som ansvarsområde og diskuterte retningslinjene som ble ført i Presidential Directive 43. De konkluderte med enighet i å selge satellitter og nødvendig landbaserte stasjoner, mens annet avansert teknologi burde avvantes. Deretter skulle arbeidsgruppen vurdere eventuelle teknologiske programmer i tiden fremover.²²⁷

Den tilsynelatende skeptisismen fra fagmiljøet er vel og merke ikke uventet. Fra deres perspektiv var forhandlingene med Folkerepublikken preget av hva som var til USAs og ikke

²²⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 163. 1978: 624-625 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d163> Besøkt 28.01.17.

²²⁶ Brzezinski, *Power and Principle*: 230

²²⁷ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Summary of Conclusions of a Policy Review Committee Meeting" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 164. 1978: 628-629 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d164> Besøkt 28.01.17.

knyttet opp til noe personlige i likhet med Brzezinski og de andre tjenestemennene som formet kinapolitikken. Det er riktignok spekulativt å påpeke enkeltaktørenes tankegang, men det er ikke utenkelig å se for seg de bieffektene som avansert teknologi kunne medførte i fiendtlige hender. Og derfor anbefalte fagmiljøet en begrenset tilgang i forhold til Brzezinskis forslag.

Den avsluttende fasen

Den avsluttende fasen skisseres i varierende omfang av litteraturen jeg benytter. I *The White House Diary* hevdet Carter at Deng overaskende aksepterte kommunikéutkastet, og at «vi» jobbet sent på kvelden for å finpusse kunngjørelsen.²²⁸ Basert på hva Brzezinski skrev i sin egen bok, så inntraff den avsluttende fasen av forhandlingene på visse hindringer, men likevel uten nevneverdige problemer. Når det gjelder Vance sin egen dekning av prosessen så skrev han ikke så mye mer utover hans eget besøk, men han indikerer at sluttforhandlingene ble gjort kjent for han relativt brått, blant annet ved at Carter ringte Vance under forberedelser til neste SALT II møte i Jerusalem, og at Carter skulle informere allmenheten innen 48 timer. I så fall bekrefter egentlig Vance at han var ikke involvert i den avsluttende delen av forhandlingen.²²⁹ Noe som Carter indirekte nevner i *Keeping Faith* ved at han bestemte seg for å overraske Deng med foreslå felles kunngjøring i løpet av to døgn.²³⁰ I motsetning til støttelitteraturens moderate dekning skisserer derimot memorandumene, hvor samtlige er referater som ble overført gjennom bakkanaler fra Woodcock til Brzezinski og stort sett Vance, et vesentlig mer uoversiktlig bilde.²³¹

Det første av memorandumene jeg behandler er datert 13. Desember, og Woodcock oppsummerte reaksjonen han mottok fra formidlingen av et felles kommuniké. Woodcock noterer i rapporten at Deng akseptere både utkastet og datoen som var satt til 1. januar, men at Deng også foreslå å inkludere en såkalt ”anti-hegemoni” klausul. Deng akseptere deretter Carters invitasjon, og at den kinesiske delegasjonen kom til å bli ledet av han. Deng godkjente også tilbaketrekningen av det militære amerikanske nærværet som skulle avsluttes innen 4 måneder. Angående våpensalg var Deng i likhet med de siste uttalelsene, av den troen om at administrasjonen var villig til å ikke selge våpen til Taiwan. Han foreslo at

²²⁸ Carter, *White house Diary*: 265

²²⁹ Vance, *Hard Choices*: 109

²³⁰ Carter, *Keeping Faith*: 199

²³¹ Brzezinski, *Power and Principle*: 230

kommunikéet ikke redegjorde for videre forsvarsavtaler med Taiwan, og at amerikanerne ikke solgte våpen i løpet av det oppsagte året fra traktaten ikke ble fornyet videre til avslutningen av traktaten den 31. Desember 1979. Implisitt indikerte han dermed usikkerhet om KKP ville akseptere gjenopptagelse av våpensalg fra 1. Januar 1980. Til slutt understreket Deng at de offentlige uttalelsen av normaliseringen burde formidles ut ifra felles enighet.²³²

Den neste rapporten fra Woodcock som også var datert den 13. desember, inneholdt kommentarer og oppfatninger av dialogen med Deng. Der gjennomgår han blant annet det inntrykket han tolket av at Deng ønsket en hurtig slutføring av normaliseringen, som igjen kunne medføre til at enkelte spørsmål ble oversett. Woodcock kommentere Dings uttalelser angående forsvarstraktaten med Taiwan og påpekte Dings manglende innspill på om USA kunne gjenoppta våpensalg etter karantene på ett år. Angående hegemoni klausulen, mente Woodcock det ikke var grunn til å utsette sluttspurten av prosessen. Han argumentere med at det forelå en anti-hegemonisk klausul i Shanghaikommunikéet som administrasjonen allerede hadde akseptert. Og for det andre, så hadde de anbefalt japanerne at de inkluderte en lignede klausul ved tidligere sino-japanske forhandlinger.²³³

Dagen i etterkant oversendte Woodcock ett nytt og langt mer optimistisk memorandum. Deng hadde akseptert kommunikéutkastet med minimale endringer i ordlyden. Samt det unilaterale manuskriptet av den amerikanske kunngjøringen. Deng hadde også overlevert det kinesiske manuskriptet til Woodcock og bedt han om å overrekke sin personlig takknemmelighet til Carter, Vance og Brzezinski for at normaliseringen ble til en realitet. Woodcock avsluttet oppsummeringen med å informere om at han dagen etter, den 15. Desember, skulle møte vise-ministeren Chang Wen-chin for å gjennomgå utkastene til kunngjøringen og kommunikéet.²³⁴

Til endring i forholdt til de andre hemmelige rapportene, ble den første av to rapporter som ble offentligjort av *Office of the Historian* med dato 15. Desember, og utelukkende oversendt

²³² U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 166. 1978: 630-631 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d166> Besøkt 28.01.17.

²³³ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 167. 1978: 638-640 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d167> Besøkt 28.01.17.

²³⁴ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 168. 1978: 642-643 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d168> Besøkt 28.01.17.

til Brzezinski. I denne rapporten konkluderte Woodcock at kineserne med sikkerhet kom til å motsette amerikanske salg av våpen til Taiwan. De hadde sagt de kom til å gjøre det og Woodcock oppfattet ingen grunn til at det ikke kom til å skje. Han avsluttet rapporten med å påpeke at en eventuell kunngjøring fra Carter som eksplisitt hevdet at USA forbehold retten til å selge forsvarsmateriell, sannsynligvis ville skade Dongs politiske omdømme såpass kraftig at det potensielt kunne få politiske konsekvenser i Folkerepublikken.

Den andre hemmelige rapporten som er datert til 15. desember, var også adressert til Vance hvor Woodcock refererte til den nylige samtalen han hadde med Deng, hvor Deng presiserte at han ikke kunne unngå å motsi en amerikansk kunngjøring av at våpensalget kom til å fortsette etter 1980. Underveis i samtalen delte likevel Woodcock og Deng en felles forståelse av at formuleringen fra Carter måtte være forsiktig. Men, Woodcock presiserer i rapporten at spørsmålet var såpass stort at det ikke kan holdes skjult overfor offentligheten, og at administrasjonen var nødt til å svare på spørsmål om USA skal fortsette salg av våpen til forsvarsbruk i tiden etter normaliseringen med Folkerepublikken. Han avsluttet rapporten med å påpeke at selv om at Deng ikke aksepterer en enkel løsning, så anbefalte han likevel at prosessen mot slutføringen fortsatte.²³⁵

Etter det andre memorandumet responderte Brzezinski til Woodcock hvor han instruere Woodcock om å ta kontakt med Deng så fort som mulig for å drøfte tematikken på nytt. Brzezinski redegjorde i klartekst at presidenten var helt og holdent nødt til å kunne informere offentligheten at USA kan selge visse mengder med forsvarsmateriell til Taiwan. Siden de interne politiske prosessene i USA, rett og slett gjør det umulig å ikke stadfeste den amerikanske posisjonen til dette spørsmålet. Brzezinski informerte at han samtidig skulle kontakte Liasonskontakten Chai Zemin for å formidle den avgjørende betydningen for suksess ved at kineserne måtte vise maksimal fleksibilitet overfor problemområdet.²³⁶

Den samme dagen. - 15. desember 1978. Kl. 20.12 satt Carter i det ovale rom og proklamerte overfor det amerikanske folket, men også resten av verden, at USA og Folkerepublikken

²³⁵ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 170. 1978: 648-649 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d170> Besøkt 28.01.17.

²³⁶ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 172. 1978: 653-654 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d172> Besøkt 28.01.17.

endelig skulle etablere permanente diplomatiske forbindelser.²³⁷ Ifølge han selv var det nærmest mirakuløst at konfidensialiteten vedrørende forhandlingene ikke ble lekket.²³⁸ Noe interessant var det at Carter sendte et gratulasjonstelegram til Hua Guofeng den 31. Desember, dagen før de offisielle relasjonene mellom USA og Folkerepublikken.²³⁹

Fra mitt perspektiv er det ikke utenkelig at gratulasjonene ble gitt til Hua Guofeng for å både «inkludere» og trekke han inn i denne spesielle prosessen som potensielt var i stand til å endre maktbalansen mellom supermaktene.

Angående relasjonen med Taiwan oversendte Brzezinski den 26. Desember. Carters instruksjer til statssekretær Christopher Warren i utenriksdepartementet om å innlede samtaler med president Chiang Ching-kuo på Taiwan. Tematikken skulle omhandle den nye situasjonen, hvor administrasjonen lovet å opprettholde kulturelle, kommersielle og andre uoffisielle relasjoner med Taiwan. Warren ble deretter orientert om at det ikke skulle utveksles skiftelige dokumenter uten godkjenning fra administrasjonen.²⁴⁰

Avslutningsvis er det på sin plass å nevne at Brzezinski avsluttet kapitlet om normaliseringen med Folkerepublikken med å hevde at Carter den 17. Desember 1978 fortalte at det var Brzezinski som var den drivende kraften på amerikansk side.²⁴¹

Oppsummert

Kapitlet er ikke uten grunn det lengste av oppgavens tre kapitler. Intensiteten, og utviklingen som redegjøres, drøftes og analyseres i teksten omhandler den definitivt mest produktive fasen av forhandlingene. Konsekvensene av Brzezinskis reise til Beijing er merkbare helt fra juni måned hvor Woodcock igangsatte de hemmelige forhandlingene. Derifra beveger prosessen seg stort sett fremover, måned etter måned. I form av Woodcocks samtaler på den ene siden, og i form av Brzezinski og Oksenbergs pågang overfor enkelte av fagetatene til å føre progresjonen over på bilaterale samarbeidsavtaler.

²³⁷ Jimmy Carter Library and Museum. "December 15, 1978" i Jimmy Carter Presidential Daily Diary: Year of 1977. 15. Desember 1978: <https://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/diary/1978/d121578t.pdf> Besøkt 28.01.17.

²³⁸ Carter, *Keeping Faith*: 199

²³⁹ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Telegram From the Department of State to the Liaison Office in China" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 185. 1978: 688-689 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d185> Besøkt 28.01.17.

²⁴⁰ U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to the Deputy Secretary of State (Christopher)" i Foreign Relations of the United States, 1977-1980. Vol. 13, Doc. 181. 1978: 674 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d181> Besøkt 28.01.17.

²⁴¹ Brzezinski, *Power and Principle*: 233

Progresjonens målsetning er enigheten vedrørende et felles kommuniqué, som formaliserer normaliseringen på grunnlag av å virke lovgivende. Vel og merke, etter at vedtaket blir godkjent av kongressen. Og selv om at forbindelsene mellom administrasjonen og ledelsen i kommunistpartiet bedret seg utover sommeren og gjennom høsten, tydeliggjorde det seg enkelte problemområder. Det eksisterte grunnleggende og elementære prinsipper innad det politiske apparatet i både Folkerepublikken og USA, som krevde vågale avgjørelser for å få til felles løsninger. Det er ingen tvil om at Deng Xiaopings maktpolitiske tyngde og vilje til reformer var av avgjørende karakter for normaliseringen.

Memorandumene i seg selv er ikke tilstrekkelige for å skape forståelse av den kompleksiteten som forhandlingene måtte overkomme. Kildene er med nesten unntak, ganske så sterile og konsekvente i sin sjargong. Og med stor sannsynlighet forekom det hendelser utenom referatene som fargela utviklingen. Blant annet rivaliseringen mellom Brzezinski og Vance. Woodcocks retoriske evner, og Oksenbergs kunnskapsrike analyser. Om innflytelse og påvirkning kan måles ut ifra kvantitative metoder, indikerer den varierte mengden av memorandum visse trekk. For eksempel omfanget av Brzezinskis rapporter til Carter i forholdt til de andre aktørene, og de påfallende tendensene til at Carter fulgte opp Brzezinskis rådføring, som igjen lyttet til Oksenbergs oppfatninger og anbefalinger.

Kort oppsummert viser kapitlet at normaliseringen ble en realitet på grunn av mange faktorer, men utvilsom skiller hovedaktørene Zbigniew Brzezinski og Deng Xiaoping seg ut.

Oppsummering og konklusjon

Den 21. januar 1977 entret Jimmy Carter presidentembetet etter å ha seiret over den sittende president Gerald R. Ford. Hans valgr retorikk var da basert på visjonen om at han var den rette mannen til lede USA til ytterligere velstand, og da med en utenrikspolitikk preget av moralisme og menneskelighet. Vedrørende kinapolitikken, indikerte ikke Carter hvilken politisk retning han tenkte å forholde seg til. Og selv om at han poengterte intensjonene om å utvikle forbindelsene med Folkerepublikken i februar 1977, så var det egentlig lite progresjon det første året ved hans presidentperiode. Det var noen høydepunkt i form av utredelsen av strategiutkastet PRM 24 og Vance sitt besøk i Beijing i august, men likevel fremsto ingen markante enkeltaktører med tilstrekkelig engasjement for normaliseringen. Kulminert av kinesernes tilsynelatende negative oppfatning av Vance sitt besøk ble prosessen preget av en midlertidig pause utover slutten av 1977.

1978 var derimot et langt mer effektivt år, med vendepunktet i mars måned hvor Carter ga sin aksept til at Brzezinski kunne besøke Beijing. Noe Brzezinski gjorde i mai, og dermed la fundamentet for direkte forhandlinger ledet av Leonard Woodcock. Gjennom sommeren og høsten 1978, vevde USA og Folkerepublikken seg sammen gjennom utvekslinger av fagdelegasjoner og en aktiv forhandlingsleder under detaljerte instruksjoner fra administrasjonen. Utvilsomt var Brzezinskis innflytelse på prosessen fra amerikansk side av betydelig karakter. Den 15. Desember proklamerte Carter overfor det amerikanske folket at normaliseringen var forhandlet frem og skulle tre i kraft den 1. Januar 1979.

Kjernen av informasjonen jeg har benyttet for å bygge oppgaven er hentet fra memorandumene hos *Office of the Historian*. I tillegg er bøkene til Carter, Brzezinski og Vance viktig bidragsyttere til å fargelegge deres perspektiver fra rollene som hovedaktører. Samt observasjoner og analyser fra tredjepersons forfattere som også har skrevet om normaliseringen. I den hensikt jeg har hatt å forhåpentligvis «oppdage» noe nytt, kan jeg ikke påstå at oppgaven revolusjonerer den eksisterende oppfatningen av normaliseringen. Jeg har vel og merke avdekket detaljerte skildringer som jeg ikke oppfattet hos forfattere av litteraturen og som utdyper situasjoner av prosessen. Det er ikke ny informasjon at Brzezinski utviklet seg til å bli den drivende faktoren for normalisering på amerikansk side, men Oksenbergs innflytelse på Brzezinski er fra min kjennskap ikke beskrevet i støttelitteraturen. Basert på tilgjengelig litteratur har jeg bevist unngått noen dype analyser av Oksenbergs rolle. Han er absolutt behandlet, men da i forbindelse med Brzezinskis rådgiving til Carter som ofte baserte seg på Oksenbergs anbefalinger. En annen grunn til å fokusere på Brzezinski i forhold til Oksenberg, er hans nære relasjon til Carter. Det virker som at presidenten oppfattet Brzezinskis råd som såpass troverdig og faglig dype at han utover 1978 vektla Brzezinskis ord i forhold til andre i administrasjonen.

Det er liten tvil om at Brzezinski engasjerte seg for normaliseringen med Folkerepublikken. Hans engasjement influerte Carter gjennom både indirekte og direkte handlinger, som igjen er med på å svare på spørsmålet om Carters eget engasjement. Carter i rollen som representanten av den utøvende instansen var avhengig av grundige analyser og veltenkte anbefalinger for å kunne ta den beste beslutningen. Desto mer jobb hans rådgivere og byråkrater gjorde, desto lettere var det for han som i likhet med andre presidenter å fatte avgjørelser. I dette tilfellet hvor den eventuelle fullføringen av normaliseringen med Folkerepublikken ville kreve enorme mengder med tid, så var han rett og slett avhengig av at det var noen som drev det skipet i den riktige retningen. I sin publikasjon av dagboknotatene i

The White House Diary poengterte Carter nettopp denne forhåndsbestemte inndelingen av geografiske fokusområder av utenrikspolitikken, hvor hans var Midtøsten og Vest-Europa. Det bekrefter også at Carters intensjoner om å normalisere slik han hevdet tidlig i administrasjon ble overlat først og fremst til Vance og hans utenriksdepartement å utforme.

Det er interessant å observere Brzezinskis involvering i prosessen og hans tilsynelatende målsetting om å overbevise Carter til å pleie forbindelsene med Folkerepublikken, selv om at det potensielt kunne ha medført forverring av relasjonen med Sovjetunionen. Basert på Brzezinskis rådføring slik de er oppsummert i memorandumene, kan det indikeres at han selv gjennomgikk en utviklingsfase angående hvilken relasjon med Folkerepublikken som var i beste interesse for USA. Selv i tiden etter at Oksenberg hadde skissert PRM 24, forfattet Brzezinski sine anbefalinger til Carter hvor han argumenterte for å prioritere bilaterale forbindelser med Folkerepublikken fremfor etableringen av fulle diplomatiske forbindelser i samsvar med Shanghaikommunikéet. Det er potensielt mulig at Brzezinski formulerte anbefalinger med bakenforliggende hensikter fremfor den uttalte hensikten. Han indikerer vel og merke en ambisjon om å spille ut det såkalte «kina-kortet» i *Power and Principle*, selv om at han hevdet et ambivalent standpunkt vedrørende normaliseringen i det han ble Carters sikkerhetsrådgiver.

Tilbake igjen til Carter og den andre hovedproblemstillingen; hvorfor var det så vanskelig å etablere diplomatiske forbindelser med Folkerepublikken? Problematikken besto av flere komplekse og intrikate hindringer i både USA og i Folkerepublikken, men grovt sett kan problemstillingene relateres til to hovedårsaker hvor den ene eksisterte i USA, mens den andre i Folkerepublikken. Jeg begynner med årsaken innad USA og den innflytelsen som regimet i Taiwan fremførte overfor enkelte medlemmer av kongressen; den såkalte taiwanlobbyen. Kongressmedlemmene drev aktiv lobbyvirksomhet for å vinkle Taiwan i et bedre lys fremfor Folkerepublikken og for å vedlikeholde statusen hvor myndighetene i Taipei også representerte fastlandskina. Lobbyens innsats var trolig av betydelig karakter for at regimet ble anerkjent på bekostning av KKP helt frem til 1979.

Den andre hovedårsaken relateres til kineserens modus operandi innenfor de politiske tradisjonene. Hvor Guomindangs offisielle status som representant for det kinesiske folket var udiskutabelt nedjustert til en provinsmyndighet, mens KKP var den eneste anerkjente myndigheten av hele Kina. Jeg har bevisst holdt en nøktern tone i beskrivelsen av problematikken fra kinesisk side, ettersom at jeg skriver oppgaven fra det amerikanske perspektivet med utgangspunkt i de amerikanske kildene. Som eksempel kan jeg fremheve at

det kun er en av forfatterne bak støttelitteraturen, Enrico Fardella, som trolig har bygget opp sine artikler fra blant annet kinesiske kilder. Hans tolkninger og oppfatninger er interessante og tilfører oppgaveteksten bredere forståelse av prosessen, selv om at det kinesiske perspektivet av forhandlingene ikke skisseres noe særlig. Jeg oppfatter likevel at memorandumene tilfører analytiske bruddstykker som så bidrar til oppbygning av bakgrunnsinformasjon om den kinesiske prosessen.

Jeg tenker at denne oppgaven først og fremst skal leses i kontekst av bevegelsen i Carter administrasjonen kinapolitikk. Politiske endringer i Folkerepublikken, samt Sovjetunionen indirekte betydning for normaliseringen behandles der jeg har sett det nødvendig.

Problemstillingene jeg har forsøkt å svare på underveis omhandler spørsmål om hvordan Carters kinapolitikk så ut i opptakten til hans presidentperiode? Hva som gjorde at den endret seg? Hvilken rolle rådgiverne i stabben og kabinettet hadde for utviklingen? Og, hvordan Carter løste de problematiske hindringene fra blant annet Taiwan lobbyen?

Gjennom det kronologiske dypdykket i memorandumene har jeg observert utviklingen ved administrasjonens offisielle og uoffisielle kinapolitikk og dannet meg bilder av problemstillingene. Fra Carters utalte intensjoner om bedring av forbindelsene med Folkerepublikkens liasionskontakt i februar 1977 til Woodcocks intense sluttspurt under veiledning av Brzezinski i midten av desember 1978. Det som likevel former essensen i oppgaven, er den gradvise tilkoblingen mellom de amerikanske og de kinesiske delegasjonene under oppsyn av Brzezinski og hans plausible plan om å gjennomføre normaliseringen ved slutten av 1978.

Det er også på sin plass å presisere at begivenhetene ikke falt naturlig på plass og at prosessene var tidvis kompleks. Jeg vil også påpeke at forfatterne av støttelitteraturen beskriver elementer som jeg ikke nødvendigvis drøfter videre, av den årsak at jeg ikke oppfattet hensikten i forholdt til mine hovedproblemstillinger. Jeg vil også påpeke at støttelitteraturen inneholder konkret informasjon som jeg ikke kan underbygge fra memorandumene. For eksempel dreier det seg i særlige grad om den såkalte rivaliseringen mellom Brzezinski og statssekretær for Asia, Richard Holbrooke. Ved ordrett tolkning av memorandumene blir ikke det interne spenningsnivået skildret i detaljer, men satt i sammenheng kan det indikeres at Brzezinski og i hvert fall Vance representerte varierende oppfatninger på normaliseringen. Rekkefølgen av memorandumene indikerer at Carter lyttet på Vance sine råd gjennom mesteparten av 1977, mens Brzezinski vant Carters gehør utover slutten av 1977 og frem til fullføringen av normaliseringen. Det er spesielt Patrick Taylor

som fokuserer på rivaliseringen, og i følge han, handlet det om personlig misnøye til Holbrooke. Disse intensjonelle påstandene anser jeg som interessante og potensielt årsaksforklarende til drivkraften hos Brzezinski, men påstandene er uansett påstander. Taylor begrunner i liten grad sine teser og referer i alt for liten grad til støttende litteratur. Derfor anser jeg Taylor sine utsagn som delvis usikre og heller i retning av, «kan være litteratur» fremfor plausible kilder til informasjon.

Jeg vil påstå at samtlige av memorandumene med unntak av et av Oksenberg er skrevet av hensyn om å gjengi et budskap, eller å fremme et budskap. Det igjen betyr at memorandumene, selv om at de tilsynelatende virker «rett fremm» faktisk inneholder bakenforliggende intensjoner og motivasjoner. Jeg mener at tolkning av dette materialet ikke kan fremføres uten saklig og konstruktive argumenter. Som igjen er en selvfølge innenfor den akademiske verden. Slik jeg forsøker å få dette til så har jeg først og fremst inndelt oppgaven i tre tematiske faser som også er kronologiske. Fasene representere hvert sitt kapittel med kronologiske, men likevel tematiske delkapitler. Ved å sammenligne de røde trådene mellom memorandumene og litteraturen, så skapes grunnlaget for komparativ analyse som illustrerer de kronologiske endringene gjennom Carters to første år som president.

Jeg har skrevet denne oppgaven med tanke på å undersøke hvorfor normaliseringen tilsynelatende var såpass vanskelig å fullføre, og hvilken grad av engasjement og påvirkning Carter hadde for prosessen. I en studium som bygges opp av hovedsakelige kvalitative metoder, er det ingen fasitsvar som jeg kan benytte meg av. Det er ingen kvantitative modeller som med nøyaktighet kan måle Carters engasjement, og hindringene er såpass komplekse at det er nødvendig å se utviklingen over tid. Jeg har derfor valgt å vurdere innsatsen fra Carter og hans håndlangere i stabben og kabinettet som er dokumentert, og deretter analysere prosessen opp mot hverandre i hovedsakelig kronologisk rekkefølge.

Oppsummeringen gjennomgår for øvrig det komplekse ved normaliseringsprosessen. Men hva er så konklusjonene av oppgaven? I henholdt til problemstillingen hvor jeg stilte spørsmål over hvorfor det var såpass utfordrende for USA og Folkerepublikken å etablere diplomatiske forbindelser samt Carters eget engasjement ved normaliseringen, vil jeg påstå at konklusjonene er ganske så opplagte.

Først og fremst; handlet hindringene innad USA om oppfatningen av den kommunistiske Folkerepublikken som en fare mot den USA-vennlige regjeringen på Taiwan. Overfor den amerikanske befolkningen handlet det amerikanske nærværet om beskyttelse av de uskyldige

kineserne bosatt på Taiwan, mens Folkerepublikkens ledelse anså Taiwan som en USA-okkupert del av Folkerepublikken. Hindringene handlet dermed om det videre forholdet mellom USA og regimet på Taiwan i etterkant av en eventuell normaliseringen med Folkerepublikken.

For det andre; og fra mitt eget perspektiv, den mest interessante problemstillingen av de to. Hvor drivende var Carter for å normalisere forbindelsene. Svaret er som nevnt kompleks, men ut ifra memorandumene indikerer ikke Carter seg noe nevneverdig. Ja, han representerte den utøvende instansen av myndighetenes maktmonopol, men likevel var det ikke han som president som gjorde normaliseringen fra amerikansk side mulig. Det var utvilsomt et resultat av lagarbeid i forbindelse med det teamet som han hadde satt opp under sin ledelse, og da i særlig grad Zbigniew Brzezinski som engasjerte seg tilstrekkelig og med troen på at normaliseringen var til USA sitt beste. Det er derfor vanskelig å se for seg at normaliseringen hadde blitt fullført 1. Januar 1979 uten Brzezinski på amerikansk side og Deng Xiaoping på den kinesiske siden.

Selv om at Brzezinski er en nøkkelaktør i prosessen må ikke Carter betydning undervurderes selv om at han sannsynligvis engasjerte seg mindre personlig enn sin sikkerhetsrådgiver. Det var under Carters administrasjon at de avsluttende forhandlingene tok sted. Og selv om at Carter tilsynelatende lot seg påvirke av rådgiverne og endret gjentatte ganger på sine beslutninger kunne han ha utsatt eller satt en stopper for normaliseringen på grunn av frykten for å provoserer Sovjetunionen. Derfor er Carter viktig, og jeg vil også påstå at fullførelsen av normaliseringen lot seg gjennomføre nettopp på grunn av at Carter aksepterte Brzezinskis handlemåte. Og for å trekke inn en siste nøkkelperson, så er det likeså vanskelig å se for seg at Brzezinski handlet slik han gjorde uten støtte og rådgivning fra Michele Oksenberg. Sammen fullførte dem en prosess som Nixon og Kissinger antok ikke var mulig å gjennomføre på mange år.

Litteraturliste

Albers, Martin. "All Paths Leading to Beijing? Western Europe and Détente in East Asia, 1969–72" *The International History Review*. Vol. 37, No. 2. 2015: 219-239 s, <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/07075332.2013.879918?needAccess=true>. Besøkt 19.10.16.

Allen, David. "Realism and Malarkey: Henry Kissinger's State Department, Détente, and Domestic Consensus" *Journal of Cold War Studies*. Vol. 17, No. 3. 2015: 184-219 s, http://www.mitpressjournals.org/doi/pdfplus/10.1162/JCWS_a_00548. Besøkt 19.10.16.

Aronoff, Yael S. "In like a Lamb, out like a Lion: The Political Conversion of Jimmy Carter" *Political Science Quarterly*. Vol. 121, No. 3. 2006: 425-449 s, <http://www.jstor.org/stable/20202726> Besøkt 02.11.16

Arrighi, Giovanni, "The World Economy and the Cold War, 1970-1990" I *The Cambridge History of the Cold War – Vol. 3: Ending*, redigert av Melvyn P. Leffler og Odd Arne Westad, 23-44. Cambridge: Cambridge University Press, 2010.

Bjørn Garberg "Kulturrevolusjonen" *Store Norske Leksikon*, <https://snl.no/Kulturrevolusjonen>. Besøkt 08.11.16.

Britannica Academica "United States Presidential election of 1976" *Britannica Academica*, <http://academic.eb.com/levels/collegiate/article/477204#285488.toc>. Besøkt 20.09.16.

Brzezinski, Zbigniew. "People's Republic of China" Presidential Review Memorandum, 24. 1977: 1-3 s, <http://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/prmemorandums/prm24.pdf>. Besøkt 7.11.15.

Brzezinski, Zbigniew. *Power and Principle : Memoirs of the National Security Adviser 1977-1981*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 1983

Brzezinski, Zbigniew. "U.S. Strategy for Non-military Competition with the Soviet Union" Presidential Review Memorandum, 42. 1977: 1-2 s, <http://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/prmemorandums/prm42.pdf>. Besøkt 7.11.15.

Burr, William. "Casting a Shadow" Over Trade: The Problem of Private Claims and Blocked Assets in U.S.-China Relations, 1972–1975*" *Diplomatic History*. Vol. 33, No. 2. 2009: 315-349 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/2/315.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

Carter, Jimmy. *Keeping Faith*. London: Collins. 1982

Carter, Jimmy. *White House Diary*. New York: Farrar, Straus and Giroux. 2010

Carter, Jimmy. (1978) *The Presidential Campaign*. Washington: United States Printing Offices: s, 701. <https://babel.hathitrust.org/cgi/pt?id=msu.31293201463977;view=1up;seq=17>. Besøkt 12.09.16

- Carter, Jimmy. Brzezinski, Zbigniew. Gardner, Richard N. "Being there" *Foreign Affairs*. Vol. 78, No. 6. 1999: 164-167 s, <http://www.jstor.org/stable/20049602>. Besøkt 22.10.15.
- Carter, Jimmy, Brzezinski, Zbigniew. Mead, Russell. (2010) "President Carter's Rebuttal" *Foreign Policy*. No. 178: 10 s, <http://www.jstor.org/stable/pdf/20684987.pdf?acceptTC=true> Besøkt 03.03.16.
- Caryl, Christian. "The great backlash 1979 what do Ayatollah Khomeini, Margaret Thatcher, Pope John Paul II, and Deng Xiaoping all have in common?" *Foreign Policy*. Nr. 173. 2009: 50-56 s, <http://www.jstor.org/stable/20684893> Besøkt 26.10.15.
- Clough, Ralph N. "Normalization and after: Relations with the United States" *International Journal*. Vol. 34, No. 4. 1979: 668-679 s, <http://www.jstor.org/stable/40201818>. Besøkt 03.11.15.
- Cohen, Warren I. "Nixon, Mao, and the Course of U.S.-Chinese Relations" *Foreign Affairs*. Vol. 86, No 2. 2007: 148-154 s, <http://www.jstor.org/stable/20032291> Besøkt 26.10.15.
- Cunningham, Fiona S. Taylor, Frank M. "Assuring Assured Retaliation: China's Nuclear Posture and U.S.-China Strategic Stability" *International Security*. Vol. 40. 2015: 7-50 s, <https://muse.jhu.edu/article/601981/pdf> Besøkt 08.09.16.
- Drake University "David Skidmore" *Drake University*, <http://www.drake.edu/polsci/facultystaff/davidskidmore/>. Besøkt 13.10.16.
- Dag Leraand "Camp David-avtalen" *Store Norske Leksikon*, https://snl.no/Camp_David-avtalen Besøkt 23.02.17.
- Emery, Christian. *US foreign policy and the Iranian revolution - the cold war dynamics of engagement and strategic alliance. United States foreign policy and the Iranian Revolution*. Basingstoke: Palgrave Macmillan. 2013, ss. 29-45, 133-172
- Encyclopædia Britannica, "Most-favoured-nation treatment (MFN)" *Encyclopædia Britannica*, <https://global.britannica.com/topic/most-favored-nation-treatment>. Besøkt 19.11.16.
- Fardella, Enrico, "The Sino-American entente of 1978-79 and its 'baptism of fire' in Indochina" I *The Globalization of the Cold War: Diplomacy and local confrontation, 1975-85*, redigert av Max Guderzo og Bruna Bagnato, 154-167. London: Routledge, 2010.
- Fardella, Enrico. "The Sino-American Normalization: A Reassessment" *Diplomatic History*. Vol. 33, No. 4. 2009: 545-578 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/4/545.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.
- Gaddis, John Lewis. *Strategies of containment - a critical appraisal of American national security policy during the Cold War*. Oxford: Oxford University Press. 2005, ss. 272-342
- Garrison, Jean. "Explaining Change in the Carter Administration's China Policy: Foreign Policy Adviser Manipulation of the Policy Agenda" *Asian Affairs, an American Review*. Vol. 29, hefte. 2. 2002: 83-98 s, <http://www.jstor.org/stable/30172543>. Besøkt 03.11.15.

Gavin, Francis J, "Nuclear proliferation and non-proliferation during the Cold War" I *The Cambridge History of the Cold War – Vol. 2: Crises and détente*, redigert av Melvyn P. Leffler og Odd Arne Westad, 395-417. Cambridge: Cambridge University Press, 2010.

Goldberg, Robert A. *Barry Goldwater*. New Haven: Yale University Press. 1995
Goh, Evelyn. "Nixon, Kissinger, and the "Soviet Card" in the U.S. Opening to China, 1971–1974" *Diplomatic History*. Vol. 29, No. 3. 2005: 475-502 s,
<https://dh.oxfordjournals.org/content/29/3/475.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

Goldstein, Joel K. "The Rising Power of the Modern Vice Presidency" *Presidential Studies Quarterly*. Vol. 38, No. 3. 2008: 374-389 s, <http://www.jstor.org/stable/pdf/41219685.pdf>
Besøkt 21.09.16

Greg Botelho "The day politics and TV changed forever" *CNN*,
<http://edition.cnn.com/2016/02/29/politics/jfk-nixon-debate/index.html>. Besøkt 17.10.16.

Hanhimäki, Jussi. *The Flawed Architect – Henry Kissinger and American Foreign Policy*. Oxford: Oxford University Press. 2004, ss. 17-31, 92-115, 201-227, 359-381

Hatfield, Mark O. (1997) "Vice Presidents of the United States, 1789-1993 : Nelson A. Rockefeller (1974-1977)" *Senate Historical Office*: s, 505-512.
http://www.senate.gov/artandhistory/history/resources/pdf/nelson_rockefeller.pdf. Besøkt 21.09.16.

Hatfield, Mark O. (1997) "Vice Presidents of the United States, 1789-1993 : Walter F. Mondale (1977-1981)" *Senate Historical Office*: s, 517-525.
http://www.senate.gov/artandhistory/history/resources/pdf/walter_mondale.pdf. Besøkt 18.09.16.

Herbers, Hon. "Ford Gives Pardon To Nixon, Who Regrets 'My Mistakes'" *The New York Times*. 9. September 1974.
<http://www.nytimes.com/learning/general/onthisday/big/0908.html#article>. Besøkt 20.10.16.

Hilton, Brian. "Maximum Flexibility for Peaceful Change: Jimmy Carter, Taiwan, and the Recognition of the People's Republic of China" *Diplomatic History*. Vol. 33, No. 4. 2009: 595-613 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/4/595.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c>. Besøkt 27.09.16.

Holbrooke, Richard. "The Day the Door to China Opened Wide" *The Washington Post*. 15. Desember 2008. <http://www.washingtonpost.com/wp-dyn/content/article/2008/12/14/AR2008121401814.html>. Besøkt 28.09.16.

Holbrooke, Richard. "How the China switch came about" *Taipei Times*. 28. Desember 2008.
<http://www.taipeitimes.com/News/editorials/archives/2008/12/25/2003432047>. Besøkt 28.09.16.

Hufbauer, Benjamin. "Watergate - The Nixon Presidential Library and Museum" *Journal of American History*. Vol. 98, No 3. 2011: 790-796 s,
<http://jah.oxfordjournals.org/content/98/3/790.full> Besøkt 30.09.16.

Jimmy Carter Library and Museum. "December 15, 1978" i *Jimmy Carter Presidential Daily Diary: Year of 1977*. 15. Desember 1978:

<https://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/diary/1978/d121578t.pdf>. Besøkt 28.1.17.

Jimmy Carter Library and Museum. "January 20, 1977" i *Jimmy Carter Presidential Daily Diary: Year of 1977*. 20. Januar 1975:

<https://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/diary/1977/d012077t.pdf>. Besøkt 04.11.16.

Jimmy Carter Library and Museum "Jimmy Carter's Naval Service" *Jimmy Carter Presidential Library and Museum*,

<http://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/jec/jcnavy.phtml>. Besøkt 20.09.16.

Jimmy Carter Library and Museum. "November 3, 1978" i *Jimmy Carter Presidential Daily Diary: Year of 1978*. 3. November 1978:

<https://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/diary/1978/d110378t.pdf>. Besøkt 27.1.17.

Jimmy Carter Library and Museum. "September 28, 1977" i *Jimmy Carter Presidential Daily Diary: Year of 1977*. 28. september 1977:

<https://www.jimmycarterlibrary.gov/documents/diary/1977/d092877t.pdf>. Besøkt 01.12.16.

Kissinger, Henry. "U.S. China Policy" National Security Study Memorandum, 14. 1969: 1 s,

http://www.nixonlibrary.gov/virtuallibrary/documents/nssm/nssm_014.pdf. Besøkt 7.11.15.

Kramer, Jerome V. "Jimmy Carter man of his words: America's thirty-ninth president figured out what it takes to be a farmer, a businessman, a naval officer, a global peacemaker, a diplomat and a champion of the poor and hungry. So how does he make a living? He's a writer. (Cover Story)" *Book, Literature Resource Center*. Nov-Des. 2001: 30-37 s,

<http://go.galegroup.com/ps/i.do?&id=GALE%7CA80712303&v=2.1&u=oslo&it=r&p=LitRC&sw=w>. Besøkt 20.09.16.

Lord, Winston. "Memorandum for Henry Kissinger" *National Security Archive*, 9. Juli. 1971: 1-47 s, <http://nsarchive.gwu.edu/NSAEBB/NSAEBB66/ch-34.pdf>. Besøkt 18.10.16.

MacMillian, Margaret. *Nixon and Mao*. Random House: New York, 2007.

Mark, Chi-Kwan. "Waiting for the Dust to Settle: Anglo-Chinese Normalization and Nixon's Historic Trip to China, 1971-1972" *Diplomatic History*. Vol. 39, No. 5. 2015: 876-903 s,

<https://dh.oxfordjournals.org/content/39/5/876.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

Minami, Kazushi "Re-examining the end of Mao's revolution: China's changing statecraft and Sino-American relations, 1973-1978" *Cold War History*. Vol. 16, No. 4. 2016: 359-375 s,

<http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14682745.2016.1218473> Besøkt 03.02.17.

Mondale, Walter. *The Accountability of Power*. New York: David McKay Company, Inc. 1975

Philips, Stephen. "Forming America's Cold War China Policy" *Diplomatic History*. Vol. 32, No. 5. 2008: 995-999 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/32/5/995.full?sid=2d819ae7->

[3e24-4177-bea1-00d38d624e4c](#) Besøkt 27.09.16.

Press, Frank. "Science and Technology in the White House, 1977 to 1980: Part 1" *Science*. Vol. 211, No. 4478. 1981: 139-145 s, <http://www.jstor.org/stable/1685821> Besøkt 26.10.15.

Press, Frank. "Science and Technology in the White House, 1977 to 1980: Part 2" *Science*. Vol. 211, No. 4479. 1981: 249-256 s, <http://www.jstor.org/stable/1686127> Besøkt 26.10

Public Broadcasting Service "United States Presidential election of 1976" Public Broadcasting Service, <http://www.pbs.org/wgbh/americanexperience/features/general-article/carter-election1976/>. Besøkt 20.09.16.

Qian, Han. "General Images of America in China since 1972 – Some reviews on the questionnaires" *Asian culture an history*. Vol. 4, Hefte 1. 2012: 18-28 s, <file:///Users/Stian/Library/Mobile%20Documents/com~apple~CloudDocs/Studiemappe/Mine%20emner/2015%20Høst%20HIS4030/Nytt%20tema%20-%20Carter:Xiaoping/Artikkler/General%20Images%20of%20America%20in%20China%20since%201972---Some%20reviews%20on%20the%20questionnaires.webarchive> Besøkt 26.10.15

Robert Scheer "Playboy Interview: Jimmy Carter" *Playboy magazine*, <http://www.playboy.com/articles/playboy-interview-jimmy-carter>. Besøkt 21.03.16.

Scheber, Thomas. "Strategic Stability: Time for a Reality Check" *International Journal*. Vol. 63, No. 4. 2008: 893-915 s, <http://www.jstor.org/stable/pdf/40204428.pdf> Besøkt 08.09.16.

Serfaty, Simon. "Brzezinski: Play It Again, Zbig" *Foreign Policy*. No. 78. 1978: 3-21 s, <http://www.jstor.org/stable/1148392> Besøkt 03.11.15.

Siniver, Asaf. *Nixon, Kissinger, and U.S. Foreign Policy Making – The Machinery of Crisis*. Cambridge: Cambridge University Press. 2008, ss. 12-70

Skidmore, David. "Carter and the Failure of Foreign Policy Reform Author(s):" *Political Science Quarterly*. Vol. 108, No. 4. 1993: 699-729 s, <http://www.jstor.org/stable/2152405> Besøkt 09.09.16.

Smith, Gaddis. *Morality, reason, and power - American diplomacy in the Carter years*. New York: Hill and Wang. 1986, ss. 56-108, 157-240

Su, Chi. "U.S.-China Relations: Soviet Views and Policies" *Asian Survey*. Vol. 23, No. 5. 1983: 555-579 s, <http://www.jstor.org/stable/2644464>. Besøkt 03.11.15.

The White House "Dwight D. Eisenhower" the White House, <https://www.whitehouse.gov/1600/presidents/dwightdeisenhower>. Besøkt 17.10.16.

The White House "James Carter" the White House, <https://www.whitehouse.gov/1600/presidents/jimmycarter>. Besøkt 22.09.16.

The White house "National Security Council" *The White House*,
<https://www.whitehouse.gov/administration/eop/nsc/>. Besøkt 28.04.16.

The White house "Richard M. Nixon" *The White House*,
<https://www.whitehouse.gov/1600/presidents/richardnixon>. Besøkt 17.10.16.

Tyler, Patrick. *A great wall - six presidents and China: an investigative history*. New York: A Century Foundation Book. PublicAffairs. 1999, ss. 227-286

Tyler, Patrick. "The (Ab)normalization of U.S.-Chinese Relations" *Foreign Affairs*. Vol. 78, No. 5. 1999: 93-122 s, <http://www.jstor.org/stable/20049453> Besøkt 26.10.15.

University of Wyoming "Dr. Jean Garrison" *University og Wyoming*,
<http://www.uwyo.edu/pols/people/garrison.html>. Besøkt 07.11.15.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 159. 1978: 609-615 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d159>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 166. 1978: 630-637 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d166>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 167. 1978: 638-642 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d167>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 168. 1978: 642-645 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d168>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 169. 1978: 646-647 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d169>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Backchannel Message From the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock) to Secretary of State Vance and the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 170. 1978: 648-649 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d170>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Backchannel Message From the President’s Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to the Chief of the Liaison Office in China (Woodcock)” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 172. 1978: 653-654 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d172>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Détente and Arms Control, 1969–1979” *U.S. Department of State, Office of the Historian*. <https://history.state.gov/milestones/1969-1976/detente>. Besøkt 19.10.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Intelligence Appraisal” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 65. 1977: 258-259 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d65>. Besøkt 01.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Intelligence Assessment Prepared in the National Foreign Assessment Center, Central Intelligence Agency” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 69. 1977: 274-277s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d69>. Besøkt 06.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Intelligence Report Prepared in the Office of Economic Research, Central Intelligence Agency” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 4. 1977: 17-18 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d4>. Besøkt 04.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Intelligence Memorandum Prepared in the Central Intelligence Agency” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 14. 1977: 46-48 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d14>. Besøkt 08.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Intelligence Memorandum Prepared in the Central Intelligence Agency” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 39. 1977: 119-121 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d39>. Besøkt 19.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Intelligence Assessment Prepared in the National Foreign Assessment Center, Central Intelligence Agency” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 140. 1978: 560-562 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d140>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Letter From President Carter to Secretary of State Vance” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 43. 1977: 135-136 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d43>. Besøkt 19.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. “Memorandum for the Record by Michel Oksenberg of the National Security Council Staff” i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 77. 1978: 288-291 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d77>. Besøkt 17.03.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 59. 1977: 232-239 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d59>. Besøkt 22.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 3. 1977: 15-16 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d3>. Besøkt 04.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 36. 1977: 113-114 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d36>. Besøkt 19.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 28. 1977: 86 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d28>. Besøkt 09.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 31. 1977: 93-99 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d31>. Besøkt 14.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 40. 1977: 122 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d40>. Besøkt 19.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 42. 1977: 133-134 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d42>. Besøkt 19.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Secretary of State Vance to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 26. 1977: 77-82 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d26>. Besøkt 09.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Thomas P. Thornton of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 60. 1977: 239-240 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d60>. Besøkt 29.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Special Adviser for Science and Technology (Press) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 64. 1977: 256-257 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d64>. Besøkt 01.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Acting Secretary of State Christopher to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 74. 1978: 283-284s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d74>. Besøkt 08.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Special Adviser for Science and Technology (Press) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 75. 1978: 284-285s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d75>. Besøkt 08.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the Executive Secretary of the Department of State (Tarnoff) to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 78. 1978: 291-294s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d78>. Besøkt 08.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Secretary of Defense Brown to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 83. 1978: 300-302s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d83>. Besøkt 14.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 85. 1978: 308s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d85>. Besøkt 14.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 98. 1978: 356-358s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d98>. Besøkt 14.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Samuel Huntington of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 100. 1978: 367-369s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d100>. Besøkt 14.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 113. 1978: 469-473 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d113>. Besøkt 16.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Secretary of State Vance to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13,

Doc. 119. 1978: 490-494 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d119>. Besøkt 18.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 120. 1978: 495-496 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d120>. Besøkt 18.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 126. 1978: 508-509 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d126>. Besøkt 11.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 127. 1978: 509-511 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d127>. Besøkt 11.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 128. 1978: 512-514 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d128>. Besøkt 11.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 131. 1978: 521-524 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d131>. Besøkt 11.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From John Renner and Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 139. 1978: 559-560 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d139>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 141. 1978: 563-565 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d141>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 142. 1978: 565-568 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d142>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 143. 1978: 569-571 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d143>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the Special Assistant to the President's Assistant for National Security Affairs (Inderfurth) to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 145. 1978: 575-576 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d145>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 147. 1978: 577-579 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d147>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 152. 1978: 583-584 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d149>. Besøkt 27.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 153. 1978: 593-595 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d153>. Besøkt 27.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From Michel Oksenberg of the National Security Council Staff to the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 158. 1978: 606-608 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d158>. Besøkt 27.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to Secretary of State Vance and Secretary of Defense Brown" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 148. 1978: 582 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d148>. Besøkt 27.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to President Carter" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 162. 1978: 619-621 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d162>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum From the President's Assistant for National Security Affairs (Brzezinski) to the Deputy Secretary of State (Christopher)" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 181. 1978: 674-677 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d181>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Note From President Carter to Vice President Mondale and Secretary of State Vance" i *Foreign Relations of the United States*,

- 1977-1980. Vol. 13, Doc. 86. 1978: 309s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d86>. Besøkt 14.12.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 2. 1977: 2-14 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d2>. Besøkt 22.04.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 5. 1977: 19-26 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d5>. Besøkt 08.11.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 41. 1977: 123-132 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d41>. Besøkt 19.11.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 47. 1977: 141-157 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d47>. Besøkt 02.02.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 48. 1977: 158-175 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d48>. Besøkt 02.02.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 49. 1977: 175-190 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d49>. Besøkt 08.02.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 50. 1977: 191-207 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d50>. Besøkt 08.02.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 51. 1977: 208-213 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d51>. Besøkt 24.02.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 62. 1977: 242-253 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d62>. Besøkt 29.11.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 66. 1977: 260-263 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d66>. Besøkt 02.12.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 108. 1978: 390-409 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d108>. Besøkt 16.12.16.
- U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 109. 1978: 410-431 s,
<https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d109>. Besøkt 16.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 110. 1978: 432-447 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d110>. Besøkt 16.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 111. 1978: 448-462 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d111>. Besøkt 16.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 117. 1978: 479-484 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d117>. Besøkt 18.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 122. 1978: 498-502 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d122>. Besøkt 18.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 133. 1978: 527-529 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d133>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 135. 1978: 531-535 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d135>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 138. 1978: 539-559 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d138>. Besøkt 18.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Memorandum of Conversation" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 163. 1978: 621-626 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d163>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Paper Prepared in Response to Section III of Presidential Review Memorandum 24" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 67. 1977: 264-269 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d67>. Besøkt 02.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Persons" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13. 1977-1981: XXVII s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/persons>. Besøkt 04.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Presidential Directive/NSC 43" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 150. 1978: 585-587 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d150>. Besøkt 27.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Presidential Review Memorandum/NSC 24" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 24. 1977: 69-71 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d24>. Besøkt 12.03.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Summary of Conclusions of a Policy Review Committee Meeting" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 34. 1977: 102-108 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d34>. Besøkt 19.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Summary of Conclusions of a Policy Review Committee Meeting" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 164. 1978: 627-629 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d164>. Besøkt 28.01.17.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Telegram From the Embassy in the Republic of China to the Department of State" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 54. 1977: 220-225 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d54>. Besøkt 19.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Telegram From the Department of State to the Embassy in the Republic of China" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 56. 1978: 227-229 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d56>. Besøkt 21.11.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Telegram From the Liaison Office in China to the Department of State" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 121. 1978: 496-498 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d121>. Besøkt 18.12.16.

U.S. Department of State, Office of the Historian. "Telegram From the Department of State to the Liaison Office in China" i *Foreign Relations of the United States, 1977-1980*. Vol. 13, Doc. 185. 1978: 688-689 s, <https://history.state.gov/historicaldocuments/frus1977-80v13/d185>. Besøkt 28.01.17.

Vance, Cyrus. *Hard Choices*. New York: Simon and Schuster. 1983

Walker, Breck. "Friends, But Not Allies - Cyrus Vance and the Normalization of Relations with China" *Diplomatic History*. Vol. 33, No. 4. 2009: 579-594 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/33/4/579.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.

White House staff Photographers Collection "Zbigniew Brzezinski hosts a dinner for Chinese Vice Premier Deng Xiaoping" *National Archives Catalog*, <https://catalog.archives.gov/id/183125> Besøkt 6.3.17.

Wikipedia "History of the United States National Security Council 1977–81" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/History_of_the_United_States_National_Security_Council_1977-81. Besøkt 21.03.16.

Wikipedia "Paris Peace Accords" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/Paris_Peace_Accords. Besøkt 20.10.16.

Wikipedia "Patrick Tyler" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/Patrick_Tyler. Besøkt 11.10.16.

Wikipedia "Leonard Woodcock" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/Leonard_Woodcock Besøkt 17.02.17.

Wikipedia "Liberal internationalism" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/Liberal_internationalism. Besøkt 11.03.16.

Wikipedia "Mao Zedong" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/Mao_Zedong. Besøkt 18.10.16.

Wikipedia "Presidential directive" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/Presidential_directive. Besøkt 28.01.17.

Wikipedia "United States Congress" *Wikipedia*, https://en.wikipedia.org/wiki/United_States_Congress. Besøkt 20.10.16.

Xia, Vafeng. Shen, Zhihua. "China's Last Ally: Beijing's Policy toward North Korea during the U.S.–China Rapprochement, 1970–1975*" *Diplomatic History*. Vol. 38, No. 5. 2014: 1083-1113 s, <https://dh.oxfordjournals.org/content/38/5/1083.full?sid=2d819ae7-3e24-4177-bea1-00d38d624e4c> Besøkt 27.09.16.